QUINTUS HORATIUS FLACCUS.

DANIEL HEINSIUS

ex emendatiſſimis editionibus expreſſit, & repræſentavit.

EDITIO NOVA.

LUGD. BATAV.

Ex Officina ELSEVIRIORUM,

Acad. Typograph.

cIↄ Iↄc LIII.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER PRIMVS.

Ad Maecenatem, Ode I.

Alios aliis rebus duci, ſe Lyricorum verſuum ſtudio teneri.

MÆCENAS atauis edite regibus,
O & præſidium, & dulce decus meum:
Sunt quos curriculo puluerem Olympicum
Collegiſſe juuat, metaque feruidis
Euitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos euehit ad Deos.
Hunc, ſi mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, ſi proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere ſarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Numquam dimoueas, vt trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta ſecet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura ſui: mox reficit rateis
Quaſſas, indocilis pauperiem pati.
Eſt qui nec veteris pocula Maſſici,
Nec partem ſolido demere de die
Spernit, nunc viridi membra ſub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput ſacræ.
Multos caſtra juuant, & lituo tubæ
Permiſtus ſonitus, bellaque matribus
Deteſtata. manet ſub Ioue frigido

Venator teneræ conjugis immemor,
Seu viſa eſt catulis cerua fidelibus,
Seu rupit tereteis Marſus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dîs miſcent ſuperis: me gelidum nemus,
Nympharumque leues cum Satyris chori
Secernunt populo: ſi neque tibias
Euterpe cohibet: nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton:
Quod ſi me Lyricis vatibus inſeres,
Sublimi feriam ſidera vertice.

AD AVG. CAESAREM. ODE II.

Deos omnes iratos eſſe Romanis, ob Cæſaris cædem: vnam imperii ſpem in Auguſto conſtitutam.

IAM ſatis terris niuis, atque diræ
Grandinis miſit Pater, & rubente
Dextera ſacras jaculatus arceis
Terruit vrbem:
Terruit genteis, graue ne rediret
Seculum Pyrrhæ noua monſtra queſtæ:
Omne cum Proteus pecus egit altos
Viſere monteis:
Piſcium & ſummâ genus hæſit vlmo,
Nota quæ ſedes fuerat columbis:
Et ſuperjecto pauidæ natarunt
Æquore damæ:
Vidimus flauum Tiberim retortis
Littore Etruſco violenter vndis,
Ire dejectum monumenta Regis,
Templaque Veſtæ;
Iliæ dum ſe nimium querenti
Iactat vltorem, vagus & ſiniſtra
Labitur ripa, Ioue non probante, v-
xorius amnis.

Audiet ciueis acuiſſe ferrum,
Quo graues Perſæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
 Rara juuentus.
Quem vocet Diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines ſanctæ minus audientem
 Carmina Veſtam?
Cui dabit parteis ſcelus expiandi
Iupiter? tandem venias precamur
Nube candenteis humeros amictus
 Augur Apollo:
Siue tu mauis Erycina ridens,
Quam Iocus circum volat, & Cupido:
Siue neglectum genus, & nepotes
 Reſpicis auctor,
Heu, nimis longo ſatiate ludo;
Quem juuat clamor, galeæque leues,
Acer & Marſi peditis cruentum
 Vultus in hoſtem:
Siue mutata juuenem figura,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Maiæ, patiens vocari
 Cæſaris vltor:
Serus in cœlum redeas, diuque
Lætus interſis populo Quirini:
NeVe te noſtris vitiis iniquum
 Ocyor aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu ſinas Medos equitare inultos
 Te duce Cæſar.

ODE III.

In Virgilium, Athenas proficiſcentem, ſecundam ei nauigationem precatur, deinde occaſionem nactus, hominum audaciam deteſtatur.

SIc te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida ſidera,
Ventorumque regat pater,
Obſtrictis aliis, præter Iapyga,
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumem, precor,
Et ſerues animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec triſteis Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Major, tollere ſeu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui ſiccis oculis monſtra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
Infameis ſcopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abſcidit
Prudens Oceano diſſociabili
Terras: ſi tamen impiæ
Non tangenda rates tranſiliunt vada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas:
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Poſt ignem ætheria domo
Subductum, macies, & noua febrium
Terris incubuit cohors:

Semo-

Semotique prius tarda neceſſitas
Leti, corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum eſt.
Cœlum ipſum petimus ſtultitia: neque
Per noſtrum patimur ſcelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM. ODE IV.

Aduentu Veris, & communi moriendi conditione propoſita, hortatur ad voluptates.

SOLVITVR acris hiems grata vice Veris, & Fauonî:
Trahuntque ſiccas machinæ carinas:
Ac neque jam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:
Iunctæque Nymphis Gratiæ decentes (pum
Alterno terram quatiunt pede, dum graueis Cyclō-
Vulcanus ardens vrit officinas. (to,
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myr-
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.
Nunc & in vmbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu poſcat agnam, ſiue malit hædum.
Pallida mors æquo pulſat pede pauperum tabernas,
Regumque turreis. ô beate Sexti, (gam;
Vitæ ſumma breuis ſpem nos vetat inchoare lon-
Iam te premet nox, fabulæque Manes,
Et domus exilis Plutonia; quo ſimul mearis,
Nec regna vini ſortiere talis,
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet iuuentus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

Miſeros eſſe qui illius amore teneantur. ſe ex eo, tanquam e naufragio, enataſſe.

QVIS multa gracilis te puer in roſa
Perfuſus liquidis vrget odoribus
Grato, Pyrrha, ſub antro?
Cui flauam religas comam,
Simplex munditiis? heu quoties fidem,
Mutatoſque deos flebit: & aſpera
Nigris æquora ventis
Emirabitur inſolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis! miſeri, quibus
Intentata nites. me tabula ſacer
Votiua paries indicat vuida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM. ODE VI.

Bella ab eo geſta, a Vario cantatum iri: ſe conuiuiis tantum, & amoribus deſcribendis aptum eſſe.

SCRIBERIS Vario fortis, & hoſtium
Victor Mæonii carminis alite,
Quam rem cumque ferox nauibus, aut equis
Miles te duce geſſerit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Peleidæ ſtomachum cedere neſcii,
Nec curſus duplicis per mare Vlyſſeï,
Nec ſæuam Pelopis domum
Conamur tenues grandia: dum pudor,
Imbelliſque lyræ Muſa potens vetat
Laudes egregii Cæſaris, & tuas
Culpa deterere ingenî.

Quis

Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne ſcripſerit? aut puluere Troïco
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden ſuperis parem?
Nos conuiuia, nos prœlia virginum
Sectis in iuuenes vnguibus acrium
Cantamus, vacui, ſiue quid vrimur,
Non præter ſolitum leues.

AD MVNATIVM PLANCVM. ODE VII.

Alii aliis, ſibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad voluptates.

LAVDABVNT alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Epheſum, bimariſve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Inſigneis, aut Theſſala Tempe.
Sunt quibus vnum opus eſt, intactæ Palladis vrbem
Carmine perpetuo celebrare: &
Vndique decerptæ frondi præponere oliuam.
Plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicit equis Argos, diteiſque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Lariſſæ percuſſit campus opimæ,
Quam domus Albuneæ reſonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & vda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus vt obſcuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus: neque parturit imbreis
Perpetuos: ſic tu, ſapiens, finire memento
Triſtitiam, vitæque labores
Molli, Plance, mero: ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent: ſeu denſa tenebit
Tiburis vmbra tui. Teucer Salamina, patremque
Cum fugeret: tamen vda Lyæo

Tempora populea fertur vinxiſſe corona,
Sic triſteis affatus amicos:
Quo nos cunque feret melior fortuna parente
Ibimus, ô ſocii, comiteſque.
Nil deſperandum Teucro duce, & auſpice Teucro.
Certus enim promiſit Apollo,
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes pejoraque paſſi
Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

Ad Lydiam. Ode VIII.

Obſcure iuuenem quendam, vt amore perditum, notat.

LYDIA dic, per omneis
Te deos oro, Sybarin cur properes amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum, patiens pulueris, atque ſolis.
Cur neque militaris
Inter æquales equitet: Gallica nec lupatis
Temperet ora frænis.
Cur timet flauum Tiberim tangere? cur oliuum
Sanguine viperino
Cautius vitat? neque jam liuida geſtat armis
Brachia, ſæpe diſco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, vt marinæ
Filium dicunt Thetidis ſub lacrymoſa Troiæ
Funera: ne virilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet cateruas?

Ad Thaliarchum. Ode IX.

Hicme indulgendum voluptati.

VIDES, vt alta ſtet niue candidum,
Soracte, nec jam ſuſtineant onus
Siluæ laborantes: geluque
Flumina conſtiterint acuto?

Diſſolue

Diſſolue frigus, ligna ſuper foco
Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina,
O Thaliarche, merum diota.
Permitte Diuis cætera: qui ſimul
Strauere ventos æquore feruido
Deprælianteis, nec cupreſſi,
Nec veteres agitantur orni.
Quid ſit futurum cras, fuge quærere: &
Quem fors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec dulceis amores
Sperne puer, neque tu choreas,
Donec virenti canities abeſt
Moroſa. nunc & campus, & areæ,
Leneſque ſub noctem ſuſurri
Compoſita repetantur hora:
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo,
Pignuſque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCVRIVM. ODE X.

MERCVRI facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formaſti catus, & decoræ
More palæſtræ:
Te canam magni Iouis, & Deorum
Nuntium, curuæque lyræ parentem,
Callidum, quidquid placuit jocoſo
Condere furto.
Te, boueis olim niſi reddidiſſes
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra,
Riſit Apollo.
Quin & Atreidas duce te ſuperbos
Ilio diues Priamus relicto,

Theſſaloſque igneis, & iniqua Troiæ
Caſtra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: virgaque leuem coërces
Aurea turbam, ſuperis deorum
Gratus, & imis.

AD LEVCONOEN. ODE XI.

Indulgendum voluptati, omiſſa futurorum cura.

TV ne quæſieris (ſcire nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Dî dederint Leuconoë: nec Babylonios
Tentaris numeros, vt melius, quidquid erit, pati:
Seu plureis hiemes, ſeu tribuit Iupiter vltimam,
Quæ nunc oppoſitis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. ſapias: vina liques: & ſpatio breui
Spem longam reſeces, dum loquimur, fugerit inuida
Ætas. carpe diem, quam minimum credula poſtero.

AD AVGVSTVM. ODE XII.

Diis, heroibus, viriſque aliquot claris laudatis, poſtremo commendat Auguſtum.

QVEM virum, aut heroa, lyra, vel acri
Tibia ſumes celebrare Clio?
Quem deum? cujus recinet jocoſa
Nomen imago,
Aut in vmbroſis Heliconis oris,
Aut ſuper Pindo, gelidoue in Hæmo?
Vnde vocalem temere inſecutæ
Orphea ſiluæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapſus, celereſque ventos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam ſolitis parentis
Laudibus? qui res hominum, ac deorum,

Qui

Qui mare, & terras, variiſque mundum
Temperat horis?
Vnde nil majus generatur ipſo:
Nec viget quidquam ſimile, aut ſecundum.
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
Prœliis audax neque te ſilebo
Liber: & ſæuis inimica virgo
Belluis: nec te metuende certa
Phœbe ſagitta.
Dicam & Alciden, pueroſque Ledæ,
Hunc equis, illum ſuperare pugnis
Nobilem: quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit,
Defluit ſaxis agitatus humor:
Concidunt venti: fugiuntque nubes:
Et minax (quod ſic voluere) ponto
Vnda recumbit.
Romulum poſt hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an ſuperbos
Tarquini faſceis, dubito, an Catonis
Nobile letum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum ſuperante Pœno,
Gratus inſigni referam Camœna,
Fabriciumque.
Hunc, & incomtis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.
Creſcit occulto velut arbor æuo
Fama Marcelli. micat inter omneis
Iulium ſidus, velut inter igneis
Luna minores.
Gentis humanæ pater, atque cuſtos
Orte Saturno, tibi cura magni

Cæſa-

Cæſaris fatis data: tu ſecundo
Cæſare regnes.
Ille ſeu Parthos Latio imminenteis
Egerit juſto domitos triumpho:
Siue ſubjectos Orientis oris
Seras & Indos:
Te minor latum reget æquus orbem:
Tu graui curru quaties Olympum,
Tu parum caſtis inimica mittes
Fulmina lucis.

Ad Lydiam. Ode XIII.

Dolet ſibi Telephum anteponi.

CVM tu Lydia Telephi
Ceruicem roſeam, & cerea Telephi
Laudas brachia, væ meum
Feruens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa ſede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quam lentis penitus macerer ignibus.
Vror, ſeu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ: ſiue puer furens
Impreſſit memorem dente labris notam.
Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oſcula, quæ Venus
Quinta parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuulſus querimoniis,
Suprema citius ſoluet amor die.

ODE XIV.

In Brutum bellum ciuile reparantem.

O Nauis, referent in mare te noui
Fluctus: ô quid agis? fortiter occupa
Portum: nonne vides, vt
Nudum remigio latus,
Et malus celeri ſaucius Africo,
Antennæque gemant? ac ſine funibus
Vix durare carinæ
Poſſint imperioſius
Æquor? non tibi ſunt integra lintea:
Non dî, quos iterum preſſa voces malo.
Quamuis Pontica pinus,
Siluæ filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile:
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit. tu, niſi ventis
Debes ludibrium, caue,
Nuper ſollicitum quæ mihi tædium,
Nunc deſiderium, curaque non leuis,
Interfuſa nitenteis
Vites æquora Cycladas.

ODE XV.

Nerei vaticinium de ruina Troiæ.

PASTOR cum traheret per freta nauibus
Idæis Helenam perfidus hoſpitam:
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, vt caneret fera
Nereus fata: Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Eheu: quantus equis, quantus adeſt viris
Sudor! quanta moues funera Dardanæ

Genti!

Genti! jam galeam Pallas, & ægida,
  Curruſque, & rabiem parat.
Nequicquam, Veneris præſidio ferox,
Pectes cæſariem: grataque fœminis
Imbelli cithara carmina diuides:
  Nequicquam thalamo graueis
Haſtas, & calami ſpicula Cnoſſii
Vitabis, ſtrepitumque, & celerem ſequi
Ajacem. tamen, heu, ſerus adulteros
  Crineis puluere collines.
Non Laërtiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?
Vrgent impauidi te Salaminius
  Teucer, te Sthenelus ſciens
Pugnæ, ſiue opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Noſces. ecce furit te reperire atrox
  Tydides melior patre:
Quem tu, ceruus vti vallis in altera
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
  Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matroniſque Phrygum claſſis Achillei.
Poſt certas hiemes vret Achaïcus
  Ignis Iliacas domos.

PALINODIA. ODE XVI.

Veniam petit a puella, quam iambis læſerat.

O Matre pulcra filia pulcrior,
Quem criminoſis cuinque voles modum
  Pones iambis: ſiue flamma,
    Siue mari libet Adriano.
Non Dyndimene, non adytis quatit
Mentem ſacerdotum incola Pythius,
  Non Liber æque, non acuta

Sic geminant Corybantes æra,
Triſteis vt iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſæuus ignis, nec tremendo
Iupiter ipſe tuens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam vndique
Deſectam; & inſani leonis
Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.
Iræ Thyeſten exitio graui
Strauere, & altis vrbibus vltimæ
Stetere cauſæ cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem, me quoque pectoris
Tentauit in dulci juuenta
Feruor: & in celeres iambos
Miſit furentem. nunc ego mitibus
Mutare quæro triſtia, dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

Ad Tyndaridem. Ode XVII.

Inuitat eam in Lucretilem.

VELOX amœnum ſæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
Defendit æſtatem capellis
Vſque meis, pluuioſque ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latenteis, & thyma deuiæ
Olentis vxores mariti:
Nec virideis metuunt colubros,
Nec Martialeis hædiliæ lupos:
Vtcunque dulci Tyndari fiſtula
Valles, & Vſticæ cubantis
Læuia perſonuere ſaxa.

Di me tuentur: dîs pietas mea,
Et muſa cordi eſt. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle, Caniculæ
Vitabis æſtus, &.ſide Teïa
Dices laboranteis in vno
Penelopen, vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbii
Duces ſub vmbra: nec Semeleïus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues proteruum
Suſpecta Cyrum, ne male diſpari
Incontinenteis injiciat manus,
Et ſcindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamque veſtem.

Ad Varvm. Ode XVIII.

Vini potu moderato hilarari animum, immoderato rixas excitari.

Nvllam, Vare, ſacra vite prius ſeueris arborem
Circa mite ſolum Tyburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus propoſuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt ſollicitudines,
Quis poſt vina grauem militiam,aut pauperiem crepat?
Quis non te potius, Bacche pater, teque decens Venus?
At ne quis modici tranſiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſuper mero
Debellata: monet Sithoniis non leuis Euius,
Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum
Diſcernunt auidi, non ego te candide Baſſareu
Inuitum quatiam; nec variis obſita frondibus
Sub diuum rapiam. ſæua tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quæ ſubſequitur cæcus amor ſui:

Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem:
Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

De Glycera. Ode XIX.

Se illius amore vri.

Mater ſæua Cupidinum,
Thebanæque jubet me Semeles puer:
Et laſciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Vrit grata proteruitas,
Et vultus nimium lubricus aſpici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deſeruit: nec patitur Scythas,
Et verſis animoſum equis
Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.
Hic viuum mihi ceſpitem, hic
Verbenas pueri ponite, thuraque
Bimi cum patera meri.
Mactata veniet lenior hoſtia.

Ad Maecenatem. Ode XX.

Inuitat eum ad minime ſumptuoſum conuiuium.

Vile potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipſe teſta
Conditum leui: datus in theatro
Cum tibi plauſus,
Care Mæcenas eques: vt paterni
Fluminis ripæ, ſimul & jocoſa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes vuam, mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

In

Seculare Carmen.

DIANAM teneræ dicite virgines:
Intonſum pueri dicite Cynthium,
Latonamque ſupremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætam fluuiis, & nemorum coma,
Quæcunque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Siluis, aut viridis Cragi:
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Inſignemque pharetra,
Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lacrimoſum, hic miſeram famem,
Peſtemque a populo, & principe Cæſare in
Perſas, atque Britannos
Veſtra motus aget prece.

AD ARISTIVM. ODE XXII.

Vita integritatem & innocentiam
vbique eſſe tutam.

INTEGER vitæ, ſceleriſque purus
Non eget Mauri jaculis, neque arcu,
Nec venenatis grauida ſagittis,
Fuſce, pharetra:
Siue per Syrteis iter æſtuoſas,
Siue facturus per inhoſpitalem
Caucaſum, vel quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.
Namque me ſilua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & vltra
Terminum curis vagor expeditis,
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris

Daunia

Daunia in latis alit æſculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me, pigris vbi nulla campis
Arbor æſtiua recreatur aura:
Quod latus mundi, nebulæ, maluſque
Iupiter vrget:
Pone ſub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem,

AD CHLOEN. ODE XXIII.

Non eſſe iam quod virileis complexus, viro matura, extimeſcat.

VITAS hinnuleo me ſimilis Chloë,
Quærenti pauidam montibus auiis
Matrem, non ſine vano
Aurarum & ſiluæ metu.
Nam ſeu mobilibus [vitis] inhorruit veris
Ad ventum foliis; ſeu virides rubum
Dimouere lacertæ;
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris vt aſpera,
Getuluſue leo, frangere perſequor.
Tandem deſine matrem
Tempeſtiua ſequi viro.

AD VIRGILIVM. ODE XXIV.

Deflet Quinctilii mortem.

QVIS deſiderio ſit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus Melpomene; cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergó Quinctilium perpetuus ſopor
Vrget? cui pudor, & juſtitiæ ſoror

Incorrupta fides, nudaque veritas,
Quando vllum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis occidit:
Nulli flebilior quam tibi, Virgili.
Tu fruſtra pius, heu, non ita creditum,
Poſcis Quinctilium Deos.
Quod ſi Threïcio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem:
Non vanæ redeat ſanguis imagini:
Quam virga ſemel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, ſed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere eſt nefas.

AD LYDIAM. ODE XXV.

Inſultat ei, quod, iam vetula, viciſſim a iuuenibus contemnatur.

PARCIVS junctas quatiunt feneſtras
Ictibus crebris juuenes proterui:
Nec tibi ſomnos adimunt: amatque
Ianua limen:
Quæ prius multum facileis mouebat
Cardines. audis minus, & minus jam,
Me tuo longas pereunte nocteis
Lydia dormis.
Inuicem mœchos anus arroganteis
Flebis, in ſolo leuis angiportu,
Thracio bacchante magis ſub inter-
lunia vento:
Cum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ ſolet matres furiare equorum,
Sæuiet circa jecur vlceroſum,
Non ſine queſtu,
Læta quod pubes edera virenti
Gaudeat: pulla magis atque myrto,

Aridas frondeis hiemis ſodali
Dedicet Hebro.

DE ÆLIO LAMIA. ODE XXVI.

Se, ſoluto animo, velle Lamiam laudare.

MVSIS amicus, triſtitiam & metus
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare ventis; quis ſub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridatem terreat, vnice
Securus. ô quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam
Pimplea dulcis. nil ſine te mei
Poſſunt honores, hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro
Teque, tuaſque decet ſorores.

ODE XXVII.

Ad ſodaleis inter pocula rixanteis.

NATIS in vſum lætitiæ ſcyphis
Pugnare Thracum eſt. tollite barbarum
Morem: verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis Medus acinaces
Immane quantum diſcrepat. impium
Lenite clamorem ſodales,
Et cubito remanete preſſo.
Vultis ſeueri me quoque ſumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quò beatus,
Vulnere, qua pereat ſagitta.
Ceſſat voluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cunque domat Venus,
Non erubeſcendis adurit
Ignibus: ingenuoque ſemper

Amore peccas. quidquid habes, age,
Depone tutis auribus. ah miſer
Quanta laboras in Charybdi!
Digne puer meliore flamma.
Quæ ſaga, quis te ſoluere Theſſalis
Magus venenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet Chimæræ.

ODE XXVIII.

Inducitur Archytas nautæ cuidam reſpondens, omnibus eſſe moriendum, oranſque ne ſe inſepultum iacere patiatur.

TE maris & terræ, numeroque carentis arenæ
Menſorem cohibent, Archyta,
Pulueris exigui prope littus parua Matinum
Munera, nec quidquam tibi prodeſt
Aërias tentaſſe domos, animoque rotundum
Percurriſſe polum moricuro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum,
Tithonuſque remotus in auras,
Et Iouis arcanis Minos admiſſus, habentque
Tartara Panthoïden iterum Orco
Demiſſum, quamuis clypeo Trojana refixo
Tempora teſtatus, nihil vltra
Neruos, atque cutem morti conceſſerat atræ,
Iudice te, non ſordidus auctor
Naturæ, verique. Sed omneis vna manet nox,
Et calcanda ſemel via leti.
Dant alios Furiæ toruo ſpectacula Marti,
Exitio eſt auidis mare nautis.
Miſta ſenum,ac juuenum denſantur funera. nullum
Sæua caput Proſerpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit vndis.
At tu nauta vagæ ne parce malignus arenæ

Oſſi-

Oſſibus, & capiti inhumato
Particulam dare. ſic quodcunque minabitur Eurus
Fluctibus Heſperiis, Venuſinæ
Plectantur ſiluæ, te ſoſpite, multaque merces,
Vnde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Ioue, Neptunoque ſacri cuſtode Tarenti.
Negligis immeritis nocituram
Poſtmodo te natis fraudem committere; forſan
Debita jura, viceſque ſuperbæ
Te maneant ipſum. precibus non linquar inultis,
Teque piacula nulla reſoluent.
Quanquam feſtinas, non eſt mora longa, licebit
Injecto ter puluere curras.

AD ICCIVM. ODE XXIX.

Mirum quiddam & monſtri ſimile dicit eſſe, eum à philoſophiæ ſtudio ad militiam tranſiſſe.

ICCI, beatis nunc Arabum inuides
Gazis, & acrem militiam paras
Non ante deuictis Sabææ
Regibus, horribilique Medo
Nectis catenas. quæ tibi virginum
Sponſo necato barbara ſeruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum ſtatuetur vnctis,
Doctus ſagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi poſſe riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:
Cum tu coëmtos vndique nobileis
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. ODE XXX.

Vt in ædem Glyceræ veniat.

O Venus regina Cnidi, Paphique,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer, & ſolutis
Gratiæ zonis, properentque Nymphæ,
Et parum comis ſine te Iuuentas,
Mercuriuſque.

ODE XXXI.

Quid petendum ab Apolline.

3. QVID dedicatum poſcit Apollinem
Vates? quid orat, de patera nouum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ ſegetes feracis:
Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna vitem: diues & aureis
Mercator exſiccet culullis
Vina Syra reparata merce;
Dîs charus ipſis: quippe ter, & quater
Anno reuiſens æquor Atlanticum
Impune. me paſcant oliuæ,
Me cichorea, leueſque maluæ.
Frui paratis & valido mihi
Latoë dones: & precor integra
Cum mente, nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

ODE XXXII.

Ad Lyram, ne deſiſtat canere.

POSCIMVS, ſi quid vacui ſub vmbra
Luſimus tecum, quod & hunc in annum
Viuat, & plureis: age, dic Latinum
Barbite carmen,
Lesbio primum modulate ciui:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Siue jactatam religarat vdo
Littore nauim:
Liberum,& Muſas, Veneremque,& illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus ſupremi
Grata teſtudo Iouis, ô laborum
Dulce lenimen, mihi cunque ſalue
Rite vocanti.

AD ALBIVM TIBVLLVM. ODE XXXIII.

Solatur eum aliorum exemplo, qui amantes, non redamentur.

ALBI, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glyceræ, neu miſerabileis
Decantes elegos, cur tibi junior
Læſa præniteat fide.
Inſignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in aſperam
Declinat Pholoën. ſed prius Appulis
Iungentur capreæ lupis,
Quam turpi Pholoë peccet adultero.
Sic viſum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos ſub juga ahenea
Sæuo mittere cum joco.
Ipſum me melior cum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale

Liber-

Libertina, fretis acrior Adriæ
  Curuantis Calabros ſinus.

ODE XXXIV.

Pœnitere ſe irreligioſum extitiſſe, dum Epicureos ſectaretur.

PARCVS Deorum cultor, & infrequens,
  Inſanientis dum ſapientiæ
  Conſultus erro: nunc retrorſum
    Vela dare, atque iterare curſus
Cogor relictos. namque Dieſpiter
Igni coruſco nubila diuidens,
  Plerumque per purum tonanteis
    Egit equos, volucremque currum:
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & inuiſi horrida Tænari
  Sedes, Atlanteuſque finis
    Concutitur. valet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus,
Obſcura promens. hinc apicem rapax
  Fortuna cum ſtridore acuto
    Suſtulit: hic poſuiſſe gaudet.

AD FORTVNAM. ODE XXXV.

Orat Fortunam vt ſeruet Cæſarem in Britannos ire meditantem.

O DIVA, gratum quæ regis Antium,
  Præſens vel imo tollere de gradu
  Mortale corpus, vel ſuperbos
    Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit ſollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
  Quicunque Bithyna laceſſit
    Carpathium pelagus carina.
Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Vrbeſque, genteſque, & Latium ferox,

Regum

Regumque matres barbarorum, &
Purpurei metuünt tyranni:
Injurioſo ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma ceſſanteis, ad arma
Concitet,imperiumque frangat.
Te ſemper anteit ſæua neceſſitas,
Clauos trabaleis, & cuneos manu
Geſtans ahena: nec ſeuerus
Vncus abeſt, liquidumque plumbum.
Te ſpes, & albo rara fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat
Vtcunque mutata potenteis
Veſte domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retro
Perjura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce ſiccatis amici,
Ferre jugum pariter doloſi.
Serues iturum Cæſarem in vltimos
Orbis Britannos, & juuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.
Eheu, cicatricum, & ſceleris pudet,
Fratrumque. quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefaſti
Liquimus?vnde manus juuentus
Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô vtinam noua
Incude diffingas retuſum in
Maſſagetas, Arabaſque ferrum.

ODE XXXVI.

Gratulatur Numidæ amico fauſtum in patriam reditum.

ET thure, & fidibus juuat
Placare, & vituli ſanguine debito

Cuſto-

Cuſtodes Numidæ Deos:,
Qui nunc Heſperia ſoſpes ab vltima
Caris multa ſodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oſcula,
Quam dulci Lamiæ. memor
Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæque ſimul togæ.
Creſſa ne careat pulchra dies nota,
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium ſit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
Baſſum Threicia vincat amyſtide:
Neu deſint epulis roſæ,
Neu viuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalin putres
Deponent oculos: nec Damalis nouo
Diuelletur adultero,
Laſciuis ederis ambitioſior.

Ad Sodaleis. Ode XXXVII.

Sodales ſuos ad lætitiam hortatur ob Actiacam Auguſti victoriam.

NVNC eſt bibendum, nunc pede libero
Pulſanda tellus: nunc Saliaribus
Ornare puluinar Deorum
Tempus erat dapibus, ſodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis auitis, dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum: quidlibet impotens
Sperare, fortunaque dulci
Ebria. ſed minuit furorem
Vix vna ſoſpes nauis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Mareotico

Redegit in veros timores
Cæſar, ab Italia volantem
Remis adurgens: accipiter velut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Æmoniæ: daret vt catenis
Fatale monſtrum. quæ generoſius
Perire quærens, nec muliebriter
Expauit enſem, nec latenteis
Claſſe cita reparauit oras.
Auſa & jacentem viſere regiam
Vultu ſereno fortis, & aſperas
Tractare ſerpenteis, vt atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior;
Sæuis Liburnis, ſcilicet inuidens,
Priuata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PVERVM. ODE XXXVIII.

Non eſſe opus ſibi magno apparatu.

PERSICOS odi, puer, apparatus:
Diſplicent nexæ philyra coronæ:
Mitte ſectari, roſa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me ſub arcta
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER SECVNDVS.

AD ASINIVM POLLIONEM. ODE I.

Eum monet vt ſuas de bellis ciuilibus Tragœdias tantiſper intermittat, dum res ciuileis ordinarit.

MOTVM ex Metello conſule ciuicum,
Bellique cauſas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, graueiſque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis vncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per igneis
Suppoſitos cineri doloſo.
Paulum ſeueræ Muſa tragœdiæ
Deſit theatris: mox, vbi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Inſigne mœſtis præſidium reis,
Et conſulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aures: jam litui ſtrepunt:
Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumque vultus.
Audire magnos, jam videor duces
Non indecoro puluere ſordidos:
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, & Deorum quiſquis amicior
Afris, inulta ceſſerat impotens
Tellure: victorum nepotes

Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino ſanguine pinguior
Campus ſepulcris impia prœlia
Teſtatur, auditumque Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ?
Qui gurges? aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decololauere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?
Sed ne relictis Muſa procax jocis
Cææ retractes munera næniæ:
Mecum Dionæo ſub antro
Quære modos leuiore plectro.

AD CRISPVM SALLVSTIVM. ODE II.

Avaritiam vituperat, & liberalitatem extollit.

NVLLVS argento color eſt, auaris
Abditæ terris inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat vſu.
Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente ſolui
Fama ſuperſtes.
Latius regnes auidum domando
Spiritum, quam ſi Libyam remotis
Gadibus jungas, & vterque Pœnus
Seruiat vni.
Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops,
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi
Fugerit venis, & aquoſus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten,
Diſſidens plebi, numero beatorum
Eximit virtus, populumque falſis
Dedocet vti

Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens vni, propriamque laurum,
Quiſquis ingenteis oculo irretorto
Spectat aceruos.

AD Q. DELLIVM. ODE III.

3. ÆQVAM memento rebus in arduis
Seruare mentem: non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli,
Seu mœſtus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni,
Qua pinus ingens, albaque populus
Vmbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis, & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc vina, & vnguenta, & nimium breueis
Flores amœnæ ferre iube roſæ:
Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coëmptis ſaltibus, & domo,
Villaque, flauus quam Tiberis lauit,
Cedes: & extructis in altum
Diuitiis potietur hæres.
Diueſne priſco natus ab Inacho,
Nil intereſt, an pauper, & infima
De gente ſub dio moreris,
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Verſatur vrna, ſerius, ocyus
Sors exitura, & nos in æternum
Exilium impoſitura cymbæ.

Ad Xanthiam Phoceum. Ode IV.

Quod ancillam amet non eſſe cur eum pudeat: multis enim magnis viris idem vſu veniſſe.

NE ſit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu, prius inſolentem
Serua Briſeis niueo colore
Mouit Achillem.
Mouit Ajacem Telamone natum
Forma captiuæ dominum Tecmeſſæ,
Arſit Atreides medio in triumpho
Virgine rapta:
Barbaræ poſtquam cecidere turmæ
Theſſalo victore, & ademptus Hector
Tradidit feſſis leuiora tolli
Pergama Grajis.
Neſcias, an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certe genus, & penateis
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de ſceleſta
Plebe delectam: neque ſic fidelem,
Sic lucro aduerſam potuiſſe naſci
Matre pudenda.
Brachia, & vultum, tereteſque ſuras
Integer laudo. fuge ſuſpicari,
Cujus octauum trepidauit ætas
Claudere luſtrum.

Ode V.

Reuocandam eſſe mentem a cupiditate virginis immaturæ.

NONDVM ſubacta ferre jugum valet
Ceruice: nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circa virenteis eſt animus tuæ
Campos juuencæ: nunc fluuiis grauem
Solantis æſtum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis ſalicto
Prægeſtientis. tolle cupidinem
Immitis vuæ: jam tibi liuidos
Diſtinguet Autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Iam te ſequetur. currit enim ferox
Ætas: & illi, quos tibi demſerit,
Apponet annos. jam proterua
Fronte petet Lalage maritum
Dilecta, quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris: albo ſic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Gnidiuſue Gyges:
Quem ſi puellarum inſereres choro,
Mire ſagaceis falleret hoſpites
Diſcrimen obſcurum, ſolutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIVM. ODE VI.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem laudat.

SEPTIMI Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum juga ferre noſtra, &
Barbaras Syrteis, vbi Maura ſemper
Æſtuat vnda:
Tibur Argeo poſitum colono
Sit meæ ſedes vtinam ſenectæ,
Sit modus laſſo maris, & viarum,
Militiæque.
Vnde ſi Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ouibus Galeſi
Flûmen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis

Angu-

Angulus ridet: vbi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro:
Ver vbi longum, tepidaſque præbet
Iupiter brumas, & amicus Aulon,
Fertili Baccho minimum Falernis
Inuidet vuis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Poſtulant arces: vbi tu calentem
Debita ſparges lacryma fauillam
Vatis amici.

Ad Pomp. Varvm. Ode VII.

Huic reditum è militia gratulatur.

O Saepe mecum tempus in vltimum
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit Quiritem
Dîs patriis, Italoque cœlo,
Pompei, meorum prime ſodalium?
Cum quo morantem ſæpe diem mero
Fregi, coronatus nitenteis
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Senſi, relicta non bene parmula:
Cum fracta virtus, & minaces
Turpe ſolum tetigere mento.
Sed me per hoſteis Mercurius celer
Denſo pauentem ſuſtulit aere:
Te rurſus in bellum reſorbens
Vnda fretis tulit æſtuoſis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longaque feſſum militia latus
Depone ſub lauru mea: nec
Parce cadis tibi deſtinatis.
Obliuioſo læuia Maſſico
Ciboria exple. funde capacibus

Vnguenta de conchis. quis vdo
Deproperare apio coronas,
Curatue myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego ſanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere eſt amico.

In Barinen. Ode VIII.

Non eſſe cur ei iuranti credatur: formoſarum enim periuria a diis non vindicari.

VLLA ſi juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuiſſet vnquam:
Dente ſi nigro fieres, vel vno
Turpior vngui,
Crederem. ſed tu ſimul obligaſti
Perfidum votis caput, eniteſcis
Pulchrior multo: juuenumque prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidaque diuos
Morte carenteis.
Ridet hoc, inquam, Venus ipſa, rident
Simplices Nymphæ, ferus & Cupido
Semper ardenteis acuens ſagittas
Cote cruenta.
Adde quod pubes tibi creſcit omnis,
Seruitus creſcit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt
Sæpe minati.
Te ſuis matres metuunt juuencis,
Te ſenes parci, miſeræque nuper
Virgines nuptæ: tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIVM. ODE IX.

Vt Myſtæ pueri mortem aliquando tandem flere deſinat.

NON ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros, aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ
Vſque: nec Armeniis in oris
Amice Valgi, ſtat glacies iners
Menſeis per omneis: aut Aquilonibus
Querceta Gargãni laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu ſemper vrges flebilibus modis
Myſten ademptum: nec tibi Veſpero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omneis Antilochum ſenex
Annos: nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ ſorores
Fleuere ſemper. deſine mollium
Tandem querelarum, & potius noua
Cantemus Auguſti trophæa
Cæſaris, & rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores voluere vortices.
Intraque præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIVM. ODE X.

Seruandam eſſe mediocritatem, & animi in vtraque fortuna æquabilitatem.

RECTIVS viues, Licini, neque altum
Semper vrgendo: neque dum procellas
Cautus horreſcis, nimium premendo
Littus iniquum.

Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obſoleti
Sordibus tecti, caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celſæ grauiore caſu
Decidunt turres, feriuntque ſummos
Fulmina monteis.
Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem bene præparatum
Pectus. informeis hyemes reducit
Iupiter: idem
Summouet. non, ſi male nunc, & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suſcitat muſam: neque ſemper arcum
Tendit Apollo.
Rebus anguſtis animoſus, atque
Fortis appare: ſapienter idem
Contrahes vento nimium ſecundo
Turgida vela.

AD Q. HIRPINVM. ODE XI.

Iucunde viuendum eſſe omiſſis curis.

QVID bellicoſus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet, Adria
Diuiſus objecto, remittas
Quærere: nec trepides in vſum
Poſcentis æui pauca. fugit retro
Læuis juuentas, & decor, arida
Pellente laſciuos amores
Canicie, facilemque ſomnum.
Non ſemper idem floribus eſt honos
Vernis: neque vno luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Conſiliis animum fatigas?
Cur non ſub alta vel platano, vel hac

Pinu

Pinu jacentes ſic temere, & roſa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Aſſyriaque nardo
Potamus vncti? diſſipat Euius
Curas edaceis. quis puer ocyus
Reſtinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium ſcortum eliciet domo
Lyden? eburna dic age cum lyra
Maturet, incomptum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MAECENATEM. ODE XII.

Non conuenire res graueis Lyrico carmini.

NOLIS longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Hannibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum ſanguine mollibus
Aptari citharæ modis:
Nec ſæuos Lapithas, & nimium mero
Hylæum, domitoſque Herculea manu
Telluris juuenes, vnde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris. tuque pedeſtribus
Dices hiſtoriis prœlia Cæſaris
Mæcenas melius, ductaque per vias
Regum colla minantium.
Me dulces dominæ Muſa Liciniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris:
Nec certare joco: nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, ſacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes

Permutare velis crine Liciniæ ?
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oſcula
Ceruicem : aut facili ſæuitia negat,
Quæ poſcente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupet?

ODE XIII.

In arborem, cuius caſu in agro Sabino pene oppreſſus eſt.

ILLE & nefaſto te poſuit die,
Quicunque primum, & ſacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.
Illum & parentis crediderim ſui
Fregiſſe ceruicem, & penetralia
Sparſiſſe nocturno cruore
Hoſpitis. ille venena Colchica,
Et quicquid vſquam concipitur nefas,
Tractauit, agro qui ſtatuit meo
Te triſte lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quiſque vitet, nunquam homini ſatis
Cautum eſt in horas. nauita Boſporum
Pœnus perhorreſcit: neque vltra
Cæca timet aliunde fata:
Miles ſagittas, & celerem fugam
Parthi : catenas Parthus, & Italum
Robur. ſed improuiſa leti
Vis rapuit, rapietque genteis.
Quam pene furuæ regna Proſerpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedeiſque diſcretas piorum, &
Æoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus:
Et te ſonantem plenius aureo,

a deſcriptas f.

Alcæe,

Alcæe, pleƈtro dura nauis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Vtrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur vmbræ dicere: ſed magis
Pugnas, & exaƈtos tyrannos
Denſum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? vbi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aureis, & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono;
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

Ad Postvmvm. Ode XIV.

Mortem vitari non poſſe.

EHev fugaces, Poſtume, Poſtume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & inſtanti ſeneƈtæ
Afferet, indomitæque morti.
Non ſi tricenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonen, Tityonque triſti
Compeſcit vnda, ſcilicet omnibus,
Quicunque terræ munere veſcimur,
Enauiganda, ſiue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Fruſtra cruento Marte carebimus,
Fraƈtiſque rauci fluƈtibus Adriæ:
Fruſtra per Autumnos nocentem
Corporibus metuemus Auſtrum:
Viſendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatuſque longi

Siſy-

Siſyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quas colis, arborum,
Te, præter inuiſas cupreſſos,
Vlla breuem dominum ſequetur.
Abſumet hæres Cæcuba dignior
Seruata centum clauibus, & mero
Tinget pauimentum ſuperbum,
Pontificum potiore cœnis.

ODE XV.

In ſui ſeculi circa ædificia luxum.

IAM pauca aratro jugera regiæ
Moles relinquent: vndique latius
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu, platanuſque cælebs
Euincet vlmos. tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem,
Fertilibus domino priori.
Tum ſpiſſa ramis laurea feruidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præſcriptum, & intonſi Catonis
Auſpiciis, veterumque norma.
Priuatus illis cenſus erat breuis,
Commune magnum. nulla decempedis
Metata priuatis opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant, oppida publico
Sumptu jubentes, & deorum
Templa nouo decorare ſaxo.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus, eamque coercendis cupiditatibus comparari.

OTIVM diuos rogat in patenti
Prenſus Ægæo, ſimul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis.
Otium bello furioſa Thrace:
Otium Medi pharetra decori,
Groſphe, non gemmis, neque purpura, ve-
nale, nec auro.
Non enim gazæ, neque conſularis
Summouet lictor miſeros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta volanteis.
Viuitur paruo bene, cui paternum
Splendet in menſa tenui ſalinum:
Nec leueis ſomnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid breui fortes iaculamur æuo
Multa? quid terras alio calenteis
Sole mutamus? patriæ quis exul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitioſa naueis
Cura: nec turmas equitum relinquit
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor Euro.
Lætus in præſens animus, quod vltra eſt
Oderit curare, & amara læto
Temperet riſu. Nihil eſt ab omni
Parte beatum.
Abſtulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit ſenectus.
Et mihi forſan, tibi quod negarit,
Porriget hora.

Te greges centum, Siculæque circum
Mugiunt vaccæ: tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Veſtiunt lanæ: mihi parua rura, &
Spiritum Grajæ tenuem Camœnæ
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

Ad Maecenatem aegrotum.
Ode XVII.

CVR me querelis exanimas tuis?
Nec dîs amicum eſt, nec mihi, te prius
Obire Mæcenas, mearum
Grande decus, columenque rerum.
Ah! te meæ ſi partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera?
Nec carus æque, nec ſuperſtes
Integer. ille dies vtramque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus
Vtcunque præcedes, ſupremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ,
Nec ſi reſurgat centimanus Gyas
Diuellet vnquam. ſic potenti
Iuſtitiæ, placitumque Parcis
Seu Libra, ſeu me Scorpius aſpicit
Formidoloſus, pars violentior
Natalis horæ: ſeu tyrannus
Heſperiæ Capricornus vndæ:
Vtrunque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. te Iouis impio
Tutela Saturno reſulgens
Eripuit, volucriſque fati
Tardauit alas: cum populus frequens

Læ-

Lætum theatris ter crepuit ſonum.
Me truncus illapſus cerebro
Suſtulerat: niſi Faunus ictum
Dextra leuaſſet, Mercurialium
Cuſtos virorum. reddere victimas,
Ædemque votiuam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

Se ſua ſorte, & mediocri fortuna contentum viuere.

NON ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas vltima reciſas
Africa: neque Attali
Ignotus hæres regiam occupaui:
Nec Laconicas mihi
Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.
At fides, & ingeni
Benigna vena eſt: pauperemque diues
Me petit. nihil ſupra
Deos laceſſo: nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus vnicis Sabinis.
Truditur dies die,
Nouæque pergunt interire Lunæ.
Tu ſecanda marmora
Locas ſub ipſum funus: & ſepulcri
Immemor, ſtruis domos:
Mariſque Bajis obſtrepentis vrges
Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quod vſque proximos
Reuellis agri terminos, & vltra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos

/B.

nos jours vont se filant & englouties les uns les autres la lune meurt & vit par le soleil & elle est un simbol de n. en n. terre je dis en nous.

In ſinu ferens deos
Et vxor, & vir, ſordidoſque natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine deſtinata
Aula diuitem manet
Herum. quid vltra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumque pueris: nec ſatelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic ſuperbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet. hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non vocatus audit.

In Bacchvm. Ode XIX.

Sibi fas eſſe Bacchi laudes, vt eius numine pleno & concitato, canere.

Bacchvm in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite poſtrei)
Nymphaſque diſcenteis, & aureis
Capripedum Satyrorum acutas.
Euœ recenti mens trepidat metu?
Plenoque Bacchi pectore turbidum
Lætatur. euœ parce Liber,
Parce, graui metuende thyrſo.
Fas peruicaceis eſt mihi Thyadas,
Vinique fontem, lactis & vberes
Cantare riuos: atque truncis
Lapſa cauis iterare mella.
Fas & beatæ conjugis additum
Stellis honorem, tectaque Penthei
Disiecta non leni ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amneis, tu mare barbarum:
Tu ſeparatis vuidus in jugis

Nodo coerces viperino
Biſtonidum ſine fraude crineis.
Tu, cum parentis regna per arduum
Cohors Gigantum ſcanderet impia,
Rhœtum retorſiſti leonis
Vnguibus, horribilique mala:
Quanquam choreis aptior, & jocis,
Ludoque dictus, non ſat idoneus
Pugnæ ferebaris: ſed idem
Pacis eras, mediuſque belli.
Te vidit inſons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitque crura.

AD MAECENATEM. ODE XX.

Famam ſuam æternam fore.

NON vſitata, nec tenui ferar
Penna, biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longius: inuidiaque major
Vrbeis relinquam: non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
Dilecte Mæcenas obibo:
Nec Stygia cohibebor vnda.
Iam jam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superna: naſcunturque læues
Per digitos, humeroſque plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Viſam gementis littora Boſpori,
Syrteiſque Getulas canorus
Ales, Hyperboreoſque campos.
Me Colchus, & qui diſſimulat metum
Marſæ cohortis Dacus, & vltimi
Noſcent Geloni: me peritus

Diſcet Iber, Rhodanique potor.
Abſint inani funere næniæ,
Luctuſque turpes, & querimoniæ:
Compeſce clamorem, ac ſepulcri
Mitte ſuperuacuos honores.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER TERTIVS.

ODE I.

Non opibus, aut honoribus, ſed animi tranquillitate vitam beatam effici.

ODI profanum vulgus, & arceo.
Fauete linguis: carmina non prius
Audita, Muſarum ſacerdos,
Virginibus, pueriſque canto.
Regum tremendorũ in proprios greges,
Reges in ipſos imperium eſt Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta ſupercilio mouentis.
Eſt, vt viro vir latius ordinet
Arbuſta ſulcis: hic generoſior
Deſcendat in campum petitor:
Moribus hic, meliorque fama
Contendat: illi turba clientium
Sit major: æqua lege neceſſitas
Sortitur inſigneis, & imos:
Omne capax mouet urna nomen.
Diſtrictus enſis cui ſuper impia
Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt ſaporem:
Non auium, citharæque cantus
Somnum reducent. ſomnus agreſtium

Lenis

Lenis virorum non humileis domos
Faſtidit, vmbroſamque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Deſiderantem quod ſatis eſt, neque
Tumultuoſum ſollicitat mare:
Nec ſæuus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi:
Non verberatæ grandine vineæ,
Fundusque mendax: arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hyemes iniquas.
Contracta piſces æquora ſentiunt
Iactis in altum molibus. huc frequens
Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominuſque terræ
Faſtidioſus. ſed timor, & minæ
Scandunt eodem quo dominus: neque
Decedit ærata triremi, &
Poſt equitem ſedet atra cura.
Quod ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delenit vſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniumque coſtum:
Cur inuidendis poſtibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
Diuitias operoſiores?

AD AMICOS. ODE II.

Pueros ab ineunte ætate aſſuefaciendos eſſe rei militari, & vitæ laborioſæ.

ANGVSTAM, amici, pauperiem pati
Robuſtus acri militia puer
Condiſcat, & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus haſta:
Vitamque ſub dio & trepidis agat

In rebus. illum ex mœnibus hoſticis
Matrona bellantis tyranni
Proſpiciens, & adulta virgo
Suſpiret: Eheu ne rudis agminum
Sponſus laceſſat regius aſperum
Tactu leonem: quem cruenta
Per medias rapit ira cædeis.
Dulce & decorum eſt pro patria mori.
Mors & fugacem perſequitur virum:
Nec parcit imbellis juuentæ
Poplitibus, timidoque tergo.
Virtus, repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit, aut ponit ſecureis
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via:
Cœtuſque vulgareis, & vdam
Spernit humum fugiente penna.
Eſt & fideli tuta ſilentio
Merces. vetabo, qui Cereris ſacrum
Vulgarit arcanæ, ſub iiſdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Soluat phaſelum. ſæpe Dieſpiter
Neglectus, inceſto addidit integrum:
Raro antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede pœna claudo.

ODE III.

Virtute præditum virum nihil extimeſcere.

IVSTVM, & tenacem propoſiti virum,
Non ciuium ardor praua jubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolida: neque Auſter
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.

Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & vagus Hercules
Innixus arceis attigit igneas:
Quos inter Auguſtus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, indocili jugum
Collo trahentes: hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit.
Gratum elocuta conſiliantibus
Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, inceſtuſque judex,
Et mulier peregrina vertit
In puluerem, ex quo deſtituit deos
Mercede pacta Laomedon: mihi
Caſtæque damnatum Mineruæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ ſplendet adulteræ
Famoſus hoſpes: nec Priami domus
Perjura, pugnaceis Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Noſtriſque ductum ſeditionibus
Bellum reſedit. protinus & graueis
Iras, & inuiſum nepotem,
Troica quem peperit ſacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire ſedeis, ducere nectaris
Succos, & adſcribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter ſæuiat Ilion,
Romamque pontus: qualibet exules
In parte regnanto beati.
Dum Priami, Paridiſque buſto
Inſultet armentum: & catulos feræ
Celent inultæ. ſtet Capitolium

Fulgens: triumphatiſque poſſit
Roma ferox dare jura Medis.
Horrenda late nomen in vltimas
Extendat oras, qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Qua tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum
Cum terra celat, ſpernere fortior,
Quam cogere humanos in vſus,
Omne ſacrum rapiente dextra.
Quicunque mundi terminus obſtitit,
Hunc tangat armis; viſere geſtiens
Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulæ, pluuiique rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico: ne nimium pii,
Rebuſque fidentes, auitæ
Tecta velint reparare Trojæ.
Trojæ renaſcens alite lugubri
Fortuna triſti clade iterabitur,
Ducente victriceis cateruas
Conjuge me Iouis, & ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus
Auctore Phœbo, ter pereat meis
Exciſus Argiuis: ter vxor
Capta virum, pueroſque ploret.
Non hoc jocoſæ conueniet lyræ.
Quo Muſa tendis? deſine peruicax
Referre ſermones deorum: &
Magna modis tenuare paruis.

AD CALLIOPEN. ODE IV.

Muſarum præſidio e periculis ereptum ſe dicit, eodemque tutum ſemper fore ſperat.

DESCENDE cœlo, & dic age tibia
Regina longum, Calliope, melos,

Seu voce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, cytharaue Phœbi.
Auditis ? an me ludit amabilis
Inſania ? audire, & videor pios
Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ ſubeunt, & auræ.
Me fabuloſæ Volture in Appulo
Altricis extra limen Apuliæ
Ludo, fatigatumque ſomno
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicunque celſæ nidum Acherontiæ,
Saltuſque Bantinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti:
Vt tuto ab atris corpore viperis
Dormirem & vrſis: vt premerer ſacra
Lauroque, collataque myrto;
Non ſine dîs animoſus infans.
Veſter, Camœnæ, veſter in arduos
Tollor Sabinos : ſeu mihi frigidum
Præneſte, ſeu Tibur ſupinum,
Seu liquidæ placuere Bajæ.
Veſtris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis verſa acies retro,
Deuota non exſtinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus vnda.
Vtcunque mecum vos eritis ; libens
Inſanientem nauita Boſporum
Tentabo, & arenteis arenas,
Littoris Aſſyrii viator.
Viſam Britannos hoſpitibus feros,
Et lætum equino ſanguine Concanum.
Viſam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæſarem altum, militia ſimul
Feſſas cohorteis abdidit oppidis:

Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene conſilium & datiſ, & dato
Gaudetis almæ. ſcimus vt impios
Titanas, immanemque turmam
Fulmine ſuſtulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & vrbeis, regnaque triſtia:
Diuoſque, mortaleiſque turmas
Imperio regit vnus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens juuentus horrida brachiis,
Fratreſque tendentes opaco
Pelion impoſuiſſe Olympo.
Sed quid Typhoëus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu,
Quid Rhœcus, euulſiſque truncis
Enceladus jaculator audax,
Contra ſonantem Palladis ægida
Poſſent ruentes? hinc auidus ſtetit
Vulcanus: hinc matrona Iuno, &
Nunquam humeris poſiturus arcum,
Qui rore puro Caſtaliæ lauit
Crineis ſolutos: qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalemque ſyluam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis conſili expers mole ruit ſua:
Vim temperatam dî quoque prouehunt
In majus: iidem odere vireis
Omne nefas animo mouentes.
Teſtis mearum centimanus Gigas
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ;
Virginea domitus ſagitta.
Injecta mònſtris Terra dolet ſuis,
Mœretque partus fulmine luridum

Miſſos ad Orcum: nec peredit
Impoſitam celer ignis Ætnam:
Incontinentis nec Tityi jecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Cuſtos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

AVGVSTI LAVDES. ODE V.

M. Attilii Reguli conſtantia, & ad Pœnos reditus.

COELO tonantem credidimus Iouem
Regnare: præſens diuus habebitur
Auguſtus, adjectis Britannis
Imperio, grauibuſque Perſis.
Mileſne Craſſi, conjuge barbara
Turpis maritus vixit? & hoſtium
(Pro curia, inuerſique mores!)
Conſenuit ſocerorum in armis — arvis f.
Sub rege Medo, Marſus, & Appulus,
Anciliorum, & nominis & togæ
Oblitus, æternæque Veſtæ,
Incolumi Ioue & vrbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Diſſentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahentis
Perniciem veniens in æuum:
Si non periret immiſerabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus ſine cæde, dixit,
Direpta vidi: vidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portaſque non clauſas, & arua
Marte coli populata noſtro.
Auro repenſus ſcilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum. neque amiſſos colores

Lana refert medicata fuco:
Nec vera virtus, cum ſemel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata denſis
Cerua plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis ſe credidit hoſtibus:
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora reſtrictis lacertis
Senſit iners, timuitque mortem.
Hic vnde vitam ſumeret inſcius
Pacem duello miſcuit. o pudor!
O magna Carthago, probroſis
Altior Italiæ ruinis!
Fertur pudicæ conjugis oſculum,
Paruoſque natos, vt capitis minor,
A ſe remouiſſe, & virilem
Toruus humi poſuiſſe vultum:
Donec labanteis conſilio patres
Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interque mœrenteis amicos
Egregius properaret exul.
Atqui ſciebat quæ ſibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Dimouit obſtanteis propinquos,
Et populum reditus morantem:
Quam ſi clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS. ODE VI.

Corruptos ſuæ ætatis mores inſectatur.

DELICTA majorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris,
Ædeiſque labentes deorum, &
Fœda nigro ſimulacra fumo.

Dîs te minorem quod geris, imperas.
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dî multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſæ.
Iam bis Monæſes, & Pacori manus
Non auſpicatos contudit impetus
Noſtros, & adjeciſſe prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pene occupatam ſeditionibus
Deleuit vrbem Dacus, & Æthiops:
Hic claſſe formidatus, ille
Miſſilibus melior ſagittis.
Fœcunda culpæ ſecula, nuptias
Primum inquinauere, & genus, & domos.
Hoc fonte deriuata clades
In patriam populumque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, & fingitur artubus
Iam nunc, & inceſtos amores
De tenero meditatur vngui.
Mox juniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit
Cui donet impermiſſa raptim
Gaudia, luminibus remotis:
Sed juſſa coram, non ſine conſcio
Surgit marito: ſeu vocat inſtitor,
Seu nauis Hiſpanæ magiſter,
Dedecorum pretioſus emptor.
Non his juuentus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico,
Pyrrhumque, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemque dirum:
Sed ruſticorum maſcula militum
Proles; Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas: & ſeueræ
Matris ad arbitrium reciſos.

Por-

Portare fuſteis, Sol vbi montium
Mutaret vmbras, & juga demeret
Bobus fatigatis; amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnoſa quid non imminuit dies?
Ætas parentum, pejor auis, tulit
Nos nequiores; mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

Ad Asterien. Ode VII.

Solatur eam, de viri ſui abſentia mœſtam & ſollicitam.

QVID fles, Aſterie, quem tibi candidi
Primo reſtituent Vere Fauonii
Thyna merce beatum
Conſtanti juuenem fide
Gygen? ille Notis actus ad Oricum
Poſt inſana Capræ ſidera frigidas
Nocteis, non ſine multis
Inſomnis lacrymis agit.
Atqui ſollicitæ nuntius hoſpitæ,
Suſpirare Chloën, & miſeram tuis
Dicens ignibus vri,
Tentat mille vafer modis.
Vt Prœtum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis
Caſto Bellerophonti
Maturare necem refert.
Narrat pene datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
Et peccare docenteis
Fallax hiſtorias monet.
Fruſtra. nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit, adhuc integer. at tibi,
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, caue,

Quanuis non alius flectere equum ſciens
Æque conſpicitur gramine Martio:
  Nec quiſquam citus æque
    Tuſco denatat alueo.
Prima nocte domum claude: neque in vias
Sub cantu querulæ deſpice tibiæ:
  Et te ſæpe vocanti
    Duram, difficilis mane.

AD MAECENATEM. ODE VIII.

Cur Kal. Martiis, quum vxorem non habeat, nihilominus ſacrificet, ac epuletur.

MARTIIS cælebs quid agam Kalendis,
Quid velint flores, & acerra thuris
Plena, miraris, poſituſque carbo in
    Ceſpite viuo,
Docte ſermones vtriuſque linguæ:
Voueram dulceis epulas, & album
Libero caprum, prope funeratus
    Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte, feſtus
Corticem adſtrictum pice dimouebit
Amphoræ fumum bibere inſtitutæ
    Conſule Tullo.
Sume, Mæcenas, cyathos amici
Soſpitis centum, & vigileis lucernas
Perfer in lucem: procul omnis eſto
    Clamor & ira.
Mitte ciuileis ſuper vrbe curas.
Occidit Daci Cotiſonis agmen:
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
    Diſſidet armis.
Seruit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ
Cantaber, ſera domitus catena:
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
    Cedere campis.

Negli-

Negligens, ne qua populus laboret,
Parce priuatus nimium cauere, &
Dona præſentis cape lætus horæ, ac
Linque ſeuera.

Ad Lydiam. Ode IX.

Dialogus Horatii & Lydiæ.

Horatius.

Donec gratus eram tibi,
Nec quiſquam potior brachia candida
Ceruici juuenis dabat;
Perſarum vigui rege beatior.
Lyd. Donec non alia magis
Arſiſti, neque erat Lydia poſt Chloën,
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
Hor. Me nunc Creſſa Chloë regit,
Dulceis docta modos, & citharæ ſciens,
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
Lyd. Me torret face mutua
Thurini Calaïs filius Ornithi,
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
Hor. Quid, ſi priſca redit Venus,
Diductoſque jugo cogit aheneo:
Si flaua excutitur Chloë,
Rejectæque patet janua Lydiæ?
Lyd. Quanquam ſidere pulcrior
Ille eſt, tu leuior cortice, & improbo
Iracundior Adria,
Tecum viuere amem, tecum obeam libens.

In

In Lycen. Ode X.

Vt, poſita duritie, aliqua ipſius miſericordia capiatur.

Extremvm Tanaim ſi biberes, Lyce,
Sæuo nupta viro, me tamen aſperas
Porrectum ante fores, objicere incolis
  Plorares Aquilonibus.
Audis quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulcra ſitum tecta remugiat
Ventis? & poſitas vt glaciet niueis
  Puro numine Iupiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
  Tyrrhenus genuit parens.
O, quanuis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium,
Nec vir Pieria pellice ſaucius
  Curuat; ſupplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior æſculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus.
Non hoc ſemper erit luminis, aut aquæ
  Cœleſtis patiens latus.

Ad Mercvrivm. Ode XI.

Vt cantus ſibi dictet, quibus Lyde flecti poſſit.

Mercvri (nam te docilis magiſtro
Mouit Amphion lapides canendo)
Tuque teſtudo reſonare ſeptem
  Callida neruis,
Nec loquax olim, neque grata; nunc &
Diuitum menſis, & amica templis;
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
  Applicet aureis.
Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exultim, metuitque tangi

Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.
Tu potes tigreis, comiteſque ſyluas
Ducere, & riuos celereis morari.
Ceſſit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus : quanuis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, ſanieſque manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityoſque vultu
Riſit inuito : ſtetit vrna paulum
Sicca, dum grato Danaï puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde ſcelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraque fata,
Quæ manent culpas etiam ſub Orco:
Impiæ, (nam quid potuere majus?)
Impiæ ſponſos potuere duro
Perdere ferro.
Vna de multis face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendide mendax,& in omne virgo
Nobilis æuum;
Surge, quæ dixit juueni marito,
Surge, ne longus tibi ſomnus, vnde
Non times, detur; ſocerum, & ſceleſtas
Falle ſorores,
Quæ velut nactæ vitulos leænæ
Singulos eheu ! lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam, nec intra
Clauſtra tenebo.
Me pater ſæuis oneret catenis,
Quod viro clemens miſero peperci:

Me

Me vel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.
I, pedes quo te rapiunt, & auræ,
Dum fauet nox, & Venus : i ſecundo
Omine, & noſtri memorem ſepulcro
Scalpe querelam.

AD NEOBVLEN. ODE XII.

Eam Hebri adoleſcentis amore captam inertiæ ſe ac deſidiæ dedidiſſe.

MISERARVM eſt, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lauere, aut exanimari metuenteis patruæ verbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operoſæque Mineruæ
Studium aufert Neobule Liparæi nitor Hebri:
Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede victus,
Simul vnctos Tiberinis humeros lauit in vndis
Catus idem per apertum fugienteis
Agitato grege ceruos jaculari, &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDVSIAE. ODE XIII.

Commendat eius amœnitatem.

O FONS Blanduſiæ, ſplendidior vitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus,
Cras donaberis hœdo,
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem, & prælia deſtinat,
Fruſtra : nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine riuos
Laſciui ſoboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Neſcit tangere : tu frigus amabile
Feſſis vomere tauris

Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente cauis impoſitam ilicem
Saxis, vnde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

AVGVSTI LAVDES. ODE XIV.

HERCVLIS ritu modo dictus, o plebs,
Morte venalem petiiſſe laurum,
Cæſar Hiſpana repetit penateis
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat juſtis operata diuis,
Et ſoror clari ducis, & decoræ
Supplice vitta
Virginum matres juuenumque nuper
Soſpitum. vos o pueri, & puellæ
Iam virum expertæ male nominatis
Parcite verbis.
Hic dies vere mihi feſtus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæſare terras.
I pete vnguentum, puer, & coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum ſi qua potuit vagantem
Fallere teſta.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inuiſum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albeſcens animos capillus
Litium, & rixæ cupidos proteruæ:
Non ego hoc ferrem calidus juuenta,
Conſule Planco.

IN CHLORIM. ODE XV.

Vt ſaltem vetula nequitiæ ac libidini modum ſtatuat.

VXOR pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famoſiſque laboribus.
Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.
Non, ſi quid Pholoën ſatis,
Et te, Chlori, decet. filia rectius
Expugnat iuuenum domos,
Pulſo Thyas vti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Laſciuæ ſimilem ludere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
Tonſæ Luceriam, non citharæ decent:
Nec flos purpureus roſæ,
Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

AD MAECENATEM. ODE XVI.

Se mediocritate ſua contentum eſſe.

INCLVSAM Danaën turris ahenea,
Robuſtæque fores, & vigilum canum
Triſtes excubiæ, munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acriſium virginis abditæ
Cuſtodem pauidum Iupiter, & Venus
Riſiſſent: fore enim tutum iter, & patens
Conuerſo in pretium deo.
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argiui domus, ob lucrum
Demerſa excidio. diffidit vrbium

Portas vir Macedo, & ſubruit æmulos
Reges muneribus: munera nauium
Sæuos illaqueant duces.
Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. jure perhorrui
Late conſpicuum tollere verticem,
Mæcenas equitum decus.
Quanto quiſque ſibi plura negauerit,
A dîs plura feret. nil cupientium
Nudus caſtra peto, & transfuga diuitum
Parteis linquere geſtio:
Contemptæ dominus ſplendidior rei,
Quam ſi, quicquid arat non piger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, ſiluaque jugerum
Paucorum, & ſegetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit ſorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læſtrygonia Bacchus in amphora
Languescit mihi, nec pinguia Gallicis
Creſcunt vellera paſcuis:
Importuna tamen pauperies abeſt:
Nec, ſi plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam,
Quam ſi Mygdoniis regnum Halyattici
Campis continuem. multa petentibus
Deſunt multa. bene eſt, cui deus obtulit
Parca, quod ſatis eſt, manu.

AD ÆLIVM LAMIAM. ODE XVII.

Eum laudat, & ad genio indulgendum inuitat.

ÆLI vetuſto nobilis ab Lamo,
(Quando & priores hinc Lamias ferunt
Deno-

Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne faſtos;
Autore ab illo ducit originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuiſſe Lirin
Late tyrannus) cras foliis nemus
Multis, & alga littus inutili
Demiſſa tempeſtas ab Euro
Sternet, aquæ niſi fallit augur
Annoſa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimeſtri
Cum famulis operum ſolutis.

AD FAVNVM. ODE XVIII.

Vt ſibi propitius ſit.

FAVNE, Nympharum fugientum amator,
Per meos fineis, & aprica rura
Lenis incedas, abeaſque paruis
Æquus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno,
Larga nec deſunt Veneris ſodali
Vina crateræ, vetus ara multo
Fumat odore.
Ludit herboſo pecus omne campo,
Cum tibi Nonæ redeunt Decembres:
Feſtus in pratis vacat otioſo
Cum boue pagus.
Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agreſteis tibi ſilua frondeis:
Gaudet inuiſam pepuliſſe foſſor
Ter pede terram.

Ad Telephvm. Ode XIX.

Ne veterum hiſtoriarum ſtudio deditus, vitam iucundam negligat.

QVANTVM diſtet ab Inacho
  Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
  Et pugnata ſacro bella ſub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
  Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum, & quota
  Pelignis caream frigoribus, taces.
Da Lunæ propere nouæ,
  Da noctis mediæ, da, puer, auguris
Murenæ: tribus aut nouem
  Miſcentur cyathis pocula commodis.
Qui Muſas amat impareis,
  Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. treis prohibet ſupra
  Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis juncta ſororibus.
  Inſanire juuat: cur Berecynthiæ
Ceſſant flamina tibiæ?
  Cur pendet tacita fiſtula cum lyra?
Parcenteis ego dexteras
  Odi: ſparge roſas. audiat inuidus
Dementem ſtrepitum Lycus,
  Et vicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſſa te nitidum coma,
  Puro te ſimilem, Telephe, veſpero,
Tempeſtiua petit Chloë.
  Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM. ODE XX.

Ne formoſum puerum à puella abſtrahere conetur.

NON vides quanto moueas periclo,
Pyrrhe, Getulæ catulos leænæ?
Dura poſt paulo fugies inaudax
Prælia raptor,
Cum per obſtanteis juuenum cateruas
Ibit inſignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Major, an illi.
Interim dum tu celereis ſagittas
Promis, hæc denteis acuit timendos;
Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo
Sub pede palmam
Fertur, & leni recreare vento
Sparſum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM. ODE XXI.

Vt in Coruini gratiam vina vetuſta promat.

O NATA mecum conſule Manlio,
Seu tu querelas, ſiue geris jocos,
Seu rixam, & inſanos amores,
Seu facilem, pia teſta, ſomnum,
Quocunque lectum nomine Maſſicum
Seruas, moueri digna bono die;
Deſcende, Coruino jubente,
Promere languidiora vina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus.
Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus.
Tu lene tormentum ingenio admoues

Plerunque duro: tu ſapientium
Curas, & arcanum jocoſo
Conſilium retegis Lyæo.
Tu ſpem reducis mentibus anxiis,
Vireiſque, & addis cornua pauperi;
Poſt te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te, Liber, &, ſi læta aderit, Venus,
Segneſque nodum ſoluere Gratiæ,
Viuæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat aſtra Phœbus.

IN DIANAM. ODE XXII.

Ei conſecrat pinum villæ ſuæ propinquam.

MONTIUM cuſtos, nemorumque virgo,
Quæ laborantes vtero puellas
Ter vocata audis, adimiſque leto
Diua triformis;
Imminens villæ tua pinus eſto,
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN. ODE XXIII.

Vt Deos puris manibus, & conſcientia bene actæ vitæ colat.

COELO ſupinas ſi tuleris manus
Naſcente Luna, ruſtica Phidile;
Si thure placaris, & horna
Fruge lareis, auidaque porca;
Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fœcunda vitis, nec ſterilem ſeges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ niuali paſcitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices,

Aut creſcit Albanis in herbis,
Victima, Pontificum ſecureis
Ceruice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos, fragilique myrto.
Immunis aram ſi tetigit manus:
Non ſumptuoſa blandior hoſtia,
Mollibit auerſos penateis
Farre pio, & ſaliente mica.

IN AVAROS. ODE XXIV.

INTACTIS opulentior
Theſauris Arabum, & diuitis Indiæ.
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare ~~Ponticum;~~ Apulicum
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira neceſſitas
Clauos; non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campeſtres melius Scythæ,
Quorum plauſtra vagas rite trahunt domos,
Viuunt, & rigidi Getæ,
Immetata quibus jugera liberas
Fruges & Cererem ferunt,
Nec cultura placet longior annua,
Defunctumque laboribus
Æquali recreat ſorte vicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
Conjux, nec nitido fidit adultero.
Dos eſt magna parentium
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere caſtitas:
Et peccare nefas, aut pretium eſt mori:

 O quiſ-

O quiſquis volet impias
    Cædeis, aut rabiem tollere ciuicam;
Si quæret pater vrbium
    Subſcribi ſtatuis, indomitam audeat
Refrænare licentiam
    Clarus poſt genitis. quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus,
    Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid triſtes querimoniæ,
    Si non ſupplicio culpa reciditur?
Quid leges ſine moribus
    Vanæ proficiunt, ſi neque feruidis
Pars incluſa caloribus
    Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Durat æque ſolo niues
    Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.
    Magnum pauperies opprobrium, jubet
Quiduis & facere & pati,
    Virtutiſque viam deſerit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
    Quo clamor vocat, & turba fauentium;
Vel nos in mare proximum
    Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
    Mittamus, ſcelerum ſi bene pœnitet.
Eradenda cupidinis
    Praui ſunt elementa, & teneræ nimis
Mentes aſperioribus
    Formandæ ſtudiis. neſcit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
    Venarique timet; ludere doctior,
Seu Græco jubeas trocho,
    Seu malis vetita legibus alea.
Cum perjura patris fides
    Conſortem ſocium fallat, & hoſpitem,

Indi-

Indignoque pecuniam
 Hæredi properet: ſcilicet improbæ
Creſcunt diuitiæ: tamen
 Curtæ neſcio quid ſemper abeſt rei.

AD BACCHVM. ODE XXV.

Se eius afflatu concitatum noua quadam & inaudita de Auguſto dicturum.

QVo me, Bacche, rapis tui
 Plenum? quæ nemora, & quos agor in ſpecus
Velox mente noua? quibus
 Antris egregii Cæſaris audiar
Æternum meditans decus
 Stellis inſerere, & conſilio Iouis?
Dicam inſigne recens, adhuc
 Indictum ore alio. non ſecus in jugis
Exſomnis ſtupet Euias,
 Hebrum proſpiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
 Luſtratam Rhodopen, vt mihi deuio
Ripas, & vacuum nemus
 Mirari libet. o Naiadum potens,
Baccharumque valentium
 Proceras manibus vertere fraxinos;
Nil paruum, aut humili modo,
 Nil mortale loquar. dulce periculum eſt,
O Lenæe, ſequi deum,
 Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM. ODE XXVI.

Se iam ſenem factum amatoria arma Veneri dicare.

VIxi puellis nuper idoneus,
 Et militaui non ſine gloria:
Nunc arma, defunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit,
Læuum marinæ qui Veneris latus

Cuſtodit. Hic hic ponite lucida
Funalia, & vecteis, & arcus
Oppoſitis foribus minaceis.
O quæ beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sithonia niue
Regina, ſublimi flagello
Tange Chloën ſemel, arrogantem.

Ad Galateam Navigatvram.
Ode XXVII.

Deterret eam præcipue exemplo Europæ.

IMPIOS parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino,
Fœtaque vulpes:
Rumpat & ſerpens iter inſtitutum:
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit mannos. ego, cui timebo
Prouidus auſpex,
Ante quam ſtanteis repetat paludeis
Imbrium diuina auis imminentum:
Oſcinem coruum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix vbicunque mauis,
Et memor noſtri, Galatea, viuas:
Teque nec læuus vetet ire picus,
Nec vaga cornix:
Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego quid ſit ater
Adriæ noui ſinus, & quid albus
Peccet Iapyx.
Hoſtium vxores, puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hœdi, &
Æquoris nigri fremitum, & trementeis
Verbere ripas.
Sic & Europe niueum doloſo

Credi-

Credidit tauro latus, & ſcatentem
Belluis pontum, mediaſque fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis ſtudioſa florum, &
Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte ſublustri nihil aſtra præter
Vidit & vndas.
Quæ ſimul centum tetigit potentem
Oppidis Creten, Pater o relictum
Filiæ nomen, pietaſque dixit
Victa furore,
Vnde? quo veni? leuis vna mors eſt
Virginum culpæ. vigilanſne ploro
Turpe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliuſne fluctus
Ire per longos fuit, an recenteis
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios penateis,
Impudens Orcum moror, o deorum
Si quis hæc audis, vtinam inter errem
Nuda leones.
Antequam turpis macies decenteis
Occupet malas, teneræque ſuccus
Defluat prædæ, ſpecioſa quæro
Paſcere tigreis.
Vilis Europe, pater vrget abſens:
Quid mori ceſſas? potes hac ab orno
Pendulum zona bene te ſecuta,
Lædere collum.
Siue te rupes & acuta leto

Saxa

Saxa delectant, age te procellæ
Crede veloci: niſi herile mauis
Carpere penſum
Regius ſanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remiſſo
Filius arcu.
Mox vbi luſit ſatis, Abſtineto,
Dixit, irarum, calidæque rixæ,
Cum tibi inuiſus laceranda reddet
Cornua taurus.
Vxor inuicti Iouis eſſe neſcis?
Mitte ſingultus: bene ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
Nomina ducet.

Ad Lyden. Ode XXVIII.

Diem Neptuno ſacrum hilariter exigendum eſſe.

FESTO quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum
Lyde ſtrenua Cæcubum,
Munitæque adhibe vim ſapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis: ac veluti ſtet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Ceſſantem Bibuli conſulis amphoram.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, & virideis Nereidum comas:
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris ſpicula Cynthiæ:
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteiſque tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis viſit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nænia.

AD MAECENATEM. ODE XXIX.

Inuitat eum ad cœnam.

TYRRHENA regum progenies, tibi
Non ante verſo lene merum cado
Cum flore, Mæcenas, roſarum, &
Preſſa tuis balanus capillis
Iamdudum apud me eſt. eripe te moræ,
Ne ſemper vdum Tibur, & Eſulæ
Decliue contempleris aruum, &
Telegoni juga parricidæ.
Faſtidioſam deſere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis.
Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, ſtrepitumque Romæ.
Plerunque gratæ diuitibus vices,
Mundæque paruo ſub lare pauperum
Cœnæ, ſine aulæis & oſtro
Sollicitam explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Oſtendit ignem: jam Procyon furit:
Et ſtella veſani Leonis,
Sole dies referente ſiccos.
Iam paſtor vmbras cum grege languido,
Riuumque feſſus quærit, & horridi
Dumeta Syluani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu ciuitatem quis deceat ſtatus
Curas; & vrbi ſollicitus times,
Quid Seres, & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaiſque diſcors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit deus:
Ridetque, ſi mortalis vltra
Fas trepidat. quod adeſt, memento
Componere æquus. cætera fluminis

Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace delabentis Etruſcum
In mare, nunc lapides adeſos,
Stirpeiſque raptas, & pecus, & domos
Voluentis vna; non ſine montium
Clamore, vicinæque ſyluæ;
Cum fera diluuies quietos
Irritat amneis. ille potens ſui,
Lætuſque deget, cui licet in diem
Dixiſſe, vixi: cras vel atra
Nube polum pater occupato,
Vel ſole puro: non tamen irritum,
Quodcunque retro eſt, efficiet: neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens ſemel hora vexit.
Fortuna ſæuo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores;
Nunc mihi, nunc alii benigna.
Laudo manentem. ſi celereis quatit
Pennas, reſigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo, probamque
Pauperiem ſine dote quæro.
Non eſt meum, ſi mugiat Africis
Malus procellis, ad miſeras preces
Decurrere, & votis paciſci,
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præſidio ſcaphæ
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, geminuſque Pollux.

ODE XXX.

Carminum ſuorum gloriam æternam fore.

EXEGI monimentum ære perennius,
Regalique ſitu Pyramidum altius;

Quod

Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaque pars mei
Vitabit Libitinam: vſque ego poſtera
Creſcam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine Pontifex.
Dicar, qua violens obſtrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium
Regnator populorum, ex humili potens
Princeps, Æolium carmen ad Italos
Deduxiſſe modos. Sume ſuperbiam
Quæſitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER QVARTVS.

AD VENEREM. ODE I.

Se iam ea ætate eſſe, vt a rebus Venereis alieno animo eſſe debeat.

INTERMISSA Venus diu, (cor,
Rurſus bella moues? parce precor, pre-
Non ſum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ: deſine dulcium
Mater ſæua Cupidinum,
Circa luſtra decem flectere mollibus
Iam durum imperiis. abi.
Quo blandæ juuenum te reuocant preces,
Tempeſtiuius in domo
Pauli, purpureis ales oloribus,
Comeſſabere Maximi,
Si torrere jecur quæris idoneum.

Namque & nobilis, & decens,
  Et pro ſollicitis non tacitus reis.
Et centum puer artium,
  Late ſigna feret militiæ tuæ:
Et, quandoque potentior
  Largis muneribus riſerit æmuli,
Albanos prope te lacus
  Ponet marmoream ſub trabe citrea.
Illic plurima naribus
  Duces tura, lyræque, & Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
  Miſtis carminibus non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
  Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
  In morem Salium ter quatient humum.
Me nec fœmina, nec puer
  Iam, nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare juuat mero:
  Nec vincire nouis tempora floribus.
Sed cur heu, Ligurine, cur
  Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
  Inter verba cadit lingua ſilentio?
Nocturnis te ego ſomniis
  Iam captum teneo, jam volucrem ſequor:
Te per gramina Martii
  Campi, te per aquas dure volubileis.

AD ANTONIVM IVLVM. ODE II.

Laudat Pindarum, eumque imitari periculoſum dicit.

PINDARVM quiſquis ſtudet æmulari,
  Iule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, vitreo daturus
    Nomina ponto.

Monte decurrens, velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas,
Feruet, immenſuſque ruit profundo
Pindarus ore;
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaceis noua dithyrambos
Verba deuoluit, numeriſque fertur
Lege ſolutis:
Seu deos, regeſque canit, deorum
Sanguinem, per quos cecidere juſta
Morte Centauri: cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ:
Siue quos Elea domum reducit
Palma cœleſteis: pugilemue, equumue
Dicit, & centum potiore ſignis
Munere donat:
Flebili ſponſæ juuenemue raptum
Plorat, & vireis, animumque, moreſque
Aureos deducit in aſtra: nigroque
Inuidet Orco.
Multa Dircæum leuat aura cycnum;
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus. ego apis Matinæ
More, modoque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, vuidique
Tiburis ripas, operoſa paruus
Carmina fingo.
Concines majore poëta plectro
Cæſarem, quandoque trahet feroceis
Per ſacrum cliuum, merita decorus
Fronde, Sicambros,
Quo nihil majus meliuſue terris
Fata donauere, bonique diui:
Nec dabunt, quamuis redeant in aurum
Tempora priſcum.

Concines lætoſque dies, & vrbis
Publicum ludum; ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forumque
Litibus orbum.
Tum meæ (ſi quid loquar audiendum)
Vocis accedet bona pars: & o Sol
Pulcer, o laudande, canam recepto
Cæſare felix.
Tuque dum procedis, Io Triumphe
Non ſemel dicemus, Io Triumphe
Ciuitas omnis, dabimuſque diuis
Tura benignis.
Te decem tauri, totidemque vaccæ,
Me tener ſoluet vitulus relicta
Matre, qui largis juueneſcit herbis
In mea vota:
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niueus videri;
Cætera fuluus.

Ad Melpomenen. Ode III.

Se artis poeticæ beneficio immortalitatem conſecuturum eſſe.

QVEM tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris,
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio:
Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.

Roma

Romæ principis vrbium
Dignatur ſoboles inter amabileis
Vatum ponere me choros:
Et jam dente minus mordeor inuido.
O teſtudinis aureæ
Dulcem quæ ſtrepitum, Pieri, temperas!
O mutis quoque piſcibus
Donatura cycni, ſi libeat, ſonum!
Totum muneris hoc tui eſt,
Quod monſtror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quod ſpiro, & placeo, ſi placeo, tuum eſt.

DRVSI LAVDES. ODE IV.

Eius victoriam de Rhætis & Vindelicis celebrat.

QVALEM, miniſtrum fulminis, alitem,
Cui rex deorum regnum in aueis vagas
Permiſit; expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo:
Olim juuentas & patrius vigor
Nido laborum propulit inſcium:
Vernique, jam nimbis remotis,
Inſolitos docuere niſus,
Venti, pauentem: mox in ouilia
Demiſit hoſtem viuidus impetus:
Nunc in reluctanteis dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ:
Qualemue lætis caprea paſcuis
Intenta, fuluæ matris ab vbere
Iam lacte depulſum leonem,
Dente nouo peritura vidit;
Videre Rhœti bella ſub Alpibus
Druſum gerentem, & Vindelici: quibus
Mos vnde deductus per omne
Tempus Amazonia ſecuri
Dextras obarmet, quærere diſtuli:

Nec ſcire fas eſt omnia. ſed diu,
Lateque victrices cateruæ
Conſiliis iuuenis reuictæ
Senſere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita fauſtis ſub penetralibus
Poſſet, quid Auguſti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis,
Eſt in iuuencis, eſt in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina ſed vim promouet inſitam,
Rectique cultus pectora roborant:
Vtcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, o Roma, Neronibus
Teſtis Metaurum flumen, & Aſdrubal
Deuictus, & pulcer fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma riſit adorea.
Dirus per vrbeis Afer vt Italas,
Ceu flamma per tædas, vel Eurus
Per Siculas equitauit vndas.
Poſt hoc ſecundis vſque laboribus
Romana pubes creuit, & impio
Vaſtata Pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos.
Dixitque tandem perfidus Annibal:
Cerui luporum præda rapacium
Sectamur vltro, quos opimus
Fallere, & effugere eſt triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuſcis æquoribus, ſacra
Natoſque, maturoſque patres
Pertulit Auſonias ad vrbeis;
Duris vt ilex tonſa bipennibus

Nigræ

Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædeis ab ipſo
Ducit opes animumque ferro.
Non Hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem,
Monſtrumue ſummiſere Colchi
Majus, Echioniæve Thebæ.
Merſes profundo, pulcrior euenit.
Luctere, multa proruet integrum
Cum laude victorem, geretque
Prœlia conjugibus loquenda.
Carthagini jam non ego nuntios
Mittam ſuperbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna noſtri
Nominis, Aſdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus:
Quas & benigno numine Iupiter
Defendit, & curæ ſagaces
Expediunt per acuta belli.

Ad Avgvstvm. Ode V.

Vt reditum in vrbem maturet.

Divis orte bonis, optime Romulæ
Cuſtos gentis, abes jam nimium diu,
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ.
Inſtar veris enim vultus vbi tuus
Affulſit, populo gratior it dies,
Et ſoles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem Notus inuido
Flatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longius annuo
Dulci detinet a domo;
Votis ~~omnibus hunc~~, & precibus vocat, ominibus
Curuo nec faciem littore demouet:

Sic deſideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæſarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaque Fauſtitas:
Pacatum volitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur caſta domus ſtupris:
Mos & lex maculoſum edomuit nefas:
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus incolumi Cæſare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quiſque diem collibus in ſuis,
Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit lætus, & alteris
Te menſis adhibet deum.
Te multa prece, te proſequitur mero
Diffuſo pateris; & Laribus tuum
Miſcet numen, vti Græcia Caſtoris,
Et magni, memor, Herculis.
Longas o vtinam, dux bone, ferias
Præſtes Heſperiæ, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus vuidi,
Cum ſol Oceano ſubeſt.

AD APOLLINEM ET DIANAM. ODE VI.

Carmin. Sæcularis Commendatio.

DIVE, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityoſque raptor
Senſit, & Trojæ prope victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris major, tibi miles impar;
Filius quamuis Thetidos marinæ

Dar-

Dardanas turreis quateret tremenda
Cuſpide pugnax.
Ille mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulſa cupreſſus Euro,
Procidit late, poſuitque collum in
Puluere Teucro.
Ille non incluſus equo Mineruæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palam captis grauis, heu nefas, heu!
Neſcios fari pueros Achiuis
Vreret flammis; etiam latenteis
Matris in aluo:
Ni tuis victus Veneriſque gratæ
Vocibus diuum pater, annuiſſet
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ,
Phœbe, qui Xantho lauis amne crineis,
Dauniæ defende decus Camœnæ
Læuis Agyieu.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poëtæ.
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ, fugaceis
Lyncas, & ceruos cohibentis arcu;
Lesbium ſeruare pedem, meique
Pollicis ictum:
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite creſcentem face noctilucam;
Proſperam frugum, celeremque pronos
Voluere menſeis.
Nupta jam dices: Ego dîs amicum,
Sæculo feſtas referente luces,

 Reddi-

Reddidi carmen; docilis modorum
Vatis Horati.

Ad Torquatum. Ode VII.

Veris aduentu, & æqua moriendi conditione propoſita, ad læte viuendum inuitat.

Diffugere niues: redeunt iam gramina campis,
Arboribuſque comæ.
Mutat terra viceis, & decreſcentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminiſque ſororibus, audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne ſperes, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora miteſcunt Zephyris: ver proterit æſtas;
Interitura, ſimul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cœleſtia Lunæ.
Nos vbi decidimus,
Quo pius Æneas, quo Tullus diues, & Ancus,
Puluis & vmbra ſumus.
Quis ſcit an adjiciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora dî ſuperi?
Cuncta manus auidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum ſemel occideris, & de te ſplendida Minos
Fecerit arbitria;
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Reſtituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa valet Theſeus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARTIVM CENSORINVM. ODE VIII.

Nihil carminibus eſſe potentius ad ſui nominis memoriam ab obliuione vindicandam.

DONAREM pateras, grataque commodus,
Cenſorine, meis æra ſodalibus;
Donarem tripodas, præmia fortium
Grajorum: neque tu peſſima munerum
Ferres, diuite me ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas,
Hic ſaxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc deum.
Sed non hæc mihi vis, non tibi talium
Res eſt, aut animus deliciarum egens:
Gaudes carminibus, carmina poſſumus
Donare, & pretium dicere muneri.
Non inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus, & vita redit bonis
Poſt mortem ducibus: non celeres fugæ,
Rejectæque retrorſum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam Calabræ Pierides: neque
Si chartæ ſileant quod benefeceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ,
Mauortiſque puer, ſi taciturnitas
Obſtaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus conſecrat inſulis.
Dignum laude virum Muſa vetat mori.
Cœlo Muſa beat. ſic Iouis intereſt
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ ſidus ab infimis

Quaſſas eripiunt æquoribus rateis.
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

Ad Lollivm. Ode IX.

Sua & aliorum ſcripta nunquam interitura.

NE forte credas interitura, quæ
Longe ſonantem natus ad Aufidum,
Non ante vulgatas per arteis
Verba loquor ſocianda chordis.
Non, ſi priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus, Pindaricæ latent,
Cææque, & Alcæi minaces,
Steſichorique graues Camœnæ.
Nec, ſi quid olim luſit Anacreon,
Deleuit ætas: ſpirat adhuc amor,
Viuuntque commiſſi calores
Æoliæ fidibus puellæ.
Non ſola comptos arſit adulteri
Crineis, & aurum veſtibus illitum
Mirata, regaleiſque cultus,
Et comites, Helene Lacæna:
Primuſue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthenelusue ſolus
Dicenda Muſis prœlia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graueis
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus, pueriſque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: ſed omnes illacrimabiles
Vrgentur, ignotique longa
Nocte; carent quia vate ſacro.
Paulum ſepultæ diſtat inertiæ
Celata virtus. non ego te meis

Chartis

Chartis incrnatum ſilebo:
Totue tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere liuidas
Obliuiones. eſt animus tibi,
Rerumque prudens, & ſecundis
Temporibus, dubiiſque rectus;
Vindex auaræ fraudis, & abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ:
Conſulque non vnius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
Iudex honeſtum prætulit vtili, &
Rejecit alto dona nocentium
Vultu, & per obſtanteis cateruas
Explicuit ſua victor arma.
Non poſſidentem multa vocaueris
Recte beatum. rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus ſapienter vti,
Duramque callet pauperiem pati,
Pejuſque leto flagitium timet:
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

IN LIGVRINVM. ODE X.

O CRVDELIS adhuc, & Veneris muneribus potens,
Inſperata tuæ cum veniet pluma ſuperbiæ,
Et quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ,
Nunc & qui color eſt puniceæ flore prior roſæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hiſpidam;
Dices, heu (quoties te ſpeculo videris alterum) in ſ.
Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLLIDEM. ODE XI.

Inuitat eam ad epulas.

EST mihi nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus. eſt in horto
Phylli, nectendis apium coronis,
Eſt ederæ vis
Multa, qua crineis religata fulges.
Ridet argento domus. ara caſtis
Vincta verbenis auet immolato
Spargier agno.
Cuncta feſtinat manus. huc & illuc
Curſitant miſtæ pueris puellæ.
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris; quibus aduoceris
Gaudiis, Idus tibi ſunt agendæ:
Qui dies menſem Veneris marinæ
Findit Aprilem:
Iure ſolennis mihi, ſanctiorque
Pene natali proprio; quod ex hac
Luce Mæcenas meus affluenteis
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit
Non tuæ ſortis iuuenem puella
Diues & laſciua, tenetque grata
Compede vinctum.
Terret ambuſtus Phaëthon auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegaſus; terrenum equitem grauatus
Bellerophontem,
Semper vt te digna ſequare, & vltra
Quam licet, ſperare, nefas putando,
Diſparem vites. age, iam meorum
Finis amorum,
(Non enim poſthac alia calebo

Fœmina) condiſce modos, amanda
Voce quos reddas. minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIVM. ODE XII.

Deſcribit Veris aduentum.

IAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ,
Iam nec prata rigent, nec fluuii ſtrepunt
Hiberna niue turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quod male barbaras
Regum eſt vlta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Cuſtodes ouium carmina fiſtula:
Delectantque deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere ſitim tempora, Virgili:
Sed preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, iuuenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpitiis accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia, cum tua
Velox merce veni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena diues vt in domo.
Verum pone moras, & ſtudium lucri:
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſiliis breuem.
Dulce eſt deſipere in loco.

Inſultat ei, quum iam anus fiat, & libidine flagrans a iuuenibus contemnatur.

AVDIVERE, Lyce, dî mea vota, dî
Audiuere, Lyce. fis anus, & tamen
Vis formoſa videri,
Ludiſque & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum ſollicitas. ille virentis, &
Doctæ pſallere Chiæ,
Pulcris excubat in genis.
Importunus enim tranſuolat aridas
Quercus, & refugit te: quia luridi
Dentes: te quia rugæ
Turpant, & capitis niues.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ ſemel
Notis condita faſtis,
Incluſit volucris dies.
Quo fugit Venus? heu! quoue color decens?
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ ſpirabat amores,
Quæ me ſurpuerat mihi,
Felix poſt Cynaram, notaque & artium
Gratarum facies? ſed Cynaræ breueis
Annos fata dederunt:
Seruatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Poſſent vt juuenes viſere feruidi,
Multo non ſine riſu,
Dilapſam in cineres facem.

Ad Avgvstvm. Ode XIV.

A Senatu populoque Romano dignos ei honores tribui non poſſe.

QVAE cura patrum, quæue Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas,
Auguſte, virtutes in æuum
Per titulos memoreſque faſtos
Æternet? o, qua Sol habitabileis
Illuſtrat oras, maxime principum:
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper
Quid Marte poſſes. milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Brennoſque veloceis, & arceis
Alpibus impoſitas tremendis
Dejecit acer plus vice ſimplici.
Major Neronum mox graue prœlium
Commiſit, immaneiſque Rhœtos
Auſpiciis pepulit ſecundis,
Spectandus in certamine Martio,
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis vndas
Exercet Auſter, Pleïadum choro
Scindente nubeis: impiger hoſtium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis voluitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cum ſæuit, horrendamque cultis
Diluuiem meditatur agris:
Vt barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu,
Primoſque & extremos metendo,
Strauit humum ſine clade victor,

Te copias, te conſilium, & tuos
Præbente diuos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea ſupplex,
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus:
Laudemque, & optatum peractis
Imperiis decus arrogauit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Meduſque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præſens
Italiæ, dominæque Romæ!
Te fontium qui celat origines
Niluſque, & Iſter, te rapidus Tigris,
Te belluoſus qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis,
Te non pauentis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
Compoſitis venerantur armis.

AVGVSTI LAVDES. ODE XV.

PHOEBVS volentem prœlia me loqui,
Victas & vrbeis, increpuit lyra,
Ne parua Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua, Cæſar, ætas
Fruges & agris rettulit vberes,
Et ſigna noſtro reſtituit Ioui;
Derepta Parthorum ſuperbis
Poſtibus: & vacuum duellis
Ianum Quirini clauſit, & ordinem
Rectum, euaganti fræna licentiæ
Iniecit, amouitque culpas,
Et veteres reuocauit arteis:
Per quas Latinum nomen & Italæ
Creuere vires; famaque, & imperi

Porrecta majeſtas ad ortum
Solis ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Ciuilis, aut vis eximet otium:
Non ira, quæ procudit enſeis,
Et miſeras inimicat vrbeis.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidiue Perſæ:
Non Tanaim prope flumen orti.
Noſque & profeſtis lucibus & ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole, matroniſque noſtris;
Rite deos prius apprecati,
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remiſto carmine tibiis,
Trojamque, & Anchiſen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER.

AD MAECENATEM. ODE I.

Se cum eo ad bellum Actiacum proficiſcente ire velle.

IBIS Liburnis inter alta nauium,
Amice propugnacula;
Paratus omne Cæſaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita ſit ſuperſtite
Iucunda, ſi contra, grauis?
Vtrumne juſſi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum ſimul?

An hunc laborem mente laturi, decet
  Qua ferre non molleis viros?
Feremus, & te vel per Alpium juga,
  Inhoſpitalem & Caucaſum,
Vel Occidentis vſque ad vltimum ſinum,
  Forti ſequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juuem meo
  Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu,
  Qui major abſenteis habet:
Vt aſſidens implumibus pullis auis
  Serpentium allapſus timet
Magis relictis: non, vt adſit, auxili
  Latura plus præſentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
  Bellum in tuæ ſpem gratiæ.
Non vt juuencis illigata pluribus
  Aratra nitantur meis:
Pecuſue Calabris ante ſidus feruidum
  Lucana mutet paſcua.
Nec vt ſuperni villa candens Tuſculi
  Circæa tangat mœnia.
Satis ſuperque me benignitas tua
  Ditauit. haud parauero,
Quod, aut auarus, vt Chremes, terra premam:
  Diſcinctus aut perdam vt nepos.

VITAE RVSTICAE LAVDES. ODE II.

BEATVS ille, qui procul negotiis,
  Vt priſca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet ſuis;
  Solutus omni fœnore:
Nec excitatur claſſico miles truci,
  Nec horret iratum mare:
Forumque vitat, & ſuperba ciuium
  Potentiorum limina.

Ergo

Ergo aut adulta vitium propagine
  Altas maritat populos:
Aut in reducta valle mugientium
  Proſpectat erranteis greges:
Inutileiſque falce ramos amputans,
  Feliciores inſerit:
Aut preſſa puris mella condit amphoris,
  Aut tondet infirmas oueis.
Vel cum decorum mitibus pomis caput
  Autumnus aruis extulit:
Vt gaudet inſitiua decerpens pyra,
  Certantem & vuam purpuræ,
Qua muneretur te, Priape, & te pater
  Syluane tutor finium!
Libet jacere modo ſub antiqua ilice:
  Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ:
  Queruntur in ſiluis aues,
Fonteſque lymphis oſtrepunt manantibus,
  Somnos quod inuitet leueis.
At cum tonantis annus hibernus Iouis
  Imbreis niueiſque comparat;
Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
  Apros in obſtanteis plagas:
Aut amite leui rara tendit retia;
  Turdis edacibus dolos:
Pauidumque leporem, & aduenam laqueo gruem
  Iucunda captat præmia:
Quis non malarum, quas amor curas habet,
  Hæc inter obliuiſcitur?
Quod ſi pudica mulier in partem juuet
  Domum, atque dulceis liberos,
(Sabina qualis aut peruſta ſolibus
  Pernicis vxor Appuli,
Sacrum vetuſtis exſtruit lignis focum
  Laſſi ſub aduentum viri)

Claudenſque textis cratibus lætum pecus,
Diſtenta ſiccet vbera;
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemptas apparet;
Non me Lucrina juuerint conchylia,
Magiſue rhombus, aut ſcari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc vertat mare:
Non Afra auis deſcendat in ventrem meum:
Non attagen Ionicus
Iucundior, quàm lecta de pinguiſſimis
Oliua ramis arborum:
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
Maluæ ſalubres corpori:
Vel agna feſtis cæſa Terminalibus.
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, vt juuat paſtas oueis
Videre properanteis domum!
Videre feſſos vomerem inuerſum boues
Collo trahenteis languido,
Poſitoſque vernas, ditis examen domus,
Circum renidenteis Lareis!
Hæc vbi locutus fœnerator Alphius;
Iam jam futurus ruſticus,
Omnem relegit Idibus pecuniam,
Quærit Kalendis ponere.

AD MAECENATEM. ODE III.

Allii deteſtatio.

PARENTIS olim ſi quis impia manu
Senile guttur fregerit,
Edit cicutis allium nocentius.
O dura meſſorum ilia!
Quid hoc veneni ſæuit in præcordiis?
Num viperinus his cruor,

Incoctus herbis me fefellit? an malas
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omneis candidum
Medea mirata eſt ducem
Ignota tauris illigaturum juga,
Perunxit hoc Iaſonem:
Hoc delibutis vlta donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus vnquam ſiderum inſedit vapor
Siticuloſæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarſit æſtuoſius.
At, ſi quid vnquam tale concupiueris,
Iocoſe Mæcenas, precor
Manum puella ſuauio opponat tuo,
Extrema & in ſponda cubet.

AD MENAM LIBERTVM POMPEII MAGNI. ODE IV.

In eius, ex mutata conditione, arrogantiam inuehitur.

LVPIS & agnis quanta ſortito obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt,
Ibericis peruſte funibus latus,
Et crura dura compede.
Licet ſuperbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Videſne, ſacram metiente te viam
Cum bis ter vlnarum toga,
Vt ora vertat huc & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumuiralibus
Præconis ad faſtidium,
Arat Falerni mille fundi jugera,
Et Appiam mannis terit:
Sedilibuſque magnus in primis eques
Othone contempto ſedet.

Quid attinet tot ora nauium graui
Roſtrata duci pondere
Contra latrones, atque ſeruilem manum,
Hoc, hoc tribuno militum?

In Canidiam Veneficam. Ode V.

At o deorum quicquid in cœlo regis
Terras, & humanum genus,
Quid iſte fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in vnum me truces?
Per liberos te, ſi vocata partubus
Lucina veris affuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Iouem,
Quid vt nouerca me intueris, aut vti
Petita ferro bellua?
Vt hæc trementi queſtus ore, conſtitit
Inſignibus raptis puer,
Impube corpus, quale poſſet impia
Mollire Thracum pectora;
Canidia breuibus implicata viperis
Crineis, & incomtum caput,
Iubet ſepulcris caprificos erutas,
Iubet cupreſſus funebreis,
Et vncta turpis oua ranæ ſanguine,
Plumamque nocturnæ ſtrigis,
Herbaſque, quas & Colchos, atque Iberia
Mittit venenorum ferax,
Et oſſa ab ore rapta jejunæ canis
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Auernaleis aquas,
Horret capillis, vt marinus, aſperis,
Echinus, aut currens aper:
Abacta nulla Veia conſcientia,
Ligonibus duris humum

Exhau-

Exhauriebat ingemens laboribus:
Quo poſſet infoſſus puer
Longo die bis terue mutatæ dapis
Inemori ſpectaculo:
Cum promineret ore, quantum exſtant aqua
Suſpenſa mento corpora,
Exucta vti medulla, & aridum jecur
Amoris eſſet poculum;
Interminato cum ſemel fixæ cibo
Intabuiſſent pupulæ.
Non defuiſſe maſculæ libidinis
Ariminenſem Foliam
Et otioſa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum,
Quæ ſidera excantata voce Theſſala,
Lunamque cœlo deripit.
Hic irrefectum ſæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
Non infideles arbitræ,
Nox, & Diana, quæ ſilentium regis,
Arcana cum fiunt ſacra:
Nunc, nunc adeſte, nunc in hoſtileis domos
Iram, atque numen vertite
Formidoloſis dum latent ſiluis feræ;
Dulci ſopore languidæ,
Senem (quod omnes rideant) adulterum
Latrent ſuburranæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent,
Quibus ſuperba fugit vlta pellicem
Magni Creontis filiam,
Cum palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abſtulit?

Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix fefellit me locis.
Indormit vnctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non vſitatis, Vare, potionibus
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marſis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
Faſtidienti poculum.
Priuſque cœlum ſidet inferius mari
Tellure porrecta ſuper,
Quam non amore ſic meo flagres, vti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, jam non, vt ante, mollibus
Lenire verbis impias:
Sed dubius vnde rumperet ſilentium,
Miſit Thyeſteas preces.
Venena, magnum fas, nefaſque, non valent
Conuertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira deteſtatio
Nulla expiatur victima.
Quin, vbi perire juſſus exſpirauero,
Nocturnus occurram furor:
Petamque vultus vmbra curuis vnguibus,
Quæ vis deorum eſt Manium:
Et inquietis, aſſidens præcordiis,
Pauore ſomnos auferam.
Vos turba vicatim, hinc & hinc ſaxis petens,
Contundet obſcœnas anus.
Poſt inſepulta membra different lupi
Et Eſquilinæ alites.
Neque hoc parentes (heu mihi ſuperſtites!)
Effugerit ſpectaculum.

ODE VI.

In Caſsium Seuerum, poëtam maledicum.

QVID immerenteis hoſpites vexas canis
Ignauus aduerſum lupos?
Quin huc inaneis, ſi potes, vertis minas,
Et me remorſurum petis?
Nam qualis aut Moloſſus, aut fuluus Lacon,
Amica vis paſtoribus,
Agam per altas aure ſublata niueis,
Quæcunque præcedet fera.
Tu cum timenda voce compleſti nemus;
Projectum odoraris cibum.
Caue, caue: namque in malos aſperrimus
Parata tollo cornua:
Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
Aut acer hoſtis Bupalo.
An ſi quis atro dente me petiuerit,
Inultus vt flebo puer?

ODE VII. AD POP. ROMANVM.

In bellum ciuile geſtum contra Brutum & Caſsium.

QVO, quo ſceleſti, ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parumne campis, atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non vt ſuperbas inuidæ Carthaginis
Romanus arceis vreret:
Intactus aut Britannus vt deſcenderet
Sacra catenatus via:
Sed vt ſecundum vota Parthorum, ſua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vnquam, niſi in diſpar feris.
Furorne cœcus, an rapit vis acrior,
An culpa? reſponſum date.

Ta-

Tacent. & ora pallor albus inficit,
  Menteſque perculſæ ſtupent.
Sic eſt. acerba fata Romanos agunt,
  Sceluſque fraternæ necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi
  Sacer nepotibus cuor.

ODE VIII.

In anum libidinoſam.

ROGARE longo putidam te ſæculo,
  Vireis quid eneruet meas?
Cum ſit tibi dens ater, & rugis vetus
  Frontem ſenectus exaret:
Hietque turpis inter aridas nateis
  Podex, velut crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
  Equina quales vbera.
Venterque mollis, & femur tumentibus
  Exile ſuris additum.
Eſto beata: funus atque imagines
  Ducant triumphales tuum:
Nec ſit marita, quæ rotundioribus
  Onuſta baccis ambulet.
Quid, quod libelli Stoici inter ſericos
  Iacere puluillos amant?
Illitterati num minus nerui rigent?
  Minuſue languet faſcinum,
Quod vt ſuperbo prouoces ab inguine,
  Ore allaborandum eſt tibi.

AD MAECENATEM. ODE IX.

QVANDO repoſtum Cæcubum ad feſtas dapes
  Victore lætus Cæſare,
Tecum ſub alta (ſic Ioui gratum) domo,
  Beate Mæcenas, bibam,
Sonante miſtum tibiis carmen lyra,

Hac

Hac Dorium, illis Barbarum.
Vt nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit vſtis nauibus,
Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus, (eheu poſteri negabitis)
Emancipatus fœminæ
Fert vallum, & arma miles, & ſpadonibus
Seruire rugoſis poteſt.
Interque ſigna (turpe!) militaria
Sol aſpicit conopeum.
Ad hunc frementeis verterunt bis mille equos
Galli, canentes Cæſarem:
Hoſtiliumque nauium portu latent
Puppes ſiniſtrorſum ſitæ.
Io Triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.
Io Triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportaſti ducem:
Neque Africano, cui ſuper Carthaginem
Virtus ſepulcrum condidit.
Terra marique victus hoſtis, Punico
Lugubre mutauit ſagum.
Aut ille centum nobilem Cretam vrbibus
Ventis iturus non ſuis.
Exercitatas aut petit Syrteis noto,
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, ſcyphos,
Et Chia vina, aut Leſbia:
Vel, quod fluentem nauſeam coërceat,
Metire nobis Cæcubum.
Curam metumque Cæſaris rerum iuuat
Dulci Lyæo ſoluere.

Tempeſtatem & naufragium ei imprecatur.

MALA ſoluta nauis exit alite
Ferens olentem Mæuium.
Vt horridis vtrumque verberes latus,
Auſter, memento, fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerſo mari,
Fractoſque remos differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec ſidus atra nocte amicum appareat,
Qua triſtis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quam Graja victorum manus,
Cum Pallas vſto vertit iram ab Ilio
In impiam Ajacis ratem.
O quantus inſtat nauitis ſudor tuis,
Tibique pallor luteus,
Et illa non virilis ejulatio,
Preces & auerſum ad Iouem!
Ionius vdo cum remugiens ſinus
Noto carinam ruperit.
Opima quod ſi præda curuo littore
Porrecta mergos juueris;
Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna Tempeſtatibus.

AD PETTIVM. ODE XI.

Se amore captum non poſſe ad verſus faciendos operam & ſtudium conferre.

PETTI, nihil me, ſicut antea, juuat
Scribere verſiculos,
Amore perculſum graui,
Amore, qui me præter omneis, expetit
Mollibus in pueris,
Aut in puellis vrere.

Hic tertius December, ex quo deſtiti
Inachia furere,
Siluis honorem decutit.
Heu me per vrbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui!
Conuiuiorum & pœnitet,
In queis amantem & languor & ſilentium
Arguit, & latere
Petitus imo ſpiritus.
Contraque lucrum nil valere, candidum
Pauperis ingenium
Querebar applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus deus
Feruidiore mero
Arcana promorat loco.
Quod ſi meis inæſtuat præcordiis
Libera bilis, vt hæc
Ingrata ventis diuidat
Fomenta, vulnus nil malum leuantia:
Deſinet imparibus
Certare ſummotus pudor.
Vbi hæc ſeuerus te palam laudaueram,
Iuſſus abire domum,
Ferebar incerto pede,
Ad non amicos heu mihi poſteis, & heu
Limina dura, quibus
Lumbos, & infregi latus!
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia,
Amor Lyciſci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera conſilia,
Nec contumeliæ graues;
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

In anum fœdam qua illius amores ambiebat.

QVID tibi vis, mulier, nigris digniſſima barris?
Munera cur mihi, quidue tabellas
Mittis nec firmo juueni, nec naris obeſæ:
Namque ſagacius vnus odoror,
Polypus, an grauis hirſutis cubet hircus in alis,
Quam canis acer, vbi lateat ſus:
Quis ſudor vietis, & quam malus vndique membris
Creſcit odor: cum pene ſoluto
Indomitam properat rabiem ſedare; nec illi
Iam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili: jamque ſubando
Tenta, cubilia, tectaque rumpit.
Vel mea cum ſæuis agitat faſtidia verbis;
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi ſemper ad vnum
Mollis opus. pereat male, quæ te
Leſbia quærenti taurum, monſtrauit inertem.
Cum mihi Chous adeſſet Amyntas,
Cujus in indomito conſtantior inguine neruus,
Quam noua collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æqualeis inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier ſua, quam te.
O ego non felix, quam tu fugis, vt pauet acreis
Agna lupos, capreæque leones.

AD AMICOS. ODE XIII.

HORRIDA tempeſtas cœlum contraxit & imbres,
Niueſque deducunt Iouem.
Nunc mare nunc ſiluæ
Threïcio Aquilone ſonant. rapiamus amici
Occaſionem de die:

Dum.

Dumque virent genua,
t decet, obducta ſoluatur fronte ſenectus.
Tu vina Torquato moue
Conſule preſſa meo.
æterа mitte loqui. Deus hæc fortaſſe benigna
Reducet in ſedem vice.
Nunc & Achæmenia
erfundi nardo iuuat, & fide Cyllenea
Leuare diris pectora
Sollicitudinibus:
Nobilis vt grandi cecinit Centaurus alumno:
Inuicte mortalis, dea
Nate puer Thetide,
Te manet Aſſaraci tellus, quam frigida parui
Findunt Scamandri flumina,
Lubricus & Simois:
Vnde tibi reditum certo ſubtemine Parcæ
Rupere: nec mater domum
Cærula te reuehet.
Illic omne malum vino cantuque leuato,
Deformis ægrimoniæ
Dulcibus alloquiis.

Ad Maecenatem. Ode XIV.

Phrynes amorem obſtare quo minus iambos promiſſos abſoluat.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem ſenſibus,
Pocula Lethæos vt ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis ſæpe rogando.
Deus, deus, nam me vetat,
Inceptos, olim promiſſum carmen, iambos
Ad vmbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo
Anacreonta Teium:

Qui perſæpe caua teſtudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipſe miſer. quod ſi non pulcrior ignis
Accendit obſeſſam Ilion,
Gaude ſorte tua. me libertina, neque vno
Contenta, Phryne macerat.

Ad Neaeram. Ode XV.

Non ſeruatam ab ea fidem conqueritur.

Nox erat & cœlo fulgebat Luna ſereno
Inter minora ſidera,
Cum tu magnorum numen læſura deorum
In verba jurabas mea;
Arctius atque edera procera aſtringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonſoſque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute, Neæra:
Nam ſi quid in Flacco viri eſt,
Non feret aſſiduas potiori te dare noctes,
Et quæret iratus parem.
Nec ſemel offenſæ cedet conſtantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
At tu quicunque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo;
Sis pecore, & multa diues tellure licebit,
Tibique Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formaque vincas Nirea;
Eheu tranſlatos alio mœrebis amores.
Aſt ego viciſſim riſero.

ODE XVI.

Queritur bellorum ciuilium nullum eſſe finem.

ALTERA jam teritur bellis ciuilibus ætas,
Suis & ipſa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouiſque rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibuſque abominatus Annibal;
Impia perdemus deuoti ſanguinis ætas,
Feriſque rurſus occupabitur ſolum.
Barbarus heu cineres inſiſtet victor, & vrbem
Eques ſonante verberabit vngula:
Quæque carent ventis & ſolibus oſſa Quirini,
(Nefas videre) diſſipabit inſolens.
Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla ſit hac potior ſententia (Phocæorum
Velut profugit exſecrata ciuitas,
Agros atque Lareis proprios, habitandaque fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis)
Ire, pedes quocunque ferunt: quocunque per vndas
Notus vocabit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet ſuadere? ſecunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus in hæc: Simul imis ſaxa renarint
Vadis leuata, ne redire ſit nefas:
Neu conuerſa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina lauerit cacumina.
In mare ſeu celſus procurrerit Apenninus,
Nouâque monſtra junxerit libidine
Mirus amor; juuet vt tigreis ſubſidere ceruis,
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones,

Ametque ſalſa læuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abſcindere dulceis,
Eamus omnis exſecrata ciuitas.
Aut pars indocili melior grege, mollis, & exſpes
Inominata perprimat cubilia.
Vos quibus eſt virtus, muliebrem tollite luctum,
Etruſca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus: arua beata
Petamus arua, diuites & inſulas,
Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret vſque vinea:
Germinat & nunquam fallentis termes oliuæ,
Suamque pulla ficus ornat arborem:
Mella caua manant ex ilice, montibus altis
Leuis crepante lympha deſilit pede.
Illic injuſſæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus vbera:
Nec veſpertinus circumgemit vrſus ouile,
Nec intumeſcit alta viperis humus.
Pluraque felices mirabimnr, vt neque largis
Aquoſus Eurus arua radat imbribus,
Pinguia nec ſiccis vrantur ſemina glebis;
Vtrumque Rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neque impudica Colchis intulit pedem:
Non huc Sidonii torſerunt cornua nautæ,
Laborioſa nec cohors Vlyſſeï.
Nulla nocent pecori contagia: nullius aſtri
Gregem æſtuoſa terret impotentia.
Iupiter illa piæ ſecreuit littora genti;
Vt inquinauit ære tempus aureum:
Ære, dehinc ferro durauit ſæcula: quorum
Piis ſecunda vate me datur fuga.

AD

AD CANIDIAM. ODE XVII.

Vt ſibi tandem ignoſcat.

IAM jam efficaci do manus ſcientiæ,
Supplex & oro regna per Proſerpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Defixa cœlo deuocare ſidera,
Canidia, parce vocibus tandem ſacris.
Citumque retro ſolue, ſolue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereïum,
In quem ſuperbus ordinarat agmina
Myſorum, & in quem tela acuta torſerat
Luxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,
Poſtquam relictis mœnibus rex procidit,
Heu peruicacis ad pedes Achilleï.
Setoſa duris exuere pellibus
Laborioſi remiges Vlyſſeï
Volente Circe membra: tunc mens, & ſonus
Relapſus, atque notus in vultus honor.
Dedi ſatis, ſuperque pœnarum tibi,
Amata nautis multum, & inſtitoribus.
Fugit juuentas, & verecundus color
Reliquit oſſa pelle amicta lurida.
Tuis capillus albus eſt odoribus.
Nullum a labore me reclinat otium.
Vrget diem nox, & dies noctem: neque eſt
Leuare tenta ſpiritu præcordia.
Ergo negatum, vincor, vt credam miſer,
Sabella pectus increpare carmina.
Caputque Marſa diſſilire nænia.
Quid amplius vis? o mare, & terra, ardeo:
Quantum neque atro delibutus Hercules
Neſſi cruore, nec Sicana feruida
Vrens in Ætna flamma. tu, donec cinis

Injurioſis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet ſtipendium?
Effare: juſſas cum fide pœnas luam;
Paratus expiare, ſeu popoſceris
Centum juuencos, ſiue mendaci lyra
Voles ſonari. Tu pudica, tu proba
Perambulabis aſtra ſidus aureum.
Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice
Fraterque magni Caſtoris, victi prece
Adempta vati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) ſolue me dementia.
O nec paternis obſoleta ſordibus,
Nec in ſepulcris pauperum prudens anus
Nouendialeis diſſipare pulueres.
Tibi hoſpitale pectus, & puræ manus,
Tuuſque venter partumejus: & tuo
Cruore rubros obſtetrix pannos lauit;
Vtcunque fortis exſilis puerpera.

Canidia reſpondet, oſtendens nullis ſe precibus exorari poſſe.

Quid obſeratis auribus fundis preces?
Non ſaxa nudis ſurdiora nauitis
Neptunus alto tundit hibernus ſalo.
Inultus vt tu riſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis?
Et Eſquilini Pontifex venefici
Impune vt vrbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus,
Velociuſue miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata miſero vita ducenda eſt in hoc,
Nouis vt vſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis.

Optat Prometheus obligatus aliti,
Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum: ſed vetant leges Iouis.
Voles modo altis deſilire turribus:
Modo enſe pectus Norico recludere:
Fruſtraque vincla gutturi innectes tuo;
Faſtidioſa triſtis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
Meæque terra cedet inſolentiæ.
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipſe noſti curioſus, & polo
Deripere Lunam vocibus poſſim meis,
Poſſim crematos excitare mortuos,
Deſiderique temperare poculum,
Plorem artis in te nullum habentis exitum?

Q. HORATII FLACCI
CARMEN SÆCVLARE.

Pro Imperii Romani incolumitate.

PHOEBE, ſyluarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, o colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore ſacro:
Quo Sibyllini monuere verſus,
Virgines lectas puerosque caſtos
Dîs, quibus ſeptem placuere colles,
Dicere carmen:
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis & celas, aliuſque & idem
Naſceris; poſſis nihil vrbe Roma
Viſere majus.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia tuere matres:

Siue tu Lucina probas vocari;
Seu genitalis.
Diua, producas ſobolem, patrumque
Proſperes decreta ſuper jugandis
Fœminis, proliſque nouæ feraci
Lege marita:
Certus vndenos decies per annos
Orbis & cantus, referatque ludos
Ter die claro, totieſque grata
Nocte frequenteis.
Voſque veraces ceciniſſe Parcæ,
Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſque rerum
Terminus ſeruet, bona jam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum pecoriſque tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fœtus & aquæ ſalubres,
Et Iouis auræ.
Condito mitis placiduſque telo
Supplices audi pueros, Apollo:
Siderum regina bicornis audi,
Luna, puellas:
Roma ſi veſtrum eſt opus, Iliæque
Littus Etruſcum tenuere turmæ,
Iuſſa pars mutare Lareis, & vrbem
Soſpite curſu:
Cui per ardentem ſine fraude Troiam
Caſtus Æneas patriæ ſuperſtes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Dî probos mores docili juuentæ,
Dî ſenectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date remque, prolemque,
Et decus omne.
Quique vos bobus veneratur albis
Clarus Anchiſæ Veneriſque ſanguis,

Impe-

Imperet bellante prior; jacentem
Lenis in hoſtem.
Iam mari, terraque manus potenteis
Medus, Albanaſque timet ſecureis:
Iam Scythæ reſponſa petunt, ſuperbi
Nuper, & Indi:
Iam fides, & pax,& honor, pudorque
Priſcus, & neglecta redire virtus
Audet, apparetque beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptuſque nouem Camœnis,
Qui ſalutari leuat arte feſſos
Corporis artus;
Si Palatinas videt æquus arceis,
Remque Romanam Latiumque felix,
Alterum in luſtrum, meliuſque ſemper
Proroget æuum.
Quæque Auentinum tenet Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet: & votis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hæc Iouem ſentire, deoſque cunctos,
Spem bonam, certamque domum reporto,
Doctus, & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM LIBER PRIMVS.

Quorum duo Satyrarum vulgo, duo Epiſtolarum inſcribuntur.

SATYRA I.

QVI fit, Mæcenas, vt nemo, quam ſibi ſortem,
Seu ratio dederit, ſeu fors objecerit, illa
Contentus viuat: laudet diuerſa ſequenteis?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra, mercator, nauim jactantibus Auſtris,
Militia eſt potior. quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli-cantum conſultor vbi oſtia pulſat.
Ille, datis vadibus, qui rure extractus in vrbem eſt,
Solos feliceis viuenteis clamat in vrbe.
Cætera de genere hoc (adeo ſunt multa) loquacem
Delaſſare valent Fabium. ne te morer, audi,
Quo rem deducam. ſiquis deus, En ego, dicat,
Iam faciam, quod vultis. eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu conſultus modo, ruſticus. hinc vos,
Vos hinc, mutatis, diſcedite, partibus. eia
Quid ſtatis? nolint. atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſæ eſt, merito quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet, neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, votis vt præbeat aurem?
Præterea, ne ſic, vt qui jocularia, ridens
Percurram: quanquam ridentem dicere verum
Quid vetat? vt pueris olim dant cruſtula blandi

Doctores, elementa velint vt diſcere prima.
Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.
Ille grauem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæque per omne
Audaces mare qui currunt; hac mente laborem
Seſe ferre, ſenes vt in otia tuta recedant,
Ajunt, cum ſibi ſint congeſta cibaria. ſicut
Paruula (nam exemplo eſt) magni formica laboris
Ore trahit quodcunque poteſt, atque addit aceruo,
Quem ſtruit, haud ignara ac non incauta futuri.
Quæ, ſimul inuerſum contriſtat Aquarius annum,
Non vſquam prorepit, & illis vtitur ante
Quæſitis patiens. cum te neque feruidus æſtus
Demoueat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum:
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter.
Quid juuat immenſum te argenti pondus & auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra?
Quod ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem.
At ni id fit, quid habet pulcri conſtructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum;
Non tuus hoc capiet venter plus, quam meus: vt ſi
Reticulum panis venaleis inter onuſto
Forte vehas humero, nihilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
Naturæ fineis viuenti, jugera centum, an
Mille aret? at ſuaue eſt ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Vt, tibi ſi ſit opus liquidi non amplius vrna,
Vel cyatho: & dicas, Magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantundem ſumere. eo fit,
Plenior vt ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripa ſimul auulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget, quanto eſt opus, is neque limo
Turbatã haurit aquam, neq; vitam amittit in vndis.
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,

Nil

Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum habeas, ſis.
Quid facias illi? jubeas miſerum eſſe libenter,
Quatenus id facit. vt quidam memoratur Athenis
Sordidus ac diues, populi contemnere voces
Sic ſolitus: Populus me ſibilat: at, mihi plaudo
Ipſe domi, ſimul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris ſitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congeſtis vndique ſaccis
Indormis inhians. & tanquam parcere ſacris
Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Neſcis quo valeat nummus, quem præbeat vſum?
Panis ematur, olus, vini ſextarius: adde
Queis humana ſibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, nocteſque, dieſque
Formidare malos fures, incendia, ſeruos,
Ne te compilent fugientes; hoc iuuat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum.
At ſi condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius caſus lecto te affixit; habes qui
Aſſideat: fomenta paret: medicum roget, vt te
Suſcitet, ac reddat natis, cariſque propinquis?
Non vxor ſaluum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento poſt omnia ponas,
Si nemo præſtet, quem non merearis, amorem?
At ſi cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, ſeruareque amicos;
Infelix operam perdas; vt ſi quis aſellum
In campum doceat parentem currere frænis.
Denique ſit finis quærendi: cumque habeas plus,
Pauperiem metuas minus, & finire laborem
Incipias parto quod auebas: nec facias quod
Vmidius quidam (non longa eſt fabula) diues,
Vt metiretur nummos, ita ſordidus, vt ſe
Non vnquam ſeruo melius veſtiret; ad vſque
Supre-

Supremum tempus, ne ſe penuria victus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta ſecuri
Diuiſit medium fortiſſima Tyndaridarum.
Quid mi igitur ſuades? vt viuam Mænius? aut ſic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia ſecum
Frontibus aduerſis componere. non ego auarum
Cum veto te fieri, vappam jubeo, ac nebulonem:
Eſt inter Tanaim quiddam, ſocerumque Viſelli.
Eſt modus in rebus; ſunt certi denique fines,
Quos vltra, citraque nequit conſiſtere rectum.
Illuc, vnde abii, redeo: nemon' vt auarus
Se probet? ac potius laudet diuerſa ſequenteis:
Quodque aliena capella gerat diſtentius vber,
Tabeſcat: neque ſe majori pauperiorum
Turbæ compareti hunc atque hunc ſuperare laboret:
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat:
Vt cum carceribus miſſos rapit vngula currus:
Inſtat equis auriga, ſuos vincentibus; illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, vt raro, qui ſe vixiſſe beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, vti conuiua ſatur, reperire queamus.
Iam ſatis eſt, ne me Criſpini ſcrinia Lippi
Compilaſſe putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMBVBAIARVM collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones; hoc genus omne
Mœſtum, ac ſollicitum eſt cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus eſſe
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere poſſit.
Hunc ſi perconteris, aui cur, atque parentis
Præclaram ingrata ſtringat malus ingluuie rem;
Omnia conductis coëmens opſonia nummis:
Sordidus, atque animi quod parui nolit haberi,

Reſpondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappæ famam timet, ac nebulonis;
Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exigit: atque a exſecat
Quanto perditior quiſque eſt, tanto acrius vrget.
Nomina ſectatur, modo ſumpta veſte virili
Sub patribus duris, tironum. maxime, quis non,
Iupiter, exclamet, ſimul atque audiuit? at in ſe
Pro quæſtu ſumtum facit. heic vix credere poſſis,
Quam ſibi non ſit amicus. ita, vt pater ille, Terenti
Fabula quem miſerum gnato vixiſſe fugato
Inducit, non ſe pejus cruciauerit, atque hic.
Si quis nunc quærat, quo res hæc pertinet. illuc,
Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demiſſis ambulat. eſt qui
Inguen ad obſcœnum ſubductis vſque facetus.
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium eſt. Sunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,
Quarum ſubſutâ talos tegat inſtita veſte.
Contra, alius nullam, niſi olenti in fornice ſtantem.
Quidam notus homo, cum exiret fornice, macte
Virtute eſto, inquit, ſententia dia Catonis.
Nam ſimul ac venas inflauit tetra libido,
Huc juuenes æquum eſt deſcendere; non alienas
Permolere vxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire eſt operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non vultis, vt omni parte laborent:
Vtque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter ſæpe pericla.
Hic ſe præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prædonũ in turbã: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit, vt cuidam teſteis caudamque ſalacem
Demeteret ferrum. jure omnes: Galba negabat.
Tutior

a exſecat

Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecunda:
Libertinarum dico. Salluſtius in quas
Non minus inſanit, quam qui mœchatur. at hic ſi,
Qua res, qua ratio ſuaderet, quaque modeſte
Munificum eſſe licet, vellet bonus atque benignus
Eſſe; daret quantum ſatis eſſet: nec ſibi damno,
Dedecorique foret. verum hoc ſe ampleᴄtitur vno,
Hoc amat, hoc laudat: matronā nullam ego tango,
Vt quondam Marſæus amator Originis, ille,
Qui patrium mimæ donat fundumque, laremque;
Nil fuerit mî, inquit, cum vxoribus vnquam alienis.
Verum eſt cum mimis, eſt cum meretricibus: vnde
Fama malū grauius, quam res, trahit. an tibi abunde
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid vbique
Officit, euitare? bonam deperdere famam, (ter-
Rem patris oblimare, malum eſt vbicunque. quid in-
Eſt an matrona, ancilla, peccesue togata?
Villius in Fauſta Sullæ gener, hoc miſer vno
Nomine deceptus, pœnas dedit vſque, ſuperque,
Quam ſatis eſt, pugnis cæſus, ferroque petitus.
Excluſus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic ſi mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus, Quid vis tibi? nunquid ego a te
Magno prognatum depoſco conſule cunnum,
Velatumque ſtola, mea cum conferbuit ira?
Quid reſponderet? magno patre nata puella eſt.
At quanto meliora monet, pugnantiaque iſtis
Diues opis natura ſuæ, tu ſi modo recte
Diſpenſare velis, ac non fugienda petendis
Immiſcere; tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Deſine matronas ſectarier: vnde laboris
Plus haurire mali eſt, quam ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos, virideiſque lapillos,
Sit licet hoc Cerinthe tuum, tenerum eſt femur, aut

Rectius: atque etiam melius perſæpe togatæ.
Adde huc, quod mercem ſine fucis geſtat, aperte
Quod venale habet,oſtendit; nec, ſiquid honeſti eſt,
Iactat, habetque palam : quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos eſt; vbi equos mercantur, opertos
Inſpiciunt; ne, ſi facies (vt ſæpe) decora,
Molli fulta pede eſt ; emtorem inducat hiantem,
Quod pulcræ clunes, breue quod caput, ardua ceruix.
Hoc illi recte; ne corporis optima lynceis
Contemplere oculis: Hypſæa cæcior illa
Quæ mala ſunt, ſpectes. o crus, o brachia. verum
Depygis, naſuta, breui latere, ac pede longo eſt.
Matronæ præter faciem nil cernere poſſis,
Cætera, ni Catia eſt, demiſſa veſte tegentis.
Si interdicta petes, vallo circundata, (nam te
Hoc facit inſanum) multæ tibi tum officient res:
Cuſtodes, lectica, ciniflones, paraſitæ,
Ad talos ſtola demiſſa, & circundata palla
Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obſtat. Cois tibi pene videre eſt,
Vt nudam: ne crure malo, ne ſit pede turpi:
Metiri poſſis oculo latus. an tibi mauis
Inſidias fieri, pretiumque auellier ante,
Quam mercem oſtendi ? leporem venator, vt alta
In niue ſectatur. poſitum ſic tangere nolit:
Cantat, & apponit: meus eſt amor huic ſimilis:nam
Tranſuolat iu medio poſita. & fugientia captat.
Hiſcine verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque æſtus, curaſque graues e pectore pelli?
Nonne cupidinibus ſtatuit natura modum,quem,
Quid latura ſibi, quid ſit dolitura negatum,
Quærere plus prodeſt, & inane abſcindere ſoldo?
Num, tibi cum fauces vrit ſitis, aurea quæris
Pocula? num eſuriens faſtidis omnia præter
Pauonem, rhombumque?tument tibi cum inguina,
num, ſi

Ancilla,

Ancilla, aut verna eſt præſto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego. namque parabilem amo Venerem facilemque:
Illam, Poſt paulo, Sed pluris, ſi exierit vir;
Gallis hanc, Philodemus ait: ſibi,quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, cum eſt juſſa, venire.
Candida,rectaq; ſit: munda hactenus,vt neq; longa,
Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Hæc vbi ſuppoſuit, dextro corpus mihi læuum;
Ilia, & Ægeria eſt. do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat:
Ianua frangatur: latret canis: vndique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet: væpallida lecto
Deſiliat mulier: miſeram ſe conſcia clamet.
Cruribus hæc metuat, doti deprenſa, egomet mi.
Diſcincta tunica fugiendum eſt, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miſerum eſt: Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

OMNIBVS hoc vitium eſt cantoribus,inter amicos
Vt nunquam inducant animum cantare, rogati:
Injuſſi nunquam deſiſtant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris, atque ſuam, non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet, ab ouo
Vſque ad mala citaret, Io Bacche, modo ſumma
Voce, modò hac reſonat,quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: ſæpe velut qui
Currebat fugiens hoſtem: perſæpe velut qui
Iunonis ſacra ferret. habebat ſæpe ducentos,
Sæpe decem ſeruos. modò reges atque tetrarchas;
Omnia magna loquēs.modo,ſit mihi mēſa tripes,&
Concha ſalis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis craſſa, queat. decies centena dediſſes

Huic parco paucis contento; quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipſum
Mane: diem totum ſtertebat. nil fuit vnquam
Sic impar ſibi. nunc aliquis dicat mihi, quid tu?
Nullane habes vitia? imo alia, haud fortaſſe minora,
Mænius abſentem Nouium cum carperet, Heus tu,
Quidam ait, ignoras te? an vt ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignoſco, Mænius inquit,
Stultus, & improbus hic amor eſt, dignuſque notari.
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum, (tra
Quam aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? at tibi con-
Euenit, inquirant vitia vt tua rurſus & illi.
Iracundior eſt paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum; rideri poſſit, eo quod
Ruſticius tonſo toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret. at eſt bonus, vt melior vir
Non alius quiſquam: at tibi amicus: at ingenium
ingens
Inculto latet hoc ſub corpore. denique teipſum
Concute, num qua tibi vitiorum inſeuerit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala. namque
Neglectis vrenda filix innaſcitur agris.
Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſa hæc
Delectant; veluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia ſic erraremus, & iſti
Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.
At, pater vt gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium, non faſtidire. ſtrabonem
Appellat pætum pater. & pullum, male paruus
Si cui filius eſt: vt abortiuus fuit olim
Siſyphus. hunc varum, diſtortis cruribus, illum
Balbutit ſcaurum, prauis fultum male talis.
Parcius hic viuit: frugi dicatur. ineptus
Et iactantior hic paulo eſt: concinnus amicis

Po-

Poſtulat vt videatur. at eſt truculentior, atque
Plus æquo liber: ſimplex, fortiſque habeatur.
Caldiór eſt: acreis inter numeretur. opinor,
Hæc res & jungit, junctos & ſeruat amicos.
At nos virtutes ipſas inuertimus; atque
Sincerum cupimus vas incruſtare. probus quis
Nobiſcum viuit; multum demiſſus homo: illi
Tardo, cognomen pingui damus. hic fugit omneis
Inſidias, nullique malo latus obdit apertum,
Cum genus hoc inter vitæ verſetur, vbi acris
Inuidia atque vigent vbi crimina: pro bene ſano,
Ac non incauto, fictum, aſtutumque vocamus.
Simplicior ſi quis (qualem me ſæpe libenter
Obtulerim tibi) Mæcenas; vt forte legentem,
Aut tacitum impellat, quouis ſermone moleſtus;
Communi ſenſu plane caret, inquimus. eheu
Quam temere in noſmet legem ſancimus iniquam!
Nam vitiis nemo ſine naſcitur. optimus ille eſt,
Qui minimis vrgetur. amicus dulcis, vt æquum eſt
Cum mea conpenſet vitiis bona pluribus hiſce,
(Si modo plura mihi bona ſunt) inclinet, amari
Si volet. hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Poſtulat; ignoſcat verrucis illius. æquum eſt
Peccatis veniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt ſtultis hærentia, cur non
Ponderibus, moduliſque ſuis ratio vtitur? ac, res
Vt quæque eſt, ita ſuppliciis delicta coercet?
Si quis eum ſeruum, patinam qui tollere juſſus,
Semeſos piſceis, tepidumque ligurrierit jus,
In cruce ſuffigat; Labeone inſanior, inter
Sanos dicatur. quanto hoc furioſius atque
Majus peccatum eſt? paullum deliquit amicus;
Quod niſi concedas, habeare inſuauis, acerbus;
Odiſti, & fugis, vt Druſonem debitor æris:

Qui, niſi cum triſtes miſero venere Kalendæ,
Mercedē, aut nummos vnde vnde extricat, amaras,
Porrecto jugulo, hiſtorias, captiuus vt, audit.
Comminxit lectum potus; menſaue catillum
Euandri manibus tritum dejecit; ob hanc rem,
Aut poſitum ante mea quia pullum in parte catini
Suſtulit eſuriens; minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit, aut ſi
Prodiderit commiſſa fide, ſponſumue negarit?
Queis paria eſſe fere placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verū eſt. ſenſus, moreſq; repugnant,
Atque ipſa vtilitas juſti prope mater, & æqui.
Cum prorepſerunt primis animalia terris,
Mutum, & turpe pecus, glandem, atque cubilia pro- (pter,
Vnguibus, & pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ poſt fabricauerat vſus:
Donec verba, quibus voces ſenſuſque notarent,
Nominaque inuenere. dehinc abſiſtere bello,
Oppida cœperunt munire & ponere, leges;
Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſa: ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapienteis more ferarum
Viribus editior cædebat, vt in grege taurus.
Iura inuenta metu injuſti fateare neceſſe eſt,
Tempora ſi, faſtoſque velis euoluere mundi.
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum,
Diuidit vt bona diuerſis, fugienda petendis.
Nec vincet ratio hoc; tantundem vt peccet, idemq;
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus diuum ſacra legerit. adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne ſcutica digum, horribili ſectere flagello.
Nam vt ferula cædas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor; cum dicas eſſe pareis res
Furta latrociniis: & magnis parua mineris

Falce

Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. ſi diues, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt rex;
Cur optas,quod habes? non noſti quid pater,inquit,
Chryſippus dicat: Sapiens crepidas ſibi nunquam,
Nec ſoleas fecit: ſutor tamen eſt ſapiens. quo?
Vt,quamuis tacet Hermogenes,cantor tamen, atq;
Optimus eſt modulator; vt Alfenus vafer, omni
Abjecto inſtrumento artis, clauſaque taberna
Sutor erat; ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex, ſic rex ſolus. vellunt tibi barbam
Laſciui pueri, quos tu niſi fuſte coërces,
Vrgeris turba circum te ſtante: miſerque
Rumperis, & latras magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis; neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum ſectabitur, & mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccauero ſtultus, amici,
Inque vicem illorum patiar delicta libenter;
Priuatuſque magis viuam te rege beatus.

SATYRA IV.

EVPOLIS, atque Cratinus, Ariſtophaneſque poetæ,
Atque alii,quorum Comœdia priſca virorum eſt,
Si quis erat dignus deſcribi, quod malus, aut fur,
Quod Mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus; multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantum pedibus, numeriſque facetus;
Emunctæ naris, durus componere verſus.
Nam fuit hoc vitioſus. in hora ſæpe ducentos,
Vt magnum, verſus dictabat ſtans pede in vno.
Cum flueret lutulentus erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem;
Scribendi recte. nam vt multum, nil moror. ecce
Criſpinus minimo me prouocat: accipe, ſi vis,

Accipiam tabulas. detur nobis locus, hora,
Cuſtodes: videamus vter plus ſcribere poſſit.
Di bene fecerunt, inopis me, quodque puſilli
Finxerunt animi, raro & perpauca loquentis.
At tu concluſas hircinis follibus auras,
Vſque laborantes dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis imitare. beatus Fannius, vltro
Delatis capſis, & imagine: cum mea nemo
Scripta legat; vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quod ſunt, quos genus hoc minime juuat, vt pote
plureis
Culpari dignos. quem vis media erue turba:
Aut ob auaritiam, aut miſera ambitione laborat:
Hic nuptarum inſanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti ſplendor: ſtupet Albius ære:
Hic mutat merceis ſurgente à Sole, ad eum, quo
Veſpertina tepet regio. quin per mala præceps
Fertur, vti puluis collectus turbine: ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet vt rem.
Omnes hi metuunt verſus, odere poëtas:
Fœnũ habet in cornu: longe fuge. dummodo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico.
Et quodcunque ſemel chartis illeuerit, omneis
Geſtiet à furno redeunteis ſcire, lacuque,
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contra.
Primũ ego me illorum, dederim quibus eſſe poëtas,
Excerpam numero. neque enim concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis: neque, ſiquis ſcribat, vti nos,
Sermoni propiora, putes hunc eſſe poëtam.
Ingenium cui ſit, cui mens diuinior, atque os
Magna ſonaturum; des nominis hujus honorem.
Idcirco quidam comœdia, nec ne poëma
Eſſet, quæſiuere: quod acer ſpiritus, ac vis,
Nec verbis nec rebus ineſt: niſi quod pede certo
Differt ſermoni, ſermo merus. at pater ardens
Sæuit, quod meretrice nepos inſanit amica
Filius;

Filius; vxorem grandi cum dote recuſet;
Ebrius, & magnum quod dedecus, ambulat ante
Noctem cum facibus, numquid Pomponius iſtis
Audiret leuiora, pater ſi viueret? ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis:
Quem ſi diſſoluas, quiuis ſtomachetur eodem,
Quo perſonatus, pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ ſcripſit Lucilius, eripias ſi
Tempora certa, moduſq;, & quod prius ordine verbum eſt,
Poſterius facias, præponens vltima primis;
Non, vt ſi ſoluas, Poſtquam Diſcordia tetra
Belli ferratos poſteis, portaſque refregit;
Inuenias etiam diſiecti membra poëtæ.
Hactenus hæc. alias, juſtum ſit, nec ne, poëma.
Nunc illud tantum quæram; meritone tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis;
Magnus vterque timor latronibus. at bene ſi quis,
Et puris viuat manibus; contemnat vtrumque.
Vt ſis tu ſimilis Cœli, Byrrhique latronum;
Non ego ſim Capri, neque Sulci. cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos:
Queis manus inſudet vulgi, Hermogeniſque Tigelli.
Non recito cuiquam, niſi amicis, idque coactus.
Non vbiuis, coramue quibuſlibet. in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi: quique lauantes:
Suaue locus voci reſonat concluſus. inaneis
Hoc juuat: haud illud quærenteis, num ſine ſenſu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes,
Inquis: & hoc ſtudio prauus facis. vnde petitum
Hoc in me jacis? eſt auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? abſentem qui rodit amicum;
Qui non defendit alio culpante; ſolutos
Qui captat riſus hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non viſa poteſt; commiſſa tacere

Qui nequit: hic niger eſt; hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos:
E quibus vnus auet, quauis aſpergere cunctos,
Præter eum, qui præbet aquam: poſt, hunc quoque potus,
Condita cum verax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & vrbanus, liberque videtur
Infeſto nigris. ego, ſi riſi, quod ineptus
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum;
Liuidus, & mordax videor tibi? mentio ſi quæ
De Capitolini furtis injecta Petilli
Te coram fuerit; defendas, vt tuus eſt mos.
Me Capitolinus conuictore vſus amicoque,
A puero eſt: cauſaque mea permulta rogatus
Fecit, & incolumis lætor quod viuit in vrbe:
Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit. hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt
Ærugo mera. quod vitium procul abfore chartis,
Atque animo prius, vt ſiquid promittere de me
Poſſum aliud; vere promitto. liberius ſi
Dixero quid, ſi forte jocoſius, hoc mihi juris
Cum venia dabis. inſueuit pater optimus hoc me,
Vt fugerem, exemplis vitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viuerem vti contentus eo, quod mi ipſe paraſſet;
Nonne vides, Albi vt male viuat filius? vtque
Barrus inops? magnum documentum, ne patriam (rem
Perdere quis velit. a turpi meretricis amore
Cum deterreret, Sectani diſſimilis ſis.
Ne ſequerer mœchas, conceſſa cum Venere vti
Poſſem, Deprenſi non bella eſt fama Treboni,
Ajebat. ſapiens vitatu, quidque petitu
Sit melius, cauſas reddet tibi: mi ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſeruare, tuamque,
Dum cuſtodis eges, vitam famamque tueri
Incolumem poſſim. ſimul ac durauerit ætas
Mem-

Membra animumq; tuum; nabis ſine cortice.ſic me
Formabat puerum dictis: & ſiue jubebat
Vt facerem quid, Habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex judicibus ſelectis objiciebat.
Siue vetabat, An hoc inhoneſtum, & inutile factu
Necne ſit, addubites? flagret rumore malo cum
Hic, atque ille? auidos vicinum funus vt ægros
Exanimat, mortiſque metu ſibi parcere cogit;
Sic teneros animos aliena opprobria ſæpe
Abſterrent vitiis. ex hoc ego ſanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt;mediocribus, & queis
Ignoſcas, vitiis teneor. fortaſſis & iſtinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus, (me
Conſilium proprium. neque enim cum lectulus, aut
Porticus excepit, deſum mihi. rectius hoc eſt,
Hoc faciens viuam melius: ſic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non belle. numquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? hæc ego mecum
Compreſſis agito labris. vbi quid datur oti,
Illudo chartis. hoc eſt mediocribus illis
Ex vitiis vnum. cui ſi concedere nolis,
Multa poëtarum veniat manus, auxilio quæ
Sit mihi (nam multo plures ſumus) ac veluti te
Iudæi, cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSVM magna me accepit Aricia Roma,
Hoſpitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Græcorum longe doctiſſimus. Inde Forum Appi,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui diuiſimus, altius ac nos
Præcinctis, vnum, minus eſt grauis Appia tardis.
Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum; cœnanteis haud animo æquo
Exſpectans comites. jam nox inducere terris
Vmbras & cœlo diffundere ſigna parabat.

Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere. Huc appelle. trecentos inſeris: ohe
Iam ſatis eſt. dum æs exigitur, dum mula ligatur;
Tota abit hora. mali culices, ranæque paluſtres
Auertunt ſomnos. abſentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim. tandem feſſus dormire viator
Incipit. ac miſſæ paſtum retinacula mulæ
Nauta piger ſaxo religat ſtertitque ſupinus.
Iamque dies aderat; cum nil procedere lintrem
Sentimus. donec cerebroſus proſilit vnus,
Ac mulæ nautæque caput, lumboſque, ſaligno
Fuſte dolat. quarta vix demum exponimur hora.
Ora, manuſque tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pranſi tria repimus: atque ſubimus
Impoſitum ſaxis late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Coccejus, miſſi magnis de rebus vterque
Legati; auerſos ſoliti componere amicos.
Heic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæcenas aduenit, atque
Coccejus, Capitoque ſimul Fontejus, ad vnguem
Factus homo; Antoni, non vt magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Luſco prætore libenter
Linquimus: inſani ridentes præmia ſcribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæque batillum.
In Mamurrarum laſſi deinde vrbe manemus;
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Poſtera lux oritur multo gratiſſima: namque
Plotius, & Varius Sinueſſæ, Virgiliuſque
Occurrunt. animæ, quales neque candidiores
Terra tulit: neque queis me ſit deuinctior alter.
O, qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim jucundo ſanus amico,
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit: & parochi, quæ debent, ligna, ſalemque.

Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Luſum it Mæcenas: dormitum ego Virgiliuſque:
Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Coccei recipit pleniſſima villa;
Quæ ſuper eſt Claudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti ſcurræ pugnam Meſſique Cicerri,
Muſa velim memores: & quo patre natus vterque
Contulerit liteis. Meſſi clarum genus Oſci;
Sarmenti domina exſtat. ab his majoribus orti
Ad pugnam venere. prior Sarmentus, Equi te
Eſſe feri ſimilem dico. ridemus & ipſe
Meſſius, accipio: caput & mouet. o, tua cornu
Ni foret exſecto frons, inquit; quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris. at illi fœda cicatrix
Setoſam læui frontem turpauerat oris. (tus,
Campanum in morbum, in faciem permulta joca-
Paſtorem ſaltaret vti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larua, aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc, Donaſſet jamne catenam
Ex voto Laribus, quærebat. ſcriba quod eſſet,
Deterius nihilo dominæ jus eſſe. rogabat
Denique, cur nunquam fugiſſet, cui ſatis vna,
Farris libra foret, gracili ſic, tamque puſillo.
Prorſus iucunde cœnam produximus illam. (ſpes
Tendimus hinc recta Beneuentum, vbi ſedulus ho-
Pæne arſit, macros dum turdos verſat in igne:
Nam vaga per veterem dilapſo flamma culinam
Volcano, ſummum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam, ſeruoſque timenteis
Tum rapere, atque omneis reſtinguere velle videres.
Incipit ex illo monteis Appulia notos
Oſtentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
Nunquam erepſemus, niſi nos vicina Triuici
Villa recepiſſet lacrimoſo non ſine fumo;
Vdos cum foliis ramos vrente camino.
Hic ego mendacem ſtultiſſimus vſque puellam

Ad

Ad mediam noctem exſpecto. ſomnus tamen aufert
Intentum Veneri. tum immundo ſomnia viſu
Nocturnam veſtem maculant, ventremq; ſupinum.
Quatuor hinc rapimur, viginti & millia, rhedis,
Manſuri oppidulo, quod verſu dicere non eſt:
Signis perfacile eſt, venit viliſſima rerum
Hic aqua: ſed panis longe pulcerrimus; vltro
Callidus vt ſoleat humeris portare viator;
Nam Canuſi lapidoſus: aquæ non ditior vrna
Qui locus à forti Diomede eſt conditus olim.
Flentibus hinc Varius diſcedit mœſtus amicis.
Inde Rubos feſſi peruenimus: vtpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Poſtera tempeſtas melior; via pejor, aduſque
Bari mœnia piſcoſi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis exſtructa dedit riſuſque, jocoſque;
Dum flamma ſine, ~~tuta~~ liqueſcere limine ſacro thura
Perſuadere cupit. credat Iudæus apella,
Non ego. namque deos didici ſecurum agere æuum:
Nec ſiquid miri faciat natura; deos id
Triſteis ex alto cœli demittere tecto.
Brundiſium longæ finis chartæque viæque eſt.

SATYRA VI.

NON, quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Etruſcos
Incoluit fineis, nemo generoſior eſt te;
Nec, quod auus tibi maternus fuit atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint;
Vt plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos, vt me libertino patre natum:
Cum referre negas, quali ſit quiſque parente
Natus dum ingenuus, perſuades hoc tibi vere,
Ante poteſtatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos ſæpe viros nullis majoribus ortos
Et vixiſſe probos, amplis & honoribus auctos;
Contra Læuinum Valeri genus, vnde Superbus

Tar-

Tarquinius regno pulſus fuit, vnius aſſis
Non vnquam pretio pluris licuiſſe, notante
Iudice, quem noſti, populo: qui ſtultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ ſeruit ineptus:
Qui ſtupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere, a vulgo longe lateque remotos?
Namque eſto, populus Læuino mallet honorem,
Quam Decio mandare nouo: cenſorque moueret
Appius, ingenuo ſi non eſſem patre natus:
Vel merito; quoniam in propria non pelle quieſſem.
Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru
Non minus ignotos generoſis. quo tibi Tulli
Sumere depoſitum clauum, fierique tribuno?
Inuidia accreuit: priuato quæ minor eſſet.
Nam vt quiſq; inſanus nigris medium impediit crus
Pellibus, & latum demiſit pectore clauum;
Audit continuo, Quis homo hic eſt? quo patre natus?
Vt ſi qui ægrotet quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formoſus: eat quacunque, puellis
Injiciat curam quærendi ſingula: quali
Sit facie, ſura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciuels, vrbem ſibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra Deorum;
Quo patre ſit natus, num ignota matre inhoneſtus,
Omneis mortaleis curare, & quærere cogit.
Tune Syri, Damæ, aut Dionyſi filius, audes
Dejicere e ſaxo ciueis, aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu poſt me ſedet vno; (lus,
Namque eſt ille, pater quod erat meus. hoc tibi Pau-
Et Meſſala videris? at hic ſi ploſtra ducenta,
Concurrantque foro tria funera; magna ſonabit,
Cornua quod, vincatque tubas. ſaltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum;
Nunc, quia ſim tibi Mæcenas conuictor: at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.

Diſſi-

Diſſimile hoc illi eſt: quia non vt forſit honorem
Iure mihi inuideat quiuis, ita te quoque amicum.
Præſertim cautum dignos aſſumere, praua
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me poſſum caſu, quod te ſortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius dixere, quid eſſem,
Vt veni coram, ſingultim pauca locutus,
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Saturejano vectari rura caballo;
Sed, quod eram, narro. reſpondens, vt tuus eſt mos,
Pauca. abeo, & reuocas nono poſt menſe, jubeſque
Eſſe in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
Quod placui tibi, qui turpi ſecernis honeſtum;
Non patre præclaro, ſed vita & pectore puro.
Atqui ſi vitiis mediocribus, ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta (velut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore næuos)
Si neque auaritiam, neque ſordeis, ac mala luſtra,
Objiciet vere quiſquam mihi; purus, & inſons,
(Vt me collaudem) ſi & viuo carus amicis;
Cauſa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere; magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti
Læuo ſuſpenſi loculos, tabulamque lacerto
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum eſt auſus Romam portare docendum
Arteis, quas doceat quiuis eques, atque ſenator
Semet prognatos. veſtem ſeruoſque ſequenteis
In magno vt populo ſi quis vidiſſet: auita
Ex re præberi ſumtus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus, omneis
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
(Qui primus virtutis honos) ſeruauit ab omni
Non ſolum facto, verum opprobrio quoque turpi:
Nec

Nec timuit ſibi ne vitio quis verteret; olim
Si præco paruas,aut (vt fuit ipſe) coactor (nunc
Mercedes ſequerer. neque ego eſſem queſtus. ob hoc
Laus illi debetur, & a me gratia major.
Nil me pœniteat ſanum patris hujus: eoque
Non, vt magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
Quod non ingenuos habeat, claroſque parenteis:
Sic me defendam. longe mea diſcrepat iſtis
Et vox, & ratio. nam ſi natura juberet
A certis annis æuum remeare peractum,
Atque alios legere ad faſtum quoſcunque parenteis;
Optaret ſibi quiſque: meis contentus,honeſtos
Faſcibus & ſellis, nollem mihi ſumere; demens
Iudicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo: quod (ſtum.
Nollem onus, haud vnquam ſolitus, portare mole-
Nam mihi continuo major quærenda foret res:
Atque ſalutandi plures. ducendus & vnus,
Et comes alter, vti ne ſolus, ruſue, peregreue
Exirem,plures calones atque caballi
Paſcendi: ducenda petorrita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, ſi libet, vſque Tarentum;
Mantica cui lumbos onere vlceret,atq; eques armos.
Objiciet nemo ſordeis mihi, quas tibi, Tulli,
Cum Tiburte via prætorem quinque ſequuntur
Te pueri laſanum portantes, œnophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu, præclare ſenator,
Multis atque aliis viuo. quacunque libido eſt,
Incedo ſolus: percunctor quanti olus, ac far:
Fallacem Circum, veſpertinumque pererro
Sæpe forum. aſſiſto diuinis. inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganique catinum,
Cœna miniſtratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo ſuſtinet. adſtat echinus
Vilis, cum patera guttus, Campana ſupellex.
Deinde eo dormitum; non ſollicitus, mihi quod cras
Surgendum ſit mane, obeundus Marſya: qui ſe
Vul-

Vultum ferre negat Nouiorum poſſe minoris.
Ad quartam iaceo, poſt hanc vagor, aut ego lecto,
Aut ſcripto, quod me tacitum iuuet. vngor oliuo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Aſt vbi me feſtum Sol acrior ire lauatum
Admonuit, fugio rabioſi tempora ſigni.
Pranſus non auide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domeſticus otior. hæc eſt
Vita ſolutorum miſera ambitione, grauique.
His me conſolor, victurus ſuauius, ac ſi
Quæſtor auus, pater atque meus, patruuſq; fuiſſent.

SATYRA VII.

PROSCRIPTI Regis Rupuli pus atque venenum,
Hybrida quo pacto ſit Perſius vltus; opinor
Omnibus & lippis notum & tonſoribus eſſe.
Perſius hic permagna negotia diues habebat.
Clazomenis; etiam liteis cum Rege moleſtas;
Durus homo, atque odio qui poſſet vincere Regem;
Confidens tumiduſque: adeo ſermonis amari,
Siſenas, Barros, vt equis præcurreret albis,
Ad Regem redeo. poſtquam nihil inter vtrumque
Conuenit (hoc etenim ſunt omnes jure moleſti,
Quo fortes, quibus aduerſum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animoſumque inter Achillem,
Ira fuit capitalis, vt vltima diuideret mors:
Non aliam ob cauſam, niſi quod virtus in vtroque
Summa fuit (duo ſi diſcordia vexet inerteis,
Aut ſi diſparibus bellum incidat, vt Diomedi
Cum Lycio Glauco; diſcedat pigrior, vltro
Muneribus miſſis) Bruto prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupuli, & Perſi par pugnat; vti non
Compoſitus melius cum Bitho Bacchius. in jus
Acres procurrunt; magnum ſpectaculum vterque.
Perſius exponit cauſam: ridetur ab omni
Conuentu, laudat Brutum, laudatque cohortem:

Solem Aſiæ Brutum appellat, ſtellaſque ſalubreis
Appellat comites; excepto Rege: Canem illum,
Inuiſum agricolis ſidus veniſſe ruebat,
Flumen vt hibernum, fertur quo rara ſecuris.
Tum Prænestinus ſalſo, multumque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit conuicia; durus
Vindemiator, & inuictus; cui ſæpe viator
Ceſſiſſet, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius, exclamat: Per magnos, Brute, deos te
Oro, qui reges conſueris tollere; cur non (eſt.
Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede, tuorũ

SATYRA VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber, incertus, ſcamnũ faceretne Priapum;
Maluit eſſe deum. deus inde ego furum, auiumque
Maxima formido: nam fures dextra coërcet,
Obſcœnoque ruber porrectus ab inguine palus:
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatque nouis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis ejecta cadauera cellis
Conſeruus vili portanda locabat in arca.
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
Pantolabo ſcurræ, Nomentanoque nepoti:
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Heic dabat: hæredes monumentum ne ſequeretur.
Nunc licet Eſquiliis habitare ſalubribus, atque
Aggere in aprico ſpatiari: quo modo triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum.
Cum mihi non tantum fureſque feræque ſuetæ
Hunc vexare locum, curæ ſunt, atque labori;
Quantum, carminibus quæ verſant atque venenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum
Nec prohibere modo; ſimul ac vaga Luna decorum
Protulit os, quin oſſa legant, herbaſque nocenteis.

Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis paſſoque capillo,
Cum Sagana majore vlulantem: pallor vtraſque
Fecerat horrendas aſpectu. ſcalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in foſſam confuſus; vt inde
Maneis elicerent, animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: major
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem.
Cerea ſuppliciter ſtabat ſeruilibus, vtque
Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera; ſæuam
Altera Tiſiphonen. ſerpentes, atque videres
Infernas errare canes: Lunamque rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
Mentior at ſiquid, merdis caput inquiner albis
Coruorum: atq; in me veniat mictum atq; cacatum
Iulius, & fragilis Pedacia: furque Voranus. (tes.
Singula quid memorem, quo pacto alterna loquen-
Vmbræ cum Sagana reſonarent triſte, & acutum?
Vtque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris, & imagine cerea
Largior arſerit ignis? & vt non teſtis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum?
Nam, diſploſa ſonat quantum veſica, pepedi
Diffiſſa nate ficus. at illæ currere in vrbem.
Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſuque jocoque videres.

SATYRA IX.

IBAM forte via ſacra, ſicut meus eſt mos,
Neſcio quid meditans nugarum: totus in illis:
Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
Arreptaque manu, Quid agis, dulciſſime, rerum?
Suauiter, vt nunc eſt, inquã: & cupio omnia quæ vis.
Cum aſſectaretur, Numquid vis? occupo: at ille

Noris

Noris nos, inquit, docti ſumus. heic ego, Pluris
Hoc, inquam, mihi eris. miſere diſcedere quærens
Ire modo ocyus, interdum conſiſtere; in aurem
Dicere neſcio quid puero. cum ſudor ad imos
Manaret talos, O te Bollane cerebri
Felicem ajebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret, vicos, vrbem laudaret; vt illi
Nil reſpondebam; Miſere cupis, inquit, abire,
Iamdudum video: ſed nil agis: vſque tenebo.
Perſequar. hinc quo nunc iter eſt tibi? nil opus eſt te
Circumagi. quendam volo viſere non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is, prope Cæſaris hortos.
Nil habeo quod agam: & non ſum piger. vſq; ſequar
Demitto auriculas, vt iniquæ mentis aſellus; (te
Cum grauius dorſo ſubiit onus. incipit ille.
Si bene me noui, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me ſcribere plureis,
Aut citius poſſit verſus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat. eſt tibi mater,
Cognati, queis te ſaluo eſt opus? haud mihi quiſ-
quam.
Omneis compoſui. felices. nunc ego reſto.
Confice. namque inſtat fatum mihi triſte; Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus vrna.
Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra:
Garrulus hunc quando conſumet cunque. loquaceis,
Si ſapiat, vitet; ſimulatque adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Veſtæ, quarta jam parte diei
Præterita: & caſu tunc reſpondere vadato
Debebat: quod ni feciſſet, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades. inteream, ſi
Aut valeo ſtare: aut noui ciuilia jura:
Et propero, quo ſcis. dubius ſum, quid faciam, inquit;
Tene relinquam, an rem. me ſodes. non faciam, ille;

Et præcedere cœpit. ego, vt contendere durum eſt
Cum victore, ſequor. Mæcenas quo modo tecum?
Hinc repetit. paucorum hominum, & mentis bene ſanæ:
Nemo dexterius fortuna eſt vſus. haberes
Magnum adjutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
Hunc hominem velles ſi tradere: diſperéam, ni
Summoſſes omneis. Non iſto viuimus illic,
Quo tu rere, modo: domus hac nec purior vlla eſt,
Nec magis his aliena malis. nil mi officit vnquam,
Ditior hic, aut eſt quia doctior. eſt locus vni
Cuique ſuus. magnum narras, vix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus eſſe. velis tantummodo: quæ tua virtus,
Expugnabis. & eſt qui vinci poſſit: eoque
Difficileis aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus ſeruos corrumpam. non, hodie ſi
Excluſus fuero, deſiſtam: tempora quæram:
Occurram in triuiis: deducam. Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit; ecce
Fuſcus Ariſtius occurrit, mihi carus; & illum
Qui pulcre noſſet. conſiſtimus. vnde venis? &
Quo tendis? rogat: & reſpondet. vellere cœpi,
Et prenſare manu lentiſſima brachia; nutans,
Diſtorquens oculos: vt me eriperet. male ſalſus
Ridens diſſimulare. meum jecur vrere bilis.
Certe neſcio quid ſecreto velle loqui te
Ajebas mecum. Memini bene, ſed meliori
Tempore dicam. hodie triceſima ſabbata. vin' tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi, inquam,
Relligio eſt. at mi. ſum paullo infirmior, vnus
Multorum. ignoſces, alias loquar. Hunccine ſolem
Tam nigrum ſurrexe mihi? fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. caſu venit obuius illi
Aduerſarius, &, quo tu turpiſſime? magna
Inclamat voce, &, licet anteſtari? ego vero
Oppo-

Oppono auriculam. rapit in jus: clamor vtrinque:
Vndique concurſus. ſic me ſeruauit Apollo.

SATYRA X.

NEMPE incompoſito dixi pede currere verſus
Lucili. quis tam Lucili fautor inepte eſt,
Vt non hoc fateatur? at idem, quod ſale multo
Vrbem defricuit, charta laudatur eadem. (ſic
Nec tamen hoc tribuens,dederim quoq; cætera.nam
Et Laberi mimos, vt pulcra poëmata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris:& eſt quædam tamen heic quoque virtus.
Eſt breuitate opus, vt currat ſententia, neu ſe
Impediat verbis laſſis onerantibus aureis.
Et ſermone opus eſt; modo triſti, ſæpe jocoſo;
Defendente vicem modo rhetoris, atque poëtæ:
Interdum vrbani, parcentis viribus, atque
Extenuantis eas conſulto. ridiculum acri
Fortius & melius magnas plerunque ſecat res.
Illi, ſcripta quibus comœdia priſca viris eſt,
Hoc ſtabant, hoc ſunt imitandi: quos neque pulcer
Hermogenes vnquam legit, neque ſimius iſte,
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
Miſcuit. o ſeri ſtudiorum! qui ne putatis
Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit. at ſermo lingua concinnus vtraque
Suauior; vt Chio nota ſi commiſta Falerni eſt;
Cum verſus facias. teipſum percontor, an & cum
Dura tibi peragenda rei ſit cauſa Petilli.
Scilicet oblitus patriæque patriſque Latini
Cum Pedius cauſas exſudet Poplicola, atque
Coruinus; patriis intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis.
Atqui ego cum Græcos facerem, natus mare citra,
Verſiculos; vetuit me tali voce Quirinus,

Poſt mediam noctem viſus, cum ſomnia vera:
In ſiluam non ligna feras inſanius, ac ſi
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo;
Quæ nec in æde ſonent certantia, judice Tarpa,
Nec redeant iterum atq; iterum ſpectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoque Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos
Vnus vivorum Fundani. Pollio regum
Facta canit pede ter percuſſo: forte epos acer,
Vt nemo, Varius ducit. molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdam aliis, melius quod ſcribere poſſem;
Inuentore minor: neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum; ſæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucillius Acci?
Non ridet verſus Enni grauitate minores,
Cum de ſe loquitur non vt majore reprenſis?
Quid vetat, & noſmet Lucilli ſcripta legenteis
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Verſiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? at ſi quis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem cœnatus: Etruſci
Quale fuit Caſſi rapido feruentius amni
Ingenium; capſis quem fama eſt eſſe, libriſque
Ambuſtum propriis. fuerit Lucillius, inquam,
Comis & vrbanus: fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
Quamque poëtarum ſeniorum turba: ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato dilatus in æuum:

Dete-

Detereret ſibi multa: recideret omne, quod vltra
Perfectum traheretur: & in verſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet, viuos & roderet vngueis.
Sæpe ſtilum vertas, iterum quæ digna legi ſint,
Scripturus: neque te vt miretur turba, labores;
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego. nam ſatis eſt equitem mihi plaudere: vt audax,
Contemtis aliis, exploſa Arbuſcula dixit.
Men' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quod
Vellicet abſentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliuſque,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuſcus: & hæc vtinam Viſcorum laudet vterque.
Ambitione relegata te dicere poſſum
Pollio: te Meſſalla tuo cum fratre, ſimulque
Vos Bibuli, & Serui, ſimul his te candide Furni:
Complureis alios, doctos ego quos & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, ſint qualiacunque,
Arridere velim: doliturus ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. Demetri, teque Tigelli
Diſcipularum inter jubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc ſubſcribe libello.

Q. HORATII FLACCI SATYRARVM LIBER SECVNDVS.

SATYRA I.

SVNT, quibus in Satyra videar nimis acer, & vltra
Legem tendere opus. ſine neruis altera quidquid
Compoſui pars eſſe putat, ſimileiſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe. Trebati,
Quid faciam? præſcribe. quieſcas. ne faciam, inquis,
Omnino verſus? aio. peream male, ſi non
Optimum erat: verum nequeo dormire. ter vncti
Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto,
Irriguumque mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Cæſaris inuicti res dicere; multa laborum
Præmia laturus. cupidum, pater optime, vires
Deficiunt, neque enim quiuis horrentia peilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat vulnera Parthi.
Attamen & juſtum poteras & ſcribere fortem,
Scipiadam, vt ſapiens Lucilius. haud mihi deero,
Cum res ipſa feret. niſi dextro tempore Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem,
Cui male ſi palpere, recalcitrat vndique tutus.
Quanto rectius hoc, quam triſti lædere verſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanumque nepotem;
Cum ſibi quiſque timet, quanquam eſt intactus, & odit?
Quid faciam? ſaltat Milonius, vt ſemel icto
Acceſſit feruor capiti, numeruſque lucernis.

Caſtor gaudet equis: ouo prognatus eodem,
Pugnis. Quot capitum viuunt, totidem ſtudiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, noſtrum melioris vtroque.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris: neque, ſi male geſſerat vſquam,
Decurrens alio; neque ſi bene. quo fit vt omnis
Votiuâ pateat veluti deſcripta tabellâ
Vita ſenis. ſequor hunc, Lucanus an Appulus, anceps:
Nam Venuſinus arat finem ſub vtrumque colonus;
Miſſus ad hoc, pulſis (vetus eſt vt fama) Sabellis,
Quo ne per vacuum Romano incurreret hoſtis:
Siue quod Appula gens, ſeu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. ſed hic ſtylus haud petet vltro
Quenquam animantem, & me veluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus. quem cur deſtringere coner
Tutus ab infeſtis latronibus? o pater, & rex
Iupiter, vt pereat poſitum rubigine telum,
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me commorit (melius non tangere, clamo)
Flebit, & inſignis tota cantabitur vrbe.
Ceruius iratus leges minitatur, & vrnam:
Canidia Albuci, quibus eſt inimica, venenum:
Grande malum Turius, ſi quis ſe judice certet.
Vt, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat, vtque
Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. vnde, niſi intus
Monſtratum? Scæuæ viuacem crede nepoti
Matrem; nil faciet ſceleris pia dextera. mirum.
Vt neque calce lupus quenquam, neque dente petit bos:
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, ſeu me tranquilla ſenectus
Exſpectat, ſeu mors atris circumuolat alis;
Diues, inops, Romæ, ſeu fors ita juſſerit, exſul;
Quiſquis erit vitæ ſcribam color. o puer, vt ſis
Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus

Frigore te feriat. quid cum eſt Lucilius auſus
Primus in hunc operis componere carmina morem:
Detrahere & pellem, nitidus qua quiſque per ora
Cederet, introrſum turpis? num Lælius, aut qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offenſi? aut læſo doluere Metello,
Famoſiſque Lupo cooperto verſibus? atqui
Primores populi arripuit populumque tributim;
Scilicet vni æquus virtuti, atque ejus amicis.
Quin, vbi ſe a vulgo & ſcena, in ſecreta remorant,
Virtus Scipiadæ, & mitis ſapientia Læli;
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus, ſoliti. quidquid ſum ego, quamuis
Infra Lucili cenſum ingeniumque; tamen me
Cum magnis vixiſſe inuita fatebitur vſque
Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,
Offendet ſolido. niſi quid tu, docte Trebati,
Diſſentis. Equidem nihil hic diffindere poſſum.
Sed tamen vt monitus caueas, ne forte negoti
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus eſt,
Iudiciumque. eſto, ſi quis mala, ſed bona ſi quis
Iudice condiderit laudatur Cæſare. ſi quis
Opprobriis dignum lacerauerit, integer ipſe;
Soluentur riſu tabulæ: tu miſſus abibis.

SATYRA II.

QVAE virtus, & quanta, boni, ſit viuere paruo:
(Nec meus hic ſermo eſt, ſed quem præcepit Ofellus;
Ruſticus, abnormis ſapiens, craſſaque Minerua)
Diſcite non inter lanceis, menſaſque nitenteis,
Cum ſtupet inſanis acies fulgoribus; & cum
Acclinis falſis animus meliora recuſat;
Verum hic impranſi mecum diſquirite. cur hoc?
Dicam ſi potero. male verum examinat omnis
Corru-

Corruptus judex. leporem ſectatus, equoue
Laſſus ab indomito, vel ſi Romana fatigat
Militia aſſuetum græcari, ſeu pila velox,
Molliter auſterum ſtudio fallente laborem,
(Seu te diſcus agit, pete cedentem aëra diſco:)
Cum labor extuderit faſtidia, ſiccus, inanis
Sperne cibum vilem: niſi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris eſt promus, & atrum
Defendens piſceis hiemat mare: cum ſale panis
Latrantem ſtomachum bene leniet, vnde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, ſed in te ipſo eſt. tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem vitiis albumque, nec oſtrea,
Nec ſcarus, aut poterit peregrina juuare lagoïs.
Vix tamen eripiam, poſito pauone, velis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum;
Corruptus vanis rerum: quia veneat auro
Rara auis, & picta pandat ſpectacula cauda; (iſta,
Tanquam ad rem attineat quidquam. num veſceris
Quam laudas, pluma? coctoue nũ adeſt honor idem?
Carne tamen quamuis diſtat nihil, hac magis illa;
Imparibus formis deceptũm te patet. eſto,
Vnde datum ſentis, lupus hic Tiberinus, in alto
Captus hiet? ponteis ne inter jactatus, an amnis
Oſtia ſub Tuſci? laudas inſane trilibrem (eſt.
Mullum: in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe
Ducit te ſpecies, video. quo pertinet ergo
Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
Majorem natura modum dedit: his breue pondus.
Iejunus raro ſtomachus vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem ait Harpyiis gula digna rapacibus. at vos
Præſentes Auſtri coquite horum opſonia, quamuis
Putet aper, rhombuſque recens, mala copia quando
Ægrum ſollicitat ſtomachum (cum rapula plenus,
Atque acidas mauult inulas. nec dum omnis abacta
Pau-

Pauperies epulis regum. nam vilibus ouis,
Nigriſque eſt oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni præconis erat acipenſere menſa
Infamis. quid? tum rhombos minus æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido:
Donec vos auctor docuit prætorius. ergo
Si quis nunc mergos ſuaueis edixerit aſſos,
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui victu diſtabit, Ofello
Iudice. nam fruſtra vitium vitaueris illud,
Si te alio prauum detorſeris. Auidienus,
Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
Quinquenneis oleas eſt, & ſilueſtria corna:
Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum, &
Cujus odorem olei nequeas perferre, (licebit
Ille repotia, nataleis, alioſue dierum
Feſtos albatus celebret,) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens vtetur, & horum
unt. f. Vtrum imitabitur? hac vrget lupus, hac canis angit.
Mundus erit, qui non offendet ſordibus, atque
In neutram partem cultus miſer. hic neque ſeruis
Albuci ſenis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit: nec ſic vt ſimplex Næuius, vnctam
Conuiuis præbebit aquam. vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, victus tenuis quæ, quantaque ſecum
Afferat. in primis valeas bene: nam variæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi ſederit. at ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis:
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum
Lenta feret pituita. vides, vt pallidus omnis
Cœna deſurgat dubia? quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis animum quoque prægrauat vna:
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ.

Alter,

Alter, vbi dicto citius, curata ſopori
Membra dedit, vegetus præſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit tranſcurrere quondam;
Siue diem feſtum rediens aduexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus, vbique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer & validus præſumis, mollitiem, ſeu
Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant; nō quia naſus
Illis nullus erat: ſed, credo, hac mente,quod hoſpes
Tardius adueniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus conſumeret. hos vtinam
Heroas natum tellus me prima tuliſſet! (inter
Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæque
Grande ferunt vna cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum, cum deerit egenti
Aes; laquei pretium. jure, inquis, Traſius iſtis
Iurgatur verbis. ego vectigalia magna,
Diuitiaſque habeo, tribus amplas regibus. ergo
Quod ſuperat, non eſt melius quo inſumere poſſis?
Cur eget indignus quiſquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua deum? cur improbe caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum tibi recte ſemper erunt res?
O magnus poſt hac inimicis riſus! vterne
Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
Pluribus aſſuerit mentem, corpuſque ſuperbum;
An, qui contentus paruo, metuenſque futuri,
In pace, vt ſapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui non latius vſum,
Quam nunc acciſis. videas metato in agello
Cum pecore & gnatis, fortem mercede colonum,

Non

Non ego, narrantem, temere edi luce profeſta
Quidquam, præter olus fumoſæ cum pede pernæ.
At mihi cum longum poſt tempus venerat hoſpes,
Siue operum vacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus; bene erat, non piſcibus vrbe petitis,
Sed pullo, atque hædo: tum penſilis vua ſecundas,
Et nux ornabat menſas, cum duplice ficu.
Poſt hoc ludus erat culpa potare magiſtra:
Ac venerata Ceres, vt culmo ſurgeret alto,
Explicuit vino contractæ ſeria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus,
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius; aut vos
O pueri nituiſtis, vt huc nouus incola venit?
Nam propriæ telluris herum natura, neque illum,
Nec me, nec quenquam ſtatuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut vafri inſcitia iuris:
Poſtremum expellet certe viuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni ſub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius: ſed cedet in vſum
Nunc mihi, nunc alii. quocirca viuite fortes:
Fortiaque aduerſis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIc raro ſcribis, vt toto non quater anno
Membranam poſcas, ſcriptorum quæq; retexens;
Iratus tibi, quod vini, ſomnique benignus
Nil dignum ſermone canas. quid fiet? ab ipſis
Saturnalibus huc fugiſti. ſobrius ergo
Dic aliquid dignum promiſſis incipe, nil eſt,
Culpantur fruſtra calami: immerituſque laborat
Iratis natus paries diis, atque poëtis.
Atqui vultus erat, multa & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inui-

Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere miſer. vitanda eſt improba Seiren
Deſidia: aut, quidquid vita meliore paraſti,
Ponendum æquo animo. Dî te, Damaſippe, deæque
Verum ob conſilium donent tonſore. ſed vnde
Tam bene me noſti? poſtquam omnis res mea Ianũ
Ad medium fracta eſt; aliena negotia curo,
Excuſſus propriis. olim nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes lauiſſet Siſyphus ære:
Quid ſculptum infabre, quid fuſum durius eſſet.
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:
Hortos, egregiaſque domos mercarier vnus
Cum lucro noram. vnde frequentia Mercurialẽ
Impoſuere mihi cognomen compita. Noui,
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit veterem mire nouus, vt ſolet; in cor
Traiecto lateris miſeri, capitiſque dolore:
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicum vrget.
Dum nequid ſimile huic, eſto vt lubet, o bone, ne te
Fruſtrere, inſanis & tu, ſtultique prope omnes:
Si quid Stertinius veri crepat, vnde ego mira
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iuſſit ſapientem paſcere barbam:
Atque a Fabricio nôn triſtem ponte reuerti.
Nam male re geſta cum vellem mittere operto
Me capite in flumen; dexter ſtetit: & Caue faxis
Te quidquam indignum; pudor, inquit, te malus vr-
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi. (get;
Primum nam inquirã, quid ſit furere. hoc ſi erit in te
Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala ſtultitia, & quæcunque inſcitia veri
Cœcum agit, inſanum Chryſippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe, quare
Deſipiant omnes æque ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuere. velut ſiluis, vbi paſſim

Palan-

Palanteis error certo de tramite pellit:
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit. vnus vtriq;
Error, ſed variis illudit partibus. hoc te
Crede modo inſanum, nihilo vt ſapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus vnum
Stultitiæ, nihilum metuenda timentis. vt igneis,
Vt rupeis, fluuioſque in campo obſtare queratur.
Alterum & huic varium, & nihilo ſapientius, igneis
Per medios, fluuioſque ruentis. clamet, amica
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, vxor,
Hic foſſa eſt ingens: hic rupes maxima, ſerua;
Non magis audierit, quam Fuſius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit; Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit veteres ſtatuas Damaſippus emendo:
Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto.
Accipe, quod nunquam reddas mihi, ſi tibi dicam:
Tune inſanus eris, ſi acceperis? an magis excors
Rejecta præda, quam præſens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio. non eſt ſatis. adde Cicutæ
Nodoſi tabulas centum: mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus.
Cum rapies in jus malis ridentem alienis;
Fiet aper, modo auis, modo ſaxum, &, cum volet,
arbor.
Si male rem gerere inſani eſt; contra, bene ſani;
Putidius multo cerebrum eſt (mihi crede) Perilli,
Dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis.
Audire, atque togam jubeo componere. Quiſquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore,
Quiſquis luxuria, triſtiue ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet; huc propius me,
Dum doceo inſanire omneis, vos ordine adite.
Danda eſt ellebori multo pars maxima auaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.

Hære-

Hæredes Staberi ſummam incidere ſepulcro.
Ni ſic feciſſent; gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri:
Frumenti quantum metit Africa. ſiue ego praue,
Seu recte, hoc volui, ne ſis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudentem animum voluiſſe. quid ergo
Senſit, cum ſummam patrimoni inſculpere ſaxo
Hæredes voluit? quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, & cauit nihil acrius: vt ſi
Forte minus locuples vno quadrante periret,
Ipſe videretur ſibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina humanaque, pulcris
Diuitiis parent; quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens etiam, & rex,
Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid ſimile iſti
Græcus Ariſtippus? qui ſeruos projicere aurum
In media juſſit Libya, quia tardius irent
Propter onus ſegnes. vter & inſanior horum? eſt
Nil agit exemplum, litem quod lite reſoluit.
Si quis emat citharas, emtas comportet in vnum,
Nec ſtudio citharæ, nec Muſæ deditus vlli;
Si ſcalpra, & formas non ſutor; nautica vela
Auerſus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid diſcrepat iſtis,
Qui nummos aurumque recondit, neſcius vti
Compoſitis. metuenſque velut contingere ſacrum?
Si quis ad ingentem frumenti ſemper aceruum
Porrectus vigilet cum longo fuſte. neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum,
Ac potius foliis parcus veſcatur amaris.
Si poſitis intus Chii veteriſque Falerni
Mille cadis (nihil eſt, tercentum millibus) acre
Potet acetum: age. ſi & ſtramentis incubet, vnde-
Octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putreſcat in arca

L Nimi-

Nimirum inſanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
Filius, aut etiam hæc libertus vt ebibat hæres,
Dîs inimice ſenex cuſtodis, ne tibi deſit?
Quantulum enim ſummæ curtabit quiſque dierum,
Vngere ſi cauleis oleo meliore, caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Si quiduis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, aufers
Vndique? tun' ſanus? populumque ſi cædere ſaxis
Incipias, ſeruoſue tuos, quos ære pararis;
Inſanum te omnes pueri, clamentque puellæ.
Cum laqueo vxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis,
Nec ferro, vt demens genitricem occidit Oreſtes.
An tu reris eum occiſa inſaniſſe parente,
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo eſt habitus male tutæ mentis Oreſtes,
Nil ſane fecit quod tu reprendere poſſis.
Non Pyladem ferro violare auſuſue ſororem
Electram. tantum maledicit vtrique, vocando
Hanc furiam, hunc aliud, juſſit quod ſplendida bilis.
Pauper Opimius argenti poſiti intus & auri,
Qui Vejentanum feſtis potare diebus
Campana ſolitus trulla, vappamque profeſtis;
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus: vt hæres
Iam circum loculos, & claueis lætus, ouanſque
Curreret. hunc medius multum celer atque fidelis,
Excitat hoc pacto. menſam poni jubet: atque
Effundi ſaccos nummorum: accedere plureis
Ad numerandum. hominem ſic erigit. addit & illud,
Ni tua cuſtodis, auidus jam hoc auferet hæres.
Men' viuo? vt viuas igitur, vigila. hoc age. quid vis?
Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque
Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti.

Tu ceſſas? agedum: ſume hoc ptiſanarium oryzæ.
Quanti emtæ? paruo. quanti ergo? octo aſſibus. eheu!
Quid refert, morbo, an furtis, pereamne rapinis?
Quiſnam igitur ſanus? qui non ſtultus. quid auarus?
Stultus & inſanus. quid? ſi quis non ſit auarus;
Continuo ſanus? minime. cur Stoice? dicam.
Non eſt cardiacus (Craterum dixiſſe putato)
Hic æger: recte eſt igitur, ſurgetque? negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non eſt perjurus, neque ſordidus. immolet æquis
Hic porcum Laribus. verum ambitioſus & audax.
Nauiget Anticyram. quid enim differt, barathrone
Dones quidquid habes, an nunquam vtare paratis?
Seruius Oppidius Canuſi duo prædia diues
Antiquo cenſu, gnatis diuiſſe duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixiſſe vocatis
Ad lectum: Poſtquam te talos, Aule, nuceſque
Ferre ſinu laxo, donare, & ludere vidi,
Te Tiberi numerare, cauis abſcondere triſtem;
Extimui, ne vos ageret veſania diſcors:
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus vterque Penateis,
Tu caue ne minuas: tu ne majus facias id,
Quod ſatis eſſe putat pater, & natura coërcet.
Præterea ne vos titillet gloria, jure-
Iurando obſtringam ambo: vter ædilis, fuerit, vel
Veſtrum prætor; is inteſtabilis, & ſacer eſto.
In cicere, atque faba, bona tu, perdaſque lupinis,
Latus vt in circo ſpatiere, aut æneus vt ſtes;
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis?
Scilicet vt plauſus, quos fert Agrippa, feras tu,
Aſtuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Ne quis humaſſe velit Ajacem, Atreida, vetas cur?
Rex ſum. nil vltra quæro plebeius. & æquam
Rem imperito: ac ſicui videor non juſtus, inulto
Dicere, quæ ſentit, permitto. maxime regum

Dî tibi dent capta claſſem deducere Troja.
Ergo conſulere, & mox reſpondere licebit?
Conſule. cur Ajax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit; toties ſeruatis clarus Achiuis;
Gaudeat vt populus Priami Priamuſque inhumato,
Per quem tot juuenes patrio caruere ſepulcro?
Mille ouium inſanus morti dedit, inclytum Vlyſſem
Et Menelaum vna mecum ſe occidere clamans.
Tu cum pro vitula ſtatuis dulcem Aulide natam
Ante aras, ſpargiſque mola caput improbe ſalſa;
Rectum animi ſeruas? quorſum? inſanus quid enim Ajax
Fecit, cum ſtrauit ferro pecus? abſtinuit vim
Vxore, & gnato; mala multa precatus Atreidis:
Non ille aut Teucrum, aut ipſum violauit Vlyſſem.
Verum ego, vt hærenteis aduerſo littore naueis
Eriperem, prudens placaui ſanguine diuos.
Nempe tuo, furioſe. meo, ſed non furioſus.
Qui ſpecies alias veris, ſceleriſque tumultu
Permiſtas capiet, commotus habebitur: atque
Stultitia ne erret, nihilum diſtabit, an ira.
Ajax immeritos dum occidit, deſipit, agnos?
Cum prudens ſcelus ob titulos admittis inaneis,
Stas animo? & purum eſt, vitio tibi cum tumidum eſt cor?
Si quis lectica nitidam geſtare amet agnam;
Huic veſtem vt gnatæ; paret ancillas, paret aurum;
Puſam, aut puſillam appellet; fortique marito
Deſtinet vxorem: interdicto huic omne adimat jus
Prætor, & ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quid? ſi quis gnatam pro muta deuouet agna,
Integer eſt animi? ne dixeris. ergo vbi praua
Stultitia, heic ſumma eſt inſania. qui ſceleratus,
Et furioſus erit. quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanũ arripe mecum.

Vin-

Vincit enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piſcator vti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tuſci turba impia vici,
Cum ſcurris fartor, cum velabro omne macellum,
Mane domũ veniant. quid tum? venere frequentes.
Verba facit leno: Quidquid mihi quidquid & horum
Cuique domi eſt, id crede tuum: & vel nunc pete, vel (cras.
Accipe, quid contra iuuenis reſponderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus, vt aprum
Cœnem ego. tu piſceis hiberno ex æquore verris:
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam. aufer.
Sume tibi decies: tibi tantumdem. tibi triplex,
Vnde vxor media currat de nocte vocata.
Filius Æſopi detractam ex aure Metellæ,
(Scilicet vt decies ſolidum exſorberet) aceto
Diluit inſignem baccam. qui ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen iaceretue cloacam?
Quincti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coëmtas.
Quorſum abeant ſani? creta an carbone notandi?
Ædificare caſas, ploſtello adjungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum; amentia verſet.
Si puerilius his ratio eſſe euincet amare,
Nec quicquam differre, vtrumue in puluere, trimus,
Quale, prius ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores: quæro, faciaſne, quod olim
Mutatus Polemon, ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia: potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,
Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri?
Porrigis irato puero cum poma; recuſat.
Sume Catelle: negat. ſi non des; optat. amator

Excluſus qui diſtat, agit vbi ſecum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arceſſitus: & hæret
Inuiſis foribus? nec nunc cum me vocet vltro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Excluſit, reuocat, redeam? non ſi obſecret. ecce
Seruus non paullo ſapientior. o here: quæ res (que
Nec modum habet, neq; conſilium, ratione, modo-
Tractari non vult. in amore hæc ſunt mala: bellum,
Pax rurſum. hæc ſiquis tempeſtatis prope ritu
Mobilia, & cœca fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa; ſibi nihilo plus explicet, ac ſi
Inſanire paret certa ratione, modoque.
Quid? cum Picenis excerpens ſemina pomis
Gaudes, ſi cameram percuſſi forte, penes te es?
Quid, cum balba feris annoſo verba palato;
Ædificante caſas qui ſanior? adde cruorem
Stultitiæ, atq; ignem gladio ſcrutare. modo, inquam,
Hellade percuſſa Marius cum præcipitat ſe,
Cerritus fuit, an commotæ crimine mentis
Abſolues hominem, & ſceleris damnabis eundem:
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus
Lautis mane ſenex manibus currebat. & vnum,
Quiddam magnum addens, vnum me ſurpite morti.
Dîs etenim facile eſt, orabat: ſanus vtriſque
Auribus atque oculis. mentem, niſi litigioſus, (gus
Exciperet dominus, cum venderet. hoc quoque vul-
Chryſippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iupiter, ingenteis qui das adimiſque dolores,
Mater ait pueri menſeis jam quinque cubantis,
Frigida ſi puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi ſtabit. caſus medicuſue leuarit
Ægrum ex præcipiti; mater delira necabit
In gelida fixum ripa: febrimque reducet.
Quone malo mentem concuſſa? timore deorum.

Hæc

Hæc mihi Stertinius, ſapientum octauus, amico
Arma dedit: poſthac ne compellarer inultus.
Dixerit inſanum qui me, totidem audiet: atque
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.
Stoice, poſt damnum ſic vendas omnia pluris:
Qua me ſtultitia (quoniam non eſt genus vnum)
Inſanire putas? ego nam videor mihi ſanus.
Quid? caput abſciſſum demens cum portat Agaue
Gnati infelicis; ſibi tum furioſa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam inſanum: tantum hoc ediſſere, quo me
Ægrotare putes animi vitio. accipe: primum
Ædificas: hoc eſt, longos imitaris; ab imo
Ad ſummum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & inceſſum; qui ridiculus minus illo?
An quodcunq; facit Mæcenas; te quoque verum eſt,
Tanto diſſimilem, & tanto certare minorem?
Abſentis ranæ pullis vituli pede preſſis,
Vnus vbi effugit, matri denarrat, vt ingens
Bellua cognatos eliſerit. illa rogare,
Quantane? num tandem ſe inflans, ſic magna fuiſſet.
Major dimidio. num tanto? cum magis, atque
Se magis inflaret; Non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris. hæc à te non multum abludit imago.
Adde poëmata nunc. hoc eſt, oleum adde camino:
Quæ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem. jam deſine. cultum
Majorem cenſu. teneas Damaſippe tuis te.
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O major tandem parcas inſane minori.

SATYRA IV.

VNDE, & quo Catius? non eſt mihi tempus, auenti
Ponere ſigna nouis præceptis, qualia vincunt
Pythagoram, Anytique reum, doctumque Platona.

Peccatum ſateor, cum te ſic tempore læuo
Interpellarim : ſed des veniam bonus, oro.
Quod ſi interciderit tibi nunc aliquid; repetes mox:
Siue eſt naturæ hoc, ſiue artis ; mirus vtroque.
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:
Vtpote res tenueis, tenui ſermone peractas.
Ede hominis nomen: ſimul an Romanus, an hoſpes.
Ipſa memor præcepta canam : celabitur auctor.
Longa quibus facies ouis erit; illa memento,
Vt ſucci melioris, & vt magis alba rotundis
Ponere : namque marem cohibent calloſa vitellum.
Caule ſuburbano, qui ſiccis creuit in agris,
Dulcior. irriguo nihil eſt elutius horto.
Si veſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes,
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris viuam miſto merſare Falerno:
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt : aliis male creditur. ille ſalubreis
Æſtates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante grauem quæ legerit arbore Solem.
Aufidius forti miſcebat mella Falerno,
Mendoſe : quoniam vacuis committere venis
Nil niſi lene decet. leni præcordia mulſo
Prolueris melius. ſi dura morabitur aluus;
Mitilus, & viles pellent obſtantia conchæ,
Et lapathi breuis herba : ſed albo non ſine Coo.
Lubrica naſcentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ.
Murice Bajano melior Lucrina peloris,
Oſtrea Circæis, Miſeno oriuntur echini,
Pectinibus patulis jactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quiuis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſceis auertere menſa,
Ignarum quibus eſt jus aptius, & quibus aſſis
Languidus in cubitum jam ſe conuiua reponet.
Vmber,

Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curuat aper lanceis carnem vitantis inertem.
Nam Laurens malus eſt, vluis, & arundine pinguis.
Vinea ſummitit capreas non ſemper eduleis.
Fœcundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus, atque auibus, quæ natura, & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæſita palatum. (mit.
Sunt quorum ingenium noua tantum cruſtula pro-
Nequaquam ſatis in re vna conſumere curam:
Vt ſi quis ſolum hoc, mala ne ſint vina, laboret;
Quali perfundat piſceis ſecurus oliuo.
Maſſica ſi cœlo ſupponas vina ſereno;
Nocturna, ſi quid craſſi eſt, tenuabitur aura:
Et decedet odor neruis inimicus. at illa
Integrum perdunt lino vitiata ſaporem.
Surrentina vafer qui miſcet fæce Falerna
Vina; columbino limum bene colligit ouo:
Quatenus ima petit voluens aliena vitellus.
Toſtis marcentem ſquillis recreabis, & Afra
Potorem cochlea: nam lactuca innatat acri
Poſt vinum ſtomacho. perna magis ac magis hillis
Flagitat in morſus refici, quin omnia malit,
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Eſt operæpretium duplicis pernoſcere iuris
Naturam. ſimplex è dulci conſtat oliuo:
Quod pingui miſcere mero muriaque decebit;
Non alia, quam qua Byzantia putruit orca.
Hoc vbi confuſum ſectis inferbuit herbis,
Corycioque croco ſparſum ſtetit; inſuper addes,
Preſſa Venafranæ quod bacca remiſit oliuæ.
Picenis cedunt promis Tiburtia ſucco:
Nam facie præſtant. Venuncula conuenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraueris vuam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus & inuenior piper album cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.

Immane eſt vitium, dare millia terna macello:
Anguſtoque vagos piſceis vrgere catino.
Magna mouent ſtomacho faſtidia, ſeu puer vnctis
Tractauit calicem manibus, dum furta ligurrit:
Siue grauis veteri crateræ limus adhæſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumtus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma:
Et Tyrias dare circum illota toralia veſteis;
Oblitum, quanto curam, ſumtumque minorem
Hæc habeant, tanto reprendi juſtius illis,
Quæ niſi diuitibus nequeunt contingere menſis?
Docte Cati, per amicitiam diuoſque rogatus,
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta;
Non tamen interpres tantundem juueris. adde
Vultum, habitumq; hominis: quem tu vidiſſe beatus
Non magni pendis, quia contigit. at mihi cura
Non mediocris ineſt, fonteis vt adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

HOc quoque, Tireſia, præter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res
Artibus atque modis. quid rides? jamne doloſo,
Non ſatis eſt Ithacam reuehi, patrioſque penateis
Aſpicere? o nulli quidquam mentite, vides vt
Nudus inopſq; domum redeam te vate: neque illic
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui
Et genus, & virtus, niſi cum re, vilior alga eſt.
Quando pauperiem miſſis ambagibus horres;
Accipe, qua ratione queas diteſcere. Turdus,
Siue aliud priuum dabitur tibi; deuolet illuc,
Res vbi magna nitet domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare diues.

Qui

Qui quamuis perjurus erit, ſine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus; ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Vt ne tegam ſpurco Damæ latus? haut ita Trojæ
Me geſſi, certans ſemper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare jubebo:
Et quondam majora tuli. tu protinus, vnde
Diuitias, æriſque ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem, & dico. captes aſtutus vbique
Teſtamenta ſenum: neu ſi vafer vnus, & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo;
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.
Magna minorue foro ſi res certabitur olim;
Viuet vter locuples ſine gnatis, improbus vltro
Qui meliorem audax vocet in jus, illius eſto
Defenſor. fama ciuem cauſſaque priorem
Sperne, domi ſi natus erit fœcundaue conjux: [les
Quinćte, puta. aut Publi (gaudent prænomine mol-
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui: cauſas defendere poſſum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quam te
Contemtum caſſa nuce pauperet. hæc mea cura eſt,
Nequid tu perdas. neu ſis jocus. ire domum, atque
Pelliculam curare jube. ſi cognitor ipſe.
Perſta, atque obdura: ſeu rubra Canicula findet
Infanteis ſtatuas: ſeu pingui tentus omaſo
Furius hibernas cana niue conſpuet Alpeis.
Nonne vides, aliquis cubito ſtantem prope tangens
Inquiet; vt patiens, vt amicis aptus, vt acer?
Plures annabunt thunni, & cetaria creſcent.
Si cui præterea validus male filius in re
Præclara ſublatus aletur; ne manifeſtum
Cælibis obſequium nudet te; leniter in ſpem
Arrepe officioſus: vt & ſcribare ſecundus
Hæres, &, ſi quis caſus puerum egerit Orco,
In vacuum venias perraro hæc alea fallit.

Qui teſtamentum tradet tibi cunque legendum,
Abnuere, & tabulas à te remouere memento:
Sic tamen, vt limis rapias, quid prima ſecundo
Cera velit verſu: ſolus, multis ne cohæres,
Veloci percurre oculo. plerunque recoctus
Scriba ex quinque viro coruum deludet hiantem:
Captatorque dabit riſus Naſica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obſcura canendo?
O Laërtiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen iſta velit ſibi fabula, ſi licet, ede.
Tempore quo juuenis Parthis horrendus, ab alto
Demiſſum genus Aenea, tellure marique
Magnus erit; forti nubet procera Corano
Filia Naſicæ, metuentis reddere ſoldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas ſocero dabit, atque
Vt legat, orabit. multum Naſica negatas
Accipiat tandem, & tacitus leget. inuenietque
Nil ſibi legatum, præter plorare, ſuiſque.
Illud ad hæc jubeo: mulier ſi forte doloſa,
Libertuſue ſenem delirum temperet; illis
Accedas ſocius: laudes, lauderis vt abſens.
Adjuuat hoc quoque: ſed vincit longe prius; ipſum
Expugnare caput. ſcribet mala carmina vecors?
Laudato. ſcortator erit? caue te roget: vltro
Penelopen facilis potiori trade. putaſne,
Perduci poterit, tam frugi, tamque pudica,
Quam nequiere proci recto depellere curſu?
Venit enim magno donandi parca juuentus:
Nec tantum Veneris, quantum ſtudioſa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi eſt. quæ ſi ſemel vncto
De ſene guſtarit, tecum partita lucellum;
Vt canis, a corio nunquam abſterrebitur vncto.
Me ſene, quod dicam, factum eſt. anus improba The-
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadauer (bis
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres:
Scili-

Scilicet elabi ſi poſſet mortua. credo,
Quod nimium inſtiterat viuenti. Cautus adito:
Neu deſis operæ; neue immoderatus abundes.
Difficilem, & moroſum offendet garrulus. vltro
Non etiam ſileas. Dauus ſis comicus: atque
Stes capite obſtipo; multum ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare. mone, ſi increbuit aura,
Cautus vti velet carum caput: extrahe turba
Oppoſitis humeris: aurem ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec ohe jam
Ad cœlum manibus ſublatis dixerit, vrge: &
Creſcentem tumidis infla ſermonibus vtrem.
Cum te ſeruitio longo, curaque leuarit:
Et certum vigilans, quartæ ſit partis Vlyſſes
Audieris hæres: ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? vnde mihi tam fortem tamq; fidelem?
Sparge ſubinde: & ſi paulum potes, illacrimare. eſt
Gaudia prodentem vultum celare. ſepulcrum
Permiſſum arbitrio, ſine ſordibus exſtrue. funus
Egregie factum laudet vicinia. ſiquis
Forte cohæredum ſenior male tuſſiet; huic tu
Dic, ex parte tua, ſeu fundi, ſiue domus ſit
Emtor, gaudentem nummo, te addicere. ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. viue, valeque.

SATYRA VI.

HOc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus vbi, & tecto vicinus jugis aquæ fons,
Et paulum ſiluæ ſuper his foret. auctius, atque
Dî melius fecere. bene eſt. nihil amplius oro,
Maja nate; niſi vt propria hæc mihi munera faxis:
Si neque majorem feci ratione mala rem;
Nec ſum facturus vitio culpaue minorem:
Si veneror ſtultus nihil horum: O ſi angulus ille
Proximus accedat, qui nunc deformat agellum:
O ſi vrnam argenti Fors quã mihi monſtret; vt illi
The-

Theſauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipſum mercatus arauit, diues amico
Hercule: ſi quid adeſt, gratum juuat; hac prece te oro
Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
Ingenium: vtque ſoles, cuſtos mihi maximus adſis.
Ergo vbi me in monteis & in arcem ex vrbe remoui,
Quid prius illuſtrem Satyris Muſaque pedeſtri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auſter,
Autumnuſque grauis, Libitinæ quæſtus acerbæ.
Matutine pater, ſeu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos vitæque labores
Inſtituunt (ſic dîs placitum) tu carminis eſto
Principium. Romæ ſponſorem me rapis. eia,
Ne prior officio quiſquam reſpondeat, vrge:
Siue Aquilo radit terras: ſeu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit, ire neceſſe eſt.
Poſt modo, quod mî obſit, clare certumque locuto,
Luctandum in turba: facienda injuria tardis.
Quid vis, inſane, & quas res agis? improbus vrget
Iratis precibus. tu pulſes omne, quod obſtat,
Ad Mæcenatem memori ſi mente recurras.
Hoc juuat, & melli eſt, non mentiar. at ſimul atras
Ventum eſt Eſquilias; aliena negotia centum
Per caput, & circa ſaliunt latus. ante ſecundam
Roſcius orabat ſibi adeſſes ad Puteal cras.
De re communi ſcribæ magna, atque noua te
Orabant hodie meminiſſes, Quinte, reuerti.
Imprimat his cura Mæcenas ſigna tabellis.
Dixeris, experiar: ſi vis, potes, addit, & inſtat.
Septimus octauo propior jam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere ſuorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens, & cui concredere nugas
Hoc genus: hora quota eſt? Thrax eſt Gallina Syro par?
Matutina parum cautos jam frigora mordent,

Et

Et quæ rimoſa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus, ſubjectior in diem & horam
Inuidiæ. noſter ludos ſpectauerat vna,
Luſerat in campo, fortunæ filius, omnes.
Frigidus à Roſtris manat per compita rumor;
Quicunque obuius eſt, me conſulit, O bone (nam te
Scire, deos quoniam propius contingis, oportet)
Numquid de Dacis audiſti? nil equidem. vt tu
Semper eris deriſor. at omnes dî exagitent me,
Si quidquam. quid? militibus promiſſa, Triquetra
Prædia Cæſar, an eſt Itala tellure daturus?
Iurantem me ſcire nihil; mirantur, vt vnum
Scilicet egregii mortalem altique ſilenti.
Perditur hæc inter miſero lux, non ſine votis:
O rus, quando ego te aſpiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc ſomno, & inertibus horis
Ducere ſollicitæ jucunda obliuia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulque
Vncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, cœnæque deum; quibus ipſe, meique
Ante larem proprium veſcor: verſaſque procaceis
Paſco libatis dapibus, prout cuique libido eſt,
Siccat inæqualeis calices conuiua; ſolutus
Legibus inſanis: ſeu quis capit acria fortis
Pocula: ſeu modicis humeſcit lætius. ergo
Sermo oritur, non de villis, domibuſue alienis:
Nec, male necne, Lepos ſaltet: ſed quod magis ad nos
Pertinet, & neſcire malum eſt, agitamus: Vtrumne
Diuitiis homines, an ſint virtute beati:
Quidue ad amicitias, vſus, rectumue trahat nos:
Et quæ ſit natura boni, ſummumque quid ejus.
Ceruius hæc inter vicinus garrit anileis
Ex re fabellas. nam ſi quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes; ſic incipit: Olim
Ruſticus vrbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cauo, veterem vetus hoſpes amicum;

Aſper-

Aſper, & attentus quæſitis: vt tamen arctum
Solueret hoſpitiis animum. quid multa? neque illi
Sepoſiti ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, ſemeſaque lardi
Fruſta dedit: cupiens varia faſtidia cœna
Vincere, tangentis male ſingula dente ſuperbo:
Cum pater ipſe domus palea porrectus in horna
Eſſet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandē vrbanus ad hunc, Quid te iuuat, inquit, amice,
Prærupti nemoris patientem viuere dorſo?
Vis tu homines vrbemque feris præponere ſyluis?
Carpe viam (mihi crede) comes: terreſtria quando
Mortaleis animas viuunt ſortita: neque vlla eſt,
Aut magno aut paruo leti fuga. quo bone, circa,
Dum licet, in rebus jucundis viue beatus:
Viue memor, quam ſis æui breuis. hæc vbi dicta
Agreſtem pepulere: domo leuis exſilit. inde
Ambo propoſitum peragunt iter; vrbis auentes
Mœnia nocturni ſubrepere. jamque tenebat
Nox medium cœli ſpatium; cum ponit vterque
In locuplete domo veſtigia: rubro vbi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos:
Multaque de magna ſupereſſent fercula cœna;
Quæ procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
Ergo vbi purpurea porrectum in veſte locauit
Agreſtem, veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
Continuatque dapes: nec non vernaliter ipſis
Fungitur officiis; prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata ſorte, boniſque
Rebus agit lætum conuiuam: cum ſubito ingens
Valuarum ſtrepitus lectis excuſſit vtrumque.
Currere per totum pauidi conclaue, magiſque
Exanimes trepidare, ſimul domus alta Moloſſis
Perſonuit canibus. tum ruſticus, Haud mihi vitâ
Eſt opus hac, ait, & valeas. me ſilua, cauuſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur eruo.

SATYRA VII.

IAMDVDVM auſculto, & cupiens tibi dicere ſeruus
Pauca, reformido. Dauuſne? ita, Dauus; amicum
Mancipium domino, & frugi, quod ſit ſatis: hoc eſt,
Vt vitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita majores voluerunt) vtere; narra.
Pars hominum vitiis gaudet conſtanter, & vrget
Propoſitum: pars multa natat; modo recta capeſſens,
Interdum prauis obnoxia. ſæpe notatus
Cum tribus annellis, modo læua Priſcus inani,
Vixit inæqualis: clauum vt mutaret in horas:
Ædibus ex magnis ſubito ſe conderet, vnde
Mundior exiret vix libertinus honeſte.
Iam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
Viuere; Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, poſtquam illi juſta chiragra
Contudit articulos; qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto conſtantior idem
In vitiis; tanto leuius miſer, ac prior ille,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
Non dices hodie quorſum hæc tam putida tendunt,
Furcifer? ad te, inquam. quo pacto peſſime? laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis. & idem,
Si quis ad illa deus ſubito te agat, vſque recuſes:
Aut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe:
Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres;
Nequicquam cœno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas, abſentem ruſticus vrbem
Tollis ad aſtra, leuis. ſi nuſquam es forte vocatus
Ad cœnam; laudas ſecurum olus: ac, velut vſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque,
Quod nuſquam tibi ſit potandum. juſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima venire
Conuiuam, Nemon' oleum feret ocyus? ecquis

Audit? cum magno blateras clamore, furiſque
Miluius & ſcurræ, tibi non referenda precati
Diſcedunt. etenim fateor me, dixerit ille,
Duci ventre leuem. naſum nidore ſupinor:
Imbecillus, iners, ſi quiduis, adde, popino.
Tu cum ſis, quod ego, & fortaſſis nequior, vltro
Inſectere velut melior, verbiſque decoris
Obuoluas vitium. quid, ſi me ſtultior ipſo
Quingentis emto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum, ſtomachumque teneto,
Cum, quæ Criſpini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit: meretricula Dauum.
Peccat vter noſtrum cruce dignius? acris vbi me
Natura incendit; ſub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus aut agitauit equum laſciua ſupinum,
Dimittit, neque famoſum, neque ſollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris, mejat eodem.
Tu, cum projectis inſignibus, annulo equeſtri,
Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
Turpis; odoratum caput obſcurante lacerna;
Non es, quod ſimulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pauore.
Quid refert, vri virgis, ferroque necari?
Auctoratus eas, an turpi clauſus in arca,
Quo te demiſit peccati conſcia herilis,
Contractum genibus tangas caput? eſtne marito
Matronæ peccantis in ambos juſta poteſtas?
In corruptorem vel juſtior? illa tamen ſe
Non habitu, mutatue loco, peccatue ſuperne:
Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
Ibis ſub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem, & vitam, & cum corpore
famam.
Euaſti? credo metues, doctuſque cauebis.
Quæres, quando iterum paueas: iterumque perire
Poſſis.

Poſſis. o toties ſeruus, quæ bellua ruptis,
Cum ſemel effugit, reddit ſe praua catenis? (vaſa
Non ſum mœchus, ais. neque ego, hercule, fur, vbi
Prætereo ſapiens argentea. tolle periclum,
Iam vaga proſiliet frænis natura remotis.
Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
Tot tantiſque minor; quem ter vindicta quaterque
Impoſita, haud vnquam miſera formidine priuet?
Adde ſupra dictis, quod non leuius valeat. nam
Siue vicarius eſt, qui ſeruo paret, vti mos
Veſter ait, ſeu conſeruus; tibi quid ſum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis ſeruis miſer, atque
Duceris, vt neruis alienis mobile lignum.
Quiſnam igitur liber? ſapiens; ſibi qui imperioſus:
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula
terrent:
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in ſeipſo totus teres, atque rotundus;
Externi ne quid valeat per læue morari.
In quem manca ruit ſemper fortuna. poteſne
Ex his, vt proprium, quid noſcere? quinque talenta
Poſcit te mulier: vexat, foribuſque repulſum
Perfundit gelida. rurſus vocat. eripe turpi
Colla jugo. liber, liber ſum, dic age. non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis, & acreis
Subjectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes, inſane, tabella,
Qui peccas minus,atque ego,cum Fului,Rutubæque,
Aut Placidejani, contento poplite miror
Prœlia, rubrica picta, aut carbone. velut ſi
Re vera pugnent, feriant, vitentque mouentes
Arma viri. nequam, & ceſſator Dauus: at ipſe
Subtilis veterum judex, & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante. tibi ingens
Virtus, atque animus cœnis reſponſat opimis.
Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt-cur?

Tergo plector enim. qui tu impunitior, illa,
Quæ paruo ſumi nequeunt cum opſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ,
Illuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer vuam
Furtiua mutat ſtrigili? qui prædia vendit,
Nil ſeruile gulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum eſſe potes: non otia recte
Ponere, teque ipſum vitas fugitiuus, & erro;
Iam vino quærens, jam ſomno fallere curam.
Fruſtra. nam comes atra premit,ſequiturq; fugacem.
Vnde mihi lapidem?quorſum eſt opus?vnde ſagittas?
Aut inſanit homo, aut verſus facit. ocyus hinc te
Ni rapis; accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

VT Naſidieni juuit te cœna beati?
Nam mihi quærenti conuiuam,dictus here illic
De medio potare die. ſic, vt mihi nunquam
In vita fuerit melius. da (ſi graue non eſt)
Quæ prima iratum ventrem placauerit eſca.
In primis Lucanus aper, leni fuit Auſtro
Captus, vt ajebat cœnæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices; qualia laſſum
Peruellunt ſtomachum; ſiſer, alec, fæcula Coa.
His vbi ſublatis, puer alte cinctus, acernam
Gauſape purpureo menſam perterſit, & alter
Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
Poſſet cœnanteis offendere; vt Attica virgo
Cum ſacris Cereris, procedit fuſcus Hydaſpes,
Cæcuba vina ferens: Alcon, Chium, maris expers.
Heic herus, Albanum, Mæcenas, ſiue Falernum
Te magis appoſitis delectat; habemus vtrumque.
Diuitias miſeras. ſed queis cœnantibus vna,
Fundani, pulcre fuerit tibi, noſſe laboro.
Summus ego,& prope me Viſcus Turinus,& infra,

Si

Si memini, Varius; cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat vmbras.
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra;
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui ſi quid forte lateret,
Indice monſtraret digito. nam cætera turba,
Nos, inquam, cœnamus aueis, conchylia, piſceis,
Longe diſſimilem noto celantia ſuccum:
Vt vel continuo patuit, cum paſſeris, atque
Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad Lunam delecta. quid hoc interſit, ab ipſo
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni,
Nos, niſi damnoſe bibimus, moriemur inulti.
Et calices poſcunt majores. vertere pallor
Tum parochi faciem; nil ſic metuentis vt acreis
Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
Feruida quod ſubtile exſurdant vina palatum.
Inuertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius Balatroque; ſecutis omnibus imiſ
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter muræna natanteis
In patina porrecta. ſub hoc herus, Hæc grauida, in- (quit,
Capta eſt; deterior poſt partum carne futura.
His miſtum jus eſt oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella: garo de ſuccis piſcis Iberi,
Vino quinquenni; verum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium ſic conuenit, vt non
Hoc magis vllum aliud; pipere albo, non ſine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutauerat vuam.
Erucas virideis, inulas ego primus amaras
Monſtraui incoquere: illutos Curtillus echinos,
Vt melius muria, quam teſta marina remittat.
Interea ſuſpenſa graueis aulæa ruinas
In patinam fecere; trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.

Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus; erigimur. Rufus poſito capite, vt ſi
Filius immaturus obiſſet, flere. quis eſſet
Finis? ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret? heu Fortuna, quis eſt crudelior in nos
Te deus? vt ſemper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compeſcere riſum
Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
Hæc eſt conditio viuendi, ajebat: eoque
Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
Tene, vt ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine diſtrictum? ne panis aduſtus,
Ne male conditum jus apponatur, vt omnes
Præcincti recte pueri, comtique miniſtrent?
Adde hos præterea caſus: aulæa ruant ſi,
Vt modo: ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed conuiuatoris, vti ducis, ingenium res
Aduerſæ nudare ſolent, celare ſecundæ.
Naſidienus ad hæc: tibi dî, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, conuiuaque comis.
Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque videres
Stridere ſecreta diuiſos aure ſuſurros.
Nullos his mallem ludos ſpectaſſe: ſed illa
Redde, age, quæ deinceps riſiſti. Vibidius dum
Quærit de pueris, Num ſit quoque fracta lagena;
Quod ſibi poſcenti non dentur pocula, dumque
Ridetur fictis rerum Balatrone ſecundo;
Naſidiene, redis mutatæ frontis, vt arte
Emendaturus fortunam. deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis ſparſi ſale multo, non ſine farre,
Pinguibus & ficis paſtum jecur anſeris albi,
Et leporum auulſos, vt multo ſuauius, armos,
Quam ſi cum lumbis quis edit. tum pectore aduſto
Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbeis:
Suaueis res, ſi non cauſas narraret earum, &

Naturas dominus. quem nos ſic fugimus vlti,
Vt nihil omnino guſtaremus, velut illis
Canidia afflaſſet pejor ſerpentibus Afris.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBER PRIMUS.

AD MAECENATEM. I.

PRIMA dicte mihi, ſumma dicende Camœna,
Spectatum ſatis, & donatum jam rude, quæris
Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem eſt ætas, non mens. Vejanius, armis
Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Eſt, mihi purgatam crebro qui perſonet aurem:
Solue ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & verſus, & cætera ludicra pono:
Quid verum, atque decens, curo, & rogo, & omnis in hoc ſum:
Condo, & compono, quæ mox depromere poſſim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magiſtri,
Quo me cunque rapit tempeſtas, deferor hoſpes.
Nunc agilis fio, & merſor ciuilibus vndis,
Virtutis veræ cuſtos, rigiduſque ſatelles:
Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor:
Et mihi res, non me rebus ſubmittere conor.
Vt nox longa, quibus mentitur amica, dieſque
Longa videtur opus debentibus; vt piger annus
Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum:

Sic mihi tarda fluunt, ingrataq; tempora, quæ ſpem,
Conſiliumque morantur agendi gnauiter id, quod
Æque pauperibus prodeſt, locupletibus æque;
Æque neglectum pueris ſenibuſque nocebit.
Reſtat, vt his ego me ipſe regam ſolerque elementis.
Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia deſperes inuicti membra Glyconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur vltra.
Feruet auaritia, miſeroque cupidine pectus?
Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus iracundus, iners, vinoſus, amator,
Nemo adeo ferus eſt, vt non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus eſt, vitium fugere: & ſapientia prima,
Stultitia caruiſſe. vides, quæ maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpemque repulſam,
Quanto deuites animi capitiſque labore?
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ ſtulte miraris & optas,
Diſcere, & audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine puluere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O ciues, ciues, quærenda pecunia primum eſt:
Virtus poſt nummos. hæc Ianus ſummus ab imo
Perdocet: hæc recinunt juuenes dictata, ſeneſque;
Læuo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto.
Si quadringentis ſex ſeptem millia deſunt,
Eſt animus tibi, ſunt mores, & lingua, fideſque:

Plebs

Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, ajunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?
Isne tibi melius ſuadet, qui vt rem facias, rem
Si poſſis recte, ſi non, quocunque modo rem,
Vt propius ſpectes lacrymoſa poëmata Puppi:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum & erectum, præſens hortatur, & optat?
Quod ſi me populus Romanus forte roget, cur
Non, vt porticibus, ſic judiciis fruar iiſdem,
Nec ſequar aut fugiam, quæ diligit ipſe vel odit;
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: Quia me veſtigia terrent
Omnia te aduerſum ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorũ es capitũ. nam quid ſequar, aut quẽ?
Pars hominum geſtit conducere publica. ſunt qui
Cruſtis & pomis viduas venentur auaras.
Excipiantque ſenes, quos in viuaria mittant
Multis occulto creſcit res fœnore. verum
Eſto alijs alios rebus ſtudiiſque teneri:
Idem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Bajis prælucet amœnis,
Si dixit diues; lacus, & mare ſentit amorem
Feſtinantis heri. cui ſi vitioſa libido
Fecerit auſpicium; cras ferramenta Teanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aula eſt?
Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita.
Si non eſt, jurat bene ſolis eſſe maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonſores: conducto nauigio æque
Nauſeat ac locuples, quem ducit priua triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos

Occurri; rides: ſi forte ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ, vel ſi toga diſſidet impar;
Rides; quid, mea cum pugnat ſententia ſecum?
Quod petiit, ſpernit; repetit quod nuper omiſit.
Æſtuat, & vitæ diſconuenit ordine toto,
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
Inſanire putas ſollennia me, neque rides;
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati: rerum tutela mearum
Cum ſis, & praue ſectum ſtomacheris ob vnguem
De te pendentis te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens vno minor eſt Ioue; diues,
Liber, honoratus, pulcer, rex denique regum;
Præcipue ſanus, niſi cum pituita moleſta eſt.

AD LOLLIVM. EPIST. II.

TROIANI belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Qui, quid ſit pulcrũ, quid turpe, quid vtile, quid non,
Plenius ac melius Chryſippo & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Græcia Barbariæ lento colliſa duello,
Stultorum regum, & populorum continet æſtus.
Antenor cenſet belli præcidere cauſam.
Quid Paris? vt ſaluus regnet, viuatque beatus,
Cogi poſſe negat. Neſtor componere liteis
Inter Peleiden feſtinat, & inter Atreiden.
Hunc amor, ira quidem communiter vrit vtrumq;
Quidquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rurſus quid virtus, & quid ſapientia poſſit,
Vtile propoſuit nobis exemplar Vlyſſem:
Qui domitor Trojæ, multorum prouidus vrbeis,
Et mores hominum inſpexit, latumque per æquor,
Dum

Dum ſibi, dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit; aduerſis rerum immerſabilis vndis.
Sirenum voces, & Circes pocula noſti:
Quæ ſi cum ſociis ſtultus cupiduſque bibiſſet;
Sub domina meretrice fuiſſet turpis & excors:
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati,
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoïque
In cute curanda plus æquo operata juuentus:
Cui pulcrum fuit in medios dormire dies, &
Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.

Quo ſequentes verſus referendi ſint, vide Notas Dan. Heinſii.

Vt jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones:
Vt teipſum ſerues, non expergiſceris? atqui
Si noles ſanus, curres hydropicus: & ni
Poſces ante diem librum cum lumine, ſi non
Intendes animum ſtudiis & rebus honeſtis;
Inuidia, vel amore vigil torquebere. nam cur
Quæ lædunt oculos, feſtinas demere: ſi quid
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. ſapere aude:
Incipe. viuendi recte qui prorogat horam,
Ruſticus exſpectat dum defluat amnis. at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis æuum.
Quæritur argentum, pueriſque beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur vomere ſyluæ.
Quod ſatis eſt, cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri
Ægroto domini deduxit corpore febreis,
Non animo curas. valeat poſſeſſor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat vti. (res,
Qui cupit, aut metuit, juuat illum ſic domus, aut
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta ſorde dolenteis.

Sinceſ

Sincerum eſt niſi vas, quodcunque infundis, aceſcit.
Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
Semper auarus eget: certum voto pete finem.
Inuidus alterius macreſcit rebus opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Majus tormentum. qui non moderabitur iræ,
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit & mens,
Dum pœnas odio per vim feſtinat inulto.
Ira furor breuis eſt. animum rege: qui niſi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compeſce catena.

* * * * * * * * * * * * * * *

Fingit equum tenera docilem ceruice magiſter,
Ire viam, quam monſtrat eques. venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula;
Militat in ſiluis, catulus. nunc adbibe puro
Pectore verba, puer, nunc te melioribus offer.
Quo ſemel eſt imbuta recens, ſeruabit odorem
Teſta diu. quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis,
Nec tardum opperior, nec præcedentibus inſto.

Ad Ivlivm Flórvm. Ep. III.

IVLI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Auguſti priuignus, ſcire laboro.
Thracane vos, Hebruſque niuali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turreis,
An pingues Aſiæ campi, colleſque morantur? (ro.
Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? hæc quoque cu-
Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
Bella quis & paces longum diffundit in æuum?
Quid Titius, Romana breui venturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus, & riuos auſus apertos;
Vt valet? vt meminit noſtri? fidibuſne Latinis
Thebanos aptare modos ſtudet auſpice Muſa?
An tragica deſæuit, & ampullatur in arte? (dus,
Quid mihi Celſus agit? monitus, multumq; monen-

Pri-

Priuatas vt quærat opes, & tangere vitet
Scripta ; Palatinus quæcunque recepit Apollo.
Ne ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula riſum
Furtiuis nudata coloribus. ipſe quid audes?
Quæ circumuolitas agilis thyma ? non tibi paruum
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum.
Seu linguam cauſis acuis, ſeu ciuica jura
Reſpondere paras, ſeu condis amabile carmen;
Prima feres ederæ victricis præmia. quod ſi
Frigida curarum fomenta relinquere poſſes;
Quo te cœleſtis ſapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc ſtudium parui properemus,& ampli,
Si patriæ volumus, ſi nobis viuere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curæ,
Quantæ conueniat, Munatius : an male ſarta
Gratia nequicquam coït, & reſcinditur? at vos
Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia vexat,
Indomita ceruice feros ; vbicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus;
Paſcitur in veſtrum reditum votiua juuenca.

AD ALBIVM TIBVLLVM. EPIST. IV.

ALBI, noſtrorum ſermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Caſſi Parmenſis opuſcula vincat:
An tacitum ſyluas inter reptare ſalubreis,
Curantem quidquid dignum ſapiente bonoque eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. dî tibi formam,
Dî tibi diuitias dederant, artemque fruendi:
Quid voueat dulci nutricula majus alumno:
Quam ſapere, & fari vt poſſit quæ ſentiat, vtque
Gratia, fama, valetudo, contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter ſpem curamque, timores inter & iras
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.

Gra-

Grata ſuperueniet, quæ non ſperabitur, hora.
Me pinguem & nitidum bene curata cute viſes:
Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.

Ad Torqvatvm. Ep. V.

SI potes Archaïcis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella;
Supremo te ſole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffuſa, paluſtreis
Inter Minturnas, Sinueſſanumque Petrinum.
Sin melius quid habes, arceſſe: vel imperium fer.
Iamdudum ſplendet focus, & tibi munda ſupellex.
Mitte leueis ſpes, & certamina diuitiarum,
Et Moſchi cauſam. cras nato Cæſare feſtus
Dat veniam ſomnumque dies. impune licebit
Æſtiuam ſermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortunã, ſi non conceditur vti?
Parcus ob hæredis curam, nimiumque ſeuerus,
Aſſidet inſano. potare & ſpargere flores
Incipiam, patiarque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit,
Spes iubet eſſe ratas, in prœlia trudit inermem,
Sollicitis animis onus eximit, addocet arteis.
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Inuitus; ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus, & lanx
Oſtendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet: vt coëat par,
Iungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
Et, niſi cœna prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, aſſumam. locus eſt & pluribus vmbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu, quotus eſſe velis, reſcribe: & rebus omiſſis,
Atria ſeruantem poſtico falle clientem.

AD NVMICIVM. EP. VI.

NIL admirari, prope res eſt vna, Numici,
Solaque, quæ poſſit facere, & ſeruare beatum.
Hunc Solem, & ſtellas, & decedentia certis
Tempora momentis, ſunt qui formidine nulla
Imbuti ſpectent. quid cenſes munera terræ?
Quid maris, extremos Arabas ditantis, & Indós?
Ludicra quid? plauſus, & amici dona Quiritis,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, & ore?
Qui timet his aduerſa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor eſt vtrique moleſtus.
Improuiſa ſimul ſpecies exterret vtrumque,
Gaudeat, an doleat, cupiat, metuatue, quid ad rem,
Si, quidquid vidit melius pejuſue ſua ſpe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet?
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quam ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.
I nunc,argentum,& marmor vetus,æraque,& arteis
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores.
Gaude, quod ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, & veſpertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius, indignum, quod ſit pejoribus ortus,
Hic tibi ſit potius, quam tu mirabilis illi?
Quidquid ſub terra eſt, in apricum proferet ætas.
Defodiet, condetque nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, & via te conſpexerit Appi;
Ire tamen reſtat, Numa quo deuenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. vis recte viuere? quis non?
Si virtus hoc vna poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, et
Lucum ligna? caue ne portus occupet alter,
Ne Cybiratica, ne Bythjna negotia perdas.
Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro
Tertia

Tertia ſuccedant, & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet vxorem cum dote, fidemque, & amicos,
Et genus, & formam, regina pecunia donat,
Ac bene nummatum decorat Suadela Venuſque.
Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, vt ajunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus, (bo,
Qui poſſum tot? ait: tamen & quęram, & quot habe-
Mittam. poſt paullo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum: partem, vel tolleret omneis.
Exilis domus eſt, vbi non & multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, & proſunt furibus. ergo
Si res ſola poteſt facere, & ſeruare beatum;
Hoc primus repetas opus: hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies & gratia præſtat;
Mercemur ſeruum, qui dictet nomina. læuum
Qui fodiat latus; & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia valet, ille Velina:
Cuilibet hic faſceis dabit: eripietque curule,
Cui volet, importunus ebur. frater, pater, adde,
Vt cuique eſt ætas, ita quemque facetus adopta.
Si bene qui cœnat, bene viuit: lucet, eamus,
Quo ducit gula. piſcemur, venemur: vt olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, ſeruos,
Differtum tranſire forum, populumque jubebat:
Vnus vt e multis populo ſpectante referret
Emtum mulus aprum. crudi, tumidique lauemur
Quid deceat, quid non obliti; Cærite cera
Digni, remigium vitioſum Ithacenſis Vlyſſei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus vti cenſet, ſine amore jociſque
Nil eſt jucundum; viuas in amore jociſque.
Viue: vale. ſi quid nouiſti rectius iſtis;
Candidus imperti: ſi non, his vtere mecum.

AD MAECENATEM. EP. VII.

QVINQVE dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax deſideror. atqui
Si me viuere vis ſanum recteque valentem;
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Mæcenas, veniam: dum ficus prima, calorque
Deſignatorem decorat lictoribus atris.
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officioſaque ſedulitas, & opella forenſis
Adducit febreis, & teſtamenta reſignat.
Quod ſi bruma niueis Albanis illinet agris;
Ad mare deſcendet vates tuus: & ſibi parcet,
Contractuſque leget: te dulcis amice reuiſet
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima.
Non, quo more pyris veſci Calaber jubet hoſpes;
Tu me feciſti locupletem. veſcere ſodes.
Iam ſatis eſt. at tu quantumuis tolle. benigne.
Non inuiſa feres pueris munuſcula paruis,
Tam teneor dono, quam ſi dimittar onuſtus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques,
Prodigus & ſtultus, donat quæ ſpernit & odit.
Hæc ſeges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus & ſapiens, dignis ait eſſe paratum:
Nec tamen ignorat, quid diſtent æra lupinis.
Dignum præſtabo me etiam pro laude merentis.
Quod ſi me noles vſquam diſcedere; reddes
Forte latus, nigros anguſta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam Cynaræ mœrere proteruæ.
Forte per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti: paſtaque, rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore, fruſtra.
Cui muſtela procul, Si vis, ait, effugere iſtinc,
Macra cauum repetes arctum, quem macra ſubiſti.
Hac ego ſi compellar imagine; cuncta reſigno,

Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium: nec
Otia diuitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudaſti: rexque, paterque
Audiſti coram. nec verbo parcius abſens:
Inſpice, ſi poſſum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Vlyſſei,
Non eſt aptus equis Ithacæ locus, vt neque planis
Porrectus ſpatiis, neque multæ prodigus herbæ:
Atreide, magis apta tibi tua dona relinquo.
Paruum parua decent. mihi jam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus & fortis, cauſiſque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octauam circiter horam
Dum redit, atque foro nimium diſtare Carinas
Iam grandis natu queritur; conſpexit, vt ajunt,
Adraſum quendam vacua tonſoris in vmbra,
Cultello proprios purgantem leniter vngueis.
Demetri (puer hic non læue juſſa Philippi
Accipiebat) abi, quære, & refer: vnde domo, quis,
Cujus fortunæ, quo ſit patre, quoue patrono.
It, redit, & narrat, Vultejum nomine Menam,
Præconem, tenui cenſu, ſine crimine notum,
Et properare loco, & ceſſare, & quærere, & vti,
Gaudentem paruiſque ſodalibus, & Lare certo,
Et ludis, & poſt deciſa negotia, campo.
Scitari libet ex ipſo, quodcunque refers. dic
Ad cœnam veniat. non ſane credere Mena:
Mirari ſecum tacitus. quid multa? benigne,
Reſpondet. negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vultejum mane Philippus
Vilia vendentem tunicato ſcruta popello,
Occupat: & ſaluere jubet prior. ille Philippo
Excuſare laborem, & mercenaria vincla
Quod non mane domum veniſſet: deniq; quod non
Prouidiſſet eum. ſic ignouiſſe putato
Me tibi, ſi cœnas hodie mecum. vt libet. ergo

Poſt

Poſt nonam venies. nunc i: rem ſtrenuus auge.
Vt ventum ad cœnam eſt; dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. heic vbi ſæpe
Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum.
Mane cliens, etiam certus conuiua; iubetur
Rure ſub vrbano indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, aruum cœlumque Sabinum
Non ceſſat laudare. videt, ridetqte Philippus.
Et ſibi dum requiem, dum riſus vndique quærit,
Dum ſeptem donat ſeſtertia, mutua ſeptem
Promittit; perſuadet vti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis amabagibus vltra,
Quam ſatis eſt, morer; ex nitido fit ruſticus: atque
Sulcos, & vineta crepat mera. præparat vlmos,
Immoritur ſtudiis, & amore ſeneſcit habendi.
Verum vbi oues furto morbo periere capellæ,
Spem mentita ſeges, bos eſt enectus arando;
Offenſus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratuſque Philippi tendit ad ædeis.
Quem ſimul aſpexit ſcabrum intonſumq; Philippus,
Durus, ait, Vultei nimis, attentuſque videris
Eſſe mihi. pol me miſerum patrone vocares,
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextramque deoſque Penateis,
Obſecro, & obteſtor; vitæ me redde priori.
Qui ſimul aſpexit, quantum dimiſſa petitis
Præſtent, mature redeat, repetatque relicta.
Metiri ſe quemque ſuo modulo, ac pede, verum eſt.

AD CELSVM ALBINOVANVM. EP. VIII.

CELSO gaudere, & bene rem gerere Albinouano
Muſa rogata refer; comiti, ſcribæque Neronis.
Si quæret, quid agam, dic, multa, & pulcra minantem,
Viuere nec recte nec ſuauiter: haud quia grando
Contuderit viteis, oleamque momorderit æſtus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis:

Sed quia mente minus validus, quam corpore toto,
Nil audire velim, nil diſcere, quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis, iraſcar amicis,
Cur me funeſto properent arcere veterno:
Quæ nocuere ſequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem ventoſus, Tibure Romam.
Poſt hæc, vt valeat; quo pacto rem gerat & ſe;
Vt placeat juueni percunctare, atque cohorti.
Si dicet recte: primum gaudere. ſubinde
Præceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Vt tu fortunam, ſic nos te, Celſe, feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM. EPIST. IX.

SEPTIMIVS, Claudi, nimirum intelligit vnus,
Quanti me facias. nam cum rogat, & prece cogit
Scilicet, vt tibi ſe laudare, & tradere coner,
Dignum mente domoque legentis honeſta Neronis,
Munere cum fungi propioris cenſet amici;
Quid poſſim videt, ac nouit me valdius ipſo.
Multa quidem dixi, cur excuſatus abirem:
Sed timui, mea ne finxiſſe minora putaret;
Diſſimulator opis propriæ, mihi commodus vni.
Sic ego majoris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad vrbanæ deſcendi præmia. quod ſi
Depoſitum laudas ob amici juſſa pudorem;
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede, bonumque.

AD FVSCVM ARISTIVM. EPIST. X.

VRBIS amatorem Fuſcum ſaluere jubemus
Ruris amatores: hac in re ſcilicet vna
Multum diſſimiles, ad cætera pæne gemelli,
Fraternis animis, quidquid negat alter & alter,
Annuimus pariter vetuli notique columbi.
Tu nidum ſeruas: ego laudo ruris amœni
Riuos. & muſco circumlita ſaxa, nemuſque.
Quid quæris? viuo, & regno, ſimul iſta reliqui

Quæ vos ad cœlum effertis rumore ſecundo.
Vtque ſacerdotis fugitiuus, liba recuſo:
Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ ſi conuenienter oportet,
Ponendæque domo quærenda eſt area primum;
Nouiſtine locum potiorem rure beato?
Eſt vbi plus tepeant hiemes? vbi gratior aura
Leniat & rabiem Canis, & momenta Leonis,
Cum ſemel accepit Solem furibundus acutum?
Eſt vbi depellat ſomnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum.
Quam, quæ per pronũ trepidat cũ murmure riuum?
Nempe inter varias nutritur ſilua columnas;
Laudaturque domus, longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furca: tamen vſque recurret.
Et mala perrumpet furtim faſtidia victrix.
Non qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiuſue medullis,
Quam qui non poterit vero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectauere ſecundæ,
Mutatæ quatient; ſi quid mirabere, pones
Inuitus. fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frænumque recepit:
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte;
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore,
Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret; dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternum, quia paruo neſciet vti.
Cui non conueniet ſua res, vt calceus olim,
Si pede major erit, ſubuertet; ſi minor, vret.
Lætus ſorte tua viues ſapienter, Ariſti.

Nec me dimittes incaſtigatum, vbi plura
Cogere, quam ſatis eſt, ac non ceſſare videbor.
Imperat aut ſeruit collecta pecunia cuique;
Tortum digna ſequi potius, quam ducere funem.
Hæc tibi dictabam poſt fanum putre Vacunæ;
Excepto, quod non ſimul eſſes, cætera lætus.

AD BVLLATIVM. EPIST. XI.

QVID tibi viſa Chios, Bullati, notaque Leſbos?
Quid concinna Samos? quid Crœſi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophon? majora minorane fama?
Cunctane præ campo & Tiberino flumine ſordent?
An venit in votum Attalicis ex vrbibus vna?
An Lebedum laudas odio maris atque viarum?
Scis, Lebedus quam ſit Gabiis deſertior, atque
Fidenis vicus: tamen illic viuere vellem:
Oblituſque meorum, obliuiſcendus & illis,
Neptunum procul e terra ſpectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre lutoque
Adſperſus, volet in caupona viuere: nec, qui,
Frigus collegit, furnos & balnea laudat;
Vt fortunatam plene præſtantia vitam.
Nec ſi te validus jactauerit Auſter in alto,
Idcirco nauem trans Ægæum mare vendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulcra facit, quod
Penula ſolſtitio, campeſtre niualibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili menſe caminus.
Dum licet, & vultum ſeruat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos abſens.
Tu, quamcunque deus tibi fortunauerit horam,
Grata ſume manu: nec dulcia differ in annum.
Vt, quocunque loco fueris, vixiſſe libenter
Te dicas. nam ſi ratio, & prudentia curas,
Non locus effuſi late maris arbiter aufert;
Cœlum, non animum mutant, qui trans mare cur-(runt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus, atque

Quadrigis petimus bene viuere. quod petis, heic eſt,
Eſt Vlubris, animus ſi te non deficit æquus.

AD ICCIVM. EP. XII.

FRVCTIBVS Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si recte frueris, non eſt vt copia major
Ab Ioue donari poſſit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non eſt cui rerum ſuppetit vſus.
Si ventri bene, ſi lateri eſt, pedibuſque tuis; nil
Diuitiæ poterunt regales addere majus.
Si forte in medio poſitorum abſtemius herbis
Viuis, & vrtica; ſic viues, protinus, vt te
Confeſtim liquidus fortunæ riuus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia neſcit,
Vel quia cuncta putas vna virtute minora.
Miramur, ſi Democriti pecus edit agellos,
Cultaq;,dum peregre eſt animus ſine corpore velox:
Cum tu inter ſcabiem tantam, & contagia lucri,
Nil paruum ſapias, & adhuc ſublimia cures:
Quæ mare compeſcant cauſæ: quid tẽperet annum:
Stellæ ſponte ſua, juſſæne vagentur, & errent:
Quid premat obſcurum Lunæ,quid proferat orbem:
Quid velit, & poſſit rerum concordia diſcors:
Empedocles, an Stertinium deliret acumen?
Verum, ſeu piſceis, ſeu porrum, & cœpe trucidas:
Vtere Pompejo Groſpho: &, ſi quid petet, vltro
Defer: nil Groſphus niſi verum orabit, & æquum.
Vilis amicorum eſt annona bonis vbi quid deeſt.
Ne tamen ignores quo ſit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit: jus, imperiumque Phraates
Cæſaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit Copia cornu.

AD VINNIVM ASELLAM EP. XIII.

VT proficiſcentem docui te ſæpe, diuque,
Auguſto reddes ſignata volumina, Vinni,

Si validus, ſi lætus erit, ſi denique poſcet;
Ne ſtudio noſtri pecces, odiumque libellis
Sedulus importes, opera vehemente miniſter.
Si te forte meæ grauis vret ſarcina chartæ;
Abjicito potius, quam, quo perferre juberis.
Clitellas ferus impingas: Aſinæque paternum
Cognomen vertas in riſum, & fabula fias.
Viribus vteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimul ac perueneris illuc;
Sic ſ. Sepoſitum ſeruabis onus: ne forte ſub ala
Faſciculum portes librorum, vt ruſticus agnum.
Vt vinoſa globos furtiuæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo ſoleas conuiua tribulis.
Ne vulgo narres te ſudauiſſe ferendo
Carmina, quæ poſſunt oculos aureiſque morari
Cæſaris. oratus multa prece nitere porro.
Vade, vale; caue ne titubes, mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM EP. XIV.

VILLICE ſiluarum, & mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, &
Quinque bonos ſolitum Bariam dimittere patres;
Certemus, ſpinas animone ego fortius, an tu
Euellas agro, & melior ſit Horatius, an res.
Me quamuis Lamiæ pietas & cura moratur,
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter; tamen iſtuc mens animuſque
Fert, & amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra.
Rure ego viuentem, tu dicis in vrbe beatum,
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors.
Stultus vterque locum immeritum cauſatur inique.
In culpa eſt animus, qui ſe non effugit vnquam.
Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas:
Nunc vrbem, & ludos, & balnea villicus optas.
Me conſtare mihi ſcis, & diſcedere triſtem,
Quandocunque trahunt inuiſa negotia Romam.

Non eadem miramur: eo diſconuenit inter
Meque, & te. nam quæ deſerta, & inhoſpita teſqua
Credis, amœna vocat, mecum qui ſentit: & odit
Quæ tu pulcra putas. fornix tibi, & vncta popina
Incutiunt vrbis deſiderium, video, & quod
Angulus iſte feret piper & thus ocyus vua:
Nec vicina ſubeſt, vinum præbere taberna
Quæ poſſit tibi: nec meretrix tibicina cujus
Ad ſtrepitum ſalias terræ grauis: & tamen vrges
Iampridem non tacta ligonibus arua; bouemque
Diſiunctum curas, & ſtrictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus, ſi decidit imber;
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc age, quid noſtrum concentum diuidat, audi,
Quem tenues decuere togæ, nitidique capilli:
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni, (ba:
Cœna breuis juuat, & prope riuum ſomnus in her-
Nec luſiſſe pudet; ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat, non odio obſcuro morſuque venenat.
Rident vicini, glebas & ſaxa mouentem.
Cum ſeruis vrbana diaria rodere mauis.
Horum tu in numerum voto ruis. inuidet vſum
Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit vterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

AD C. NVMONIVM VALAM EP. XV.

QVAE ſit hiems Veliæ, quod cœlum, Vala, Salerni,
Quorũ hominum regio, & qualis via (nam mihi
Muſa ſuperuacuas Antonius, & tamen illis [Bajas
Me facit inuiſum, gelida cum perluor vnda
Per medium frigus. ſane myrteta relinqui,
Dictaque ceſſantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, inuidus ægris,

Qui caput, & ſtomachũ ſupponere fontibus audent
Cluſinis: Gabioſque petunt, & frigida rura.
Mutandus locus eſt, & diuerſoria nota
Præteragendus equus. quo tendis? non mihi Cumas
Eſt iter, aut Bajas, læua ſtomachoſus habena
Dicet eques. ſed equi frænato eſt auris in ore.)
Major vtrum populum frumenti copia paſcat,
Collectoſne bibant imbreis, puteoſne perenneis
Dulcis aquæ: nam vina nihil moror illius oræ.
Rure meo poſſum quiduis ſufferre patique.
Ad mare cum veni, generoſum, & lene requiro:
Quod curas abigat: quod cum ſpe diuite manet
In venas, animumque meum: quod verba miniſtret:
Quod me Lucanæ juuenem commendet amicæ.
Tractus vter plureis lepores, vter educet apros;
Vtra magis piſceis & echinos æquora celent,
Pinguis vt inde domum poſſim, Phæaxque reuerti;
Scribere te nobis, tibi nos accredere par eſt.
Mænius; vt rebus maternis, atque paternis
Fortiter abſumtis, vrbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum præſepe teneret:
Impranſus non qui ciuem dignoſceret hoſte:
Quælibet in quemuis opprobria fingere ſæuus,
Pernicies, & tempeſtas, barathrumque macelli,
Quidquid quæſierat, ventri donabat auaro.
Hic vbi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paullum abſtulerat; patinas cœnabat omaſi
Vilis, & agnini; tribus vrſis quod ſatis eſſet.
Scilicet vt ventres lamna candente nepotum
Diceret vrendos correctus. Mænius idem,
Quidquid erat nactus prædæ majoris, vbi omne
Verterat in fumum, & cinerem; Non hercule miror,
Ajebat, ſi qui comedunt bona: cum ſit obeſo
Nil melius turdo: nil vulua pulcrius ampla.
Nimirum hic ego ſum: nam tuta & paruula laudo,
Cum res deficiunt; ſatis inter vilia fortis.

Ve-

Verum, vbi quid melius contingit, & vnctius; idem
Vos ſapere, & ſolos ajo bene viuere, quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QVINCTIVM. EPIST. XVI.

NE percuncteris, fundus meus, optime Quincti,
Aruo paſcat herum, an baccis opulentet oliuæ,
Pomiſne, & pratis, an amicta vitibus vlmo;
Scribetur tibi forma loquaciter, & ſitus agri.
Continui montes, niſi diſſocientur opaca
Valle: ſed vt veniens dextrum latus adſpiciat Sol;
Læuum diſcedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. quid, ſi rubicunda benigne
Corna vepres & pruna ferant? ſi quercus, & ilex
Multa fruge pecus, multa dominum juuet vmbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, vt nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus,
Infirmo capiti fluit vtilis, vtilis aluo.
Hæ latebræ dulces, etiam (ſi credis) amœnæ,
Incolumem tibi me præſtant Septembribus horis.
Tu recte viuis, ſi curas eſſe quod audis.
Iactamus jampridem omnis te Roma beatum.
Sed vereor ne cui, de te plus, quam tibi, credas:
Neue putes alium ſapiente bonoque beatum.
Neu, ſi te populus ſanum, recteque valentem
Dictitet, occultam febrem ſub tempus edendi
Diſſimules: donec manibus tremor incidat vnctis.
Stultorum incurata pudor malus vlcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata marique
Dicat; & his verbis vacuas permulceat aureis;
Tene magis ſaluum populus velit, an populum tu,
Seruet in ambiguo, qui conſulit, & tibi & vrbi,
Iupiter; Auguſti laudes agnoſcere poſſis?
Cum pateris ſapiens emendatuſque vocari,
Reſpondeſne tuo, dic ſodes, nomine? nempe

Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, ſi volet, auferet: vt ſi
Detulerit faſceis indigno, detrahat idem.
Pone: meum eſt, inquit. pono, triſtiſque recedo.
Idem ſi clamet furem: neget eſſe pudicum,
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum:
Mordeat opprobriis falſis, mutemque colores?
Falſus honor juuat, & mendax infamia terret,
Quẽ, niſi mendoſum, & mendacẽ? vir bonus eſt quis?
Qui conſulta patrum, qui leges, juraque ſeruat:
Quo multæ, magnæque ſecantur judice lites:
Quo reſponſore, & quo cauſæ teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota,
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, ſi mihi dicat
Seruus: habes pretium, loris non vreris, ajo.
Non hominem occidi. non paſces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugi. renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus: accipiterque
Suſpectos laqueos, & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore.
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ:
Sit ſpes fallendi; miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis cum ſurripis vnum;
Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quem ſpectat, & omne tribunal:
Quandocunque deos vel porco, vel boue placat,
Iane pater clare, clare cum dixit, Apollo;
Labra mouet metuens audiri, Pulcra Lauerna,
Da mihi fallere, da juſto, ſanctoque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
Qui melior ſeruo, qui liberior ſit auarus,
In triuiis fixum cum ſe demittit ob aſſem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porro
Qui metuens viuet, liber mihi non erit vnquam.
lenius . isto .
Per-

Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augenda feſtinat & obruitur re.
Vendere cum poſſis captiuum, occidere noli.
Seruiet vtiliter. ſine paſcat durus aretque,
Nauiget, ac mediis hiemet mercator in vndis:
Annonæ proſit, portet frumenta penuſque.
Vir bonus, & ſapiens audebit dicere Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. tollas licet. in manicis, &
Compedibus ſæuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe deus, ſimulatque volam, me ſoluet. opinor,
Hoc ſentit; moriar. mors vltima linea rerum eſt.

AD SCAEVAM. EP. XVII.

QVAMVIS, Scæua, ſatis per te tibi conſulis, & ſcis,
Quo tandem pacto deceat majoribus vti;
Diſce docendus adhuc, quæ cenſet amiculus: vt ſi
Cæcus iter monſtrare velit, tamen aſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies, & primam ſomnus in horam
Delectat: ſi te puluis, ſtrepituſque rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire jubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia ſolis:
Nec vixit male, qui natus, morienſque fefellit.
Si prodeſſe tuis, paulloque benignius ipſum
Te tractare voles, accedes ſiccus ad vnctum.
Si pranderet olus patienter, regibus vti
Nollet Ariſtippus. ſi ſciret regibus vti,
Faſtidiret olus, qui me notat. Vtrius horum
Verba probes & facta, doce: vel junior, audi,
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia. namque
Mordacem Cynicum ſic eludebat (vt ajunt)
Scurror ego ipſe mihi. populo tu. rectius hoc, &
Splendidius multo eſt, equus vt me portet, alat rex,
Officium facio, tu poſcis vilia rerum
Dante minor, quamuis fers te nullius egentem.

Omnis Ariſtippum decuit color, & ſtatus, & res,
Tentantem majora, fere præſentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via ſi conuerſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonamque feret non inconcinnus vtramque.
Alter Mileti textam cane pejùs & angue
Vitabit chlamydem. morietur frigore, ſi non
Rettuleris pannum. refer, & ſine viuat ineptus.
Res gerere, & captos oſtendere ciuibus hoſteis,
Attingit ſolium Iouis, & cœleſtia tentat.
Principibus placuiſſe viris, non vltima laus eſt.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, ne non ſuccederet. eſto.
Quid, qui peruenit, fecitne viriliter? atqui (ret,
Heic eſt aut nuſquã, quod quærimus. hic onus hor-
Vt paruis animis, & paruo corpore majus,
Hic ſubit, & perfert. aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus, & pretium recte petit experiens vir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent. diſtat, ſumaſne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus, nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit; clamat, victum date. ſuccinit alter,
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet coruus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæque.
Brunduſium comes, aut Surrentum ductus amœnũ,
Qui queritur ſalebras, & acerbum frigus, & imbreis,
Aut ciſtam effractam, & ſubducta viatica plorat;
Nota refert meretricis acumina; ſæpe catellam,
Sæpe periſcelidem raptam ſibi flentis: vti mox
Nulla fides damnis, veriſque doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus triuiis attollere curat

Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per ſanctum juratus dicat Oſirim,
Credite, non ludo. crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIVM. EP. XVIII.

SI bene te noui, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum:
Vt matrona meretrici diſpar erit atque
Diſcolor, infido ſcurræ diſtabit amicus.
Eſt huic diuerſum vitio vitium prope majus,
Aſperitas agreſtis, & inconcinna, grauiſque:
Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris,
Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
Virtus eſt medium vitiorum, & vtrinque reductum.
Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Vt puerum ſæuo credas dictata magiſtro
Reddere: vel parteis mimum tractare ſecundas.
Alter rixatus de lana ſæpe caprina:
Propugnat nugis armatus. ſcilicet, vt non
Sit mihi prima fides; &, vere quod placet, vt non
Acriter elatrem; pretium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat an Docilis plus.
Brunduſium Numici melius via ducat, an Appi.
Quem damnoſa Venus, quem præceps alea nudat,
Gloria quem ſupra vireis, & veſtit, & vngit:
Quem tenet argenti ſitis importuna, fameſque:
Quem paupertatis pudor, & fuga; diues amicus,
Sæpe decem vitiis inſtructior, odit, & horret.
Aut ſi non odit, regit, ac veluti pia mater
Plus quam ſe ſapere, & virtutibus eſſe priorem
Vult, & ait prope vera: Meæ (contendere noli)
Stultitiam patiuntur opes: tibi paruula res eſt.
Arcta decet ſanum comitem toga. deſine mecum

Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
Veſtimenta dabat pretioſa. beatus enim jam
Cum pulcris tunicis ſumet noua conſilia, & ſpes:
Dormiet in lucem, ſcorto poſtponet honeſtum
Officium: nummos alienos paſcet: ad imùm
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu ſcrutaberis vllius vnquam,
Commiſſúmque teges, & vino tortus & ira.
Nec tua laudabis ſtudia. aut aliena reprendes:
Nec, cum venari volet ille, poëmata panges.
Gratia ſic fratrum geminorum Amphionis atque
Zethi diſſiluit, donec ſuſpecta ſeuero
Conticuit lyra. fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperiis. quotieſque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta: caneſque;
Surge, & inhumanæ ſenium depone Camœnæ,
Cœnes vt pariter pulmenta laboribus emta,
Romanis ſollenne viris opus, vtile famæ,
Vitæque, & membris: præſertim cum valeas, &
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis. adde, virilia quod ſpecioſius arma
Non eſt qui tractet. ſcis quo clamore coronæ
Prœlia ſuſtineas campeſtria: denique ſæuam
Militiam puer, & Cantabrica bella tuliſti
Sub duce, qui templis Parthorum ſigna refixit,
Et nunc ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis.
Ac, ne te retrahas, & inexcuſabilis abſis,
Quamuis nil extra numerum feciſſe modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno;
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hoſtili more refertur.
Aduerſarius eſt frater: lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
Fautor vtroque tuum laudabit pollice ludum.

Pro-

Protinus vt moneam (ſi quid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro, & cui dicas, ſæpe videto.
Percunctatorem fugito. nam garrulus idem eſt:
Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures:
Et ſemel emiſſum volat irreuocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur vlceret vlla puerue
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulcri caræue puellæ
Munere te paruo beet, aut incommodus angat,
Qualem commendes, etiam atque etiam adſpice. ne
Incutiant aliena tibi peccata pudorem. (mox.
Fallimur, & quondam non dignum tradimus. ergo
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum ſi tentent crimina, ſerues,
Tuteriſque tuo fidentem præſidio, qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te poſt paullo ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur. paries cum proximus ardet:
Et neglecta ſolent incendia ſumere vireis.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuit. tu, dum tua nauis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi,
Sedatum celeres, agilem gnauumque remiſſi.
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula; quamuis
Nocturnos jures te formidare vapores.
Deme ſupercilio nubem. plerumque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem; taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges & percunctabere doctos.
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te ſemper inops agitet vexetque cupido,
Ne pauor, & rerum mediocriter vtilium ſpes:
Virtutem doctrina paret, naturane donet,
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum,
Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum,

An ſecretum iter, & fallentis ſemita vitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus,
Quem Mandela bibit, rugoſus frigore pagus;
Quid ſentire putas, quid credis, amice, precari?
Sit mihi,quod nunc eſt,etiam minus; vt mihi viuam
Quod ſupereſt æui: ſi quid ſupereſſe volunt dî.
Sit bona librorum, & prouiſæ frugis in annum
Copia, ne fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
Hæc ſatis eſt orare Iouem. qui donat, & aufert:
Det vitam,det opes. æquum mi animũ ipſe parabo.

AD MAECENATEM. EP. XIX.

PRISCO ſi credis, Mæcenas docte, Cratino,
Nulla placere diu nec viuere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus. vt male ſanos,
Adſcripſit Liber Satyris Fauniſque poëtas,
Vina fere dulces oluerunt mane Camœnæ.
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus.
Ennius ipſe pater nunquam niſi potus ad arma
Proſiluit dicenda. forum, putealque Libonis
Mandabo ſiccis, adimam cantare ſeueris.
Hoc ſimul edixit; non ceſſauere poëtæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid, ſi quis vultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem;
Virtutemne repræſentet, moreſque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,
Dum ſtudet vrbanus, tenditque diſertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile. quod ſi
Pallerem caſu, biberent exſangue cuminum.
O imitatores, ſeruum pecus, vt mihi ſæpe
Bilem, ſæpe iocum veſtri mouere tumultus!
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps;
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Oſtendi Latio; numeros, animoſque ſecutus

Archilochi, non res, & agentia verba Lycamben.
At ne me foliis ideo breuioribus ornes,
Quod timui mutare modos, & carminis artem;
Temperat Archilochi muſam pede maſcula Sappho,
Temperat Alcæus: ſed rebus, & ordine diſpar,
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris,
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſque legi, manibuſque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet, ametque domi, premat extra limen iniquus?
Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor
Impenſis cœnarum, & tritæ munere veſtis.
Non ego nobilium ſcriptorum auditor, & vltor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. ſpiſſis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus,
Si dixi; rides, ait, & Iouis auribus iſta
Seruas. fidis enim manare poëtica mella
Te ſolum; tibi pulcer. ad hæc ego naribus vti
Formido, & luctantis acuto ne ſecer vngui,
Diſplicet iſte locus, clamo, & diludia poſco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
Ira truceis inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRVM SVVM EP. XX.

VERTVMNVM Ianumque, liber, ſpectare videris.
Scilicet vt proſtes Soſiorum pumice mundus,
Odiſti claueis, & grata ſigilla pudico.
Paucis oſtendi gemis, & communia laudas;
Non ita nutritus. fuge, quo diſcedere geſtis.
Non erit emiſſo reditus tibi. quid miſer egi?
Quid volui? dices, vbi quis te læſerit. & ſcis
In breue te cogi, cum plenus languet amator.
Quod ſi non odio peccantis deſipit augur:

Carus eris Romæ, donec te deſerat ætas.
Contrectatus vbi manibus ſordeſcere vulgi
Cœperis: aut tineas paſces taciturnus inerteis,
Aut fugies Vticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: vt ille,
Qui male parentem in rupeis detruſit aſellum
Iratus. quis enim inuitum ſeruare laboret? (tem-
Hoc quoque te manet, vt pueros elementa docen-
Occupet extremis in vicis balba ſenectus.
Cum tibi Sol tepidus plureis admouerit aureis,
Me libertino natum patre, & in tenui re
Majores pennas nido extendiſſe loqueris:
Vt, quantum generi demas, virtutibus addas.
Me primis vrbis belli placuiſſe, domique:
Corporis exigui, præcanum, Solibus aptum,
Iraſci celerem, tamen vt placabilis eſſem.
Forte meum ſi quis te percunctabitur æuum:
Me quater vndenos ſciat impleuiſſe Decembreis:
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER SECVNDVS.

Ad Avgvstvm. Epist. I.

CVm tot ſuſtineas, & tanta negotia ſolus:
Res Italis armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem, (Cæſar.
Si longo ſermone morer tua tempora
Romulus, & Liber pater, & cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumque colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros adſignant, oppida condunt;
Plora-

Plorauere ſuis non reſpondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
Comperit inuidiam ſupremo fine domari.
Vrit enim fulgore ſuo, qui prægrauat arteis
Infra ſe poſitas; extinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Iurandaſque tuum per nomen ponimus aras;
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus ſapiens, & juſtus in vno,
Te noſtris ducibus, te Grajis anteferendo,
Cætera nequaquam ſimili ratione, modoque
Æſtimat: & niſi quæ terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit, & odit:
Sic fautor veterum, vt tabulas peccare vetanteis,
Quas bis quinque viri ſanxerunt, fœdera regum,
Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa volumina vatum,
Dictitet Albano Muſas in monte locutas.
Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque
Scripta, vel optima, Romani penſantur eadem
Scriptores trutina; non eſt quod multa loquamur,
Nil intra eſt oleam, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ. pingimus, atque
Pſallimus, & luctamur Achiuis doctius vnctis.
Si meliora dies, vt vina, poëmata reddit;
Scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, vetereſque referri debet, an inter
Vileis, atque nouos? excludat jurgia finis.
Eſt vetus, atque probus, centum qui perficit annos.
Quid, qui deperiit minor vno menſe, vel anno,
Inter quos referendus erit? vetereſne poëtas;
An quos & præſens, & poſtera reſpuet ætas?
Iſte quidem veteres inter ponetur honeſte,
Qui vel menſe breui, vel toto eſt junior anno.

Vtor permiſſo, caudæque pilos vt equinæ,
Paullatim vello, & demo vnum, demo etiam vnum;
Dum cadat eluſus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad faſtos, & virtutem æſtimat annis:
Miraturque nihil, niſi quod Libitina ſacrauit.
Ennius & ſapiens, & fortis, & alter Homerus,
(Vt critici dicunt) leuiter curare videtur,
Quo promiſſa cadant, & ſomnia Pythagorea.
Næuius in manibus non eſt, & mentibus hæret
Pæne recens. adeo ſanctum eſt vetus omne poëma.
Ambigitur quoties, vter vtro ſit prior; aufert
Pacuuius docti famam ſenis, Accius alti:
Dicitur Afrani toga conueniſſe Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
Vincere Cæcilius grauitate, Terentius arte.
Hos ediſcit, & hos arcto ſtipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos, numeratq; poëtas
Ad noſtrum tempus, Liui ſcriptoris ab æuo.
Interdum vulgus rectum videt. eſt vbi peccat.
Si veteres ita miratur, laudatque poëtas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet: errat.
Si quædam nimis antique, ſi pleraque dure
Dicere credit eos, ignaue multa fatetur;
Et ſapit, & mecum facit, & Ioue judicat æquo.
Non equidem inſector, delendaque carmina Liui
Eſſe reor, memini quæ plagoſum mihi paruo
Orbilium dictare: ſed emendata videri,
Pulcraque, & exactis minimum diſtantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit ſi forte decorum, &
Si verſus paullo concinnior vnus, & alter,
Injuſte totum ducit, venditque poëma.
Indignor quidquam reprehendi, non quia craſſe
Compoſitum, illepideue putetur, ſed quia nuper:
Nec veniam antiquis, ſed honorem, & præmia poſci.
Recte, necne crocum, floreſque perambulet Attæ
Fabula, ſi dubitem: clament periiſſe pudorem

Cuncti

Cunĉti pæne patres, ea cum reprehendere coner,
Quæ grauis Æſopus, quæ doctus Roſcius egit.
Vel quia nil rectum, niſi quod placuit ſibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus, &, quæ,
Imberbes didicere, ſenes perdenda fateri.
Iam Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri;
Ingeniis non ille fauet, plauditque ſepultis,
Noſtra ſed impugnat: nos, noſtraque liuidus odit.
Quod ſi tam Græcis nouitas inuiſa fuiſſet, (ret,
Quam nobis: quid nunc eſſet vetus? aut quid habe-
Quod legeret, tereretque viritim publicus vſus?
Vt primum poſitis nugari Græcia bellis
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua;
Nunc athletarum ſtudiis, nunc arſit equorum,
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit:
Suſpendit picta vultum, mentemque tabella:
Nunc tibicinibus, nunc eſt gauiſa tragœdis:
Sub nutrice puella velut ſi luderet infans,
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet, aut odio eſt, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventique ſecundi.
Romæ dulce diu fuit & ſollenne, recluſa
Mane domo vigilare, clienti promere jura,
Cautos nominibus certis expendere nummos:
Majores audire: minori dicere, per quæ
Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutauit mentem populus leuis, & calet vno
Scribendi ſtudio. pueri, patreſque ſeueri
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,
Inuenior Parthis mendacior, & prius orto
Sole, vigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſco.
Nauem agere ignarus nauis timet: abrotonum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare: quod medicorum
Promittunt medici: tractant fabrilia fabri. (eſt,

Scribimus indocti doctique poëmata paſſim.
Hic error tamen & leuis hæc inſania, quantas
Virtutes habeat, ſic collige. vatis auarus
Non temere eſt animus: verſus amat, hoc ſtudet (vnum,
Detrimenta, fugas ſeruorum, incendia ridet,
Non fraudem ſocio, pueroue incogitat vllam
Pupillo, viuit ſiliquis, & pane ſecundo;
Militiæ quamquam piger, & malus, vtilis vrbi,
Si das hoc, paruis quoque rebus magna juuari.
Os tenerum pueri, balbumque poëta figurat,
Torquet ab obſcœnis jam nunc ſermonibus aurem.
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis, & inuidiæ corrector, & iræ.
Recte facta refert: orientia tempora notis
Inſtruit exemplis: inopem ſolatur, & ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret vnde preces, vatem ni Muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, & præſentia numina ſentit:
Cœleſteis implorat aquas docta prece blandus:
Auertit morbos, metuenda pericula pellit:
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum.
Carmine Dî ſuperi placantur, carmine Manes.
Agricolæ priſci, fortes, paruoque beati,
Condita poſt frumenta, leuantes tempore feſto
Corpus, & ipſum animum ſpe finis dura ferentem;
Cum ſociis operum, & pueris. & conjuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium memorem breuis æui.
Feſcennina per hunc inuenta licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit,
Libertaſque recurrenteis accepta per annos
Luſit amabiliter: donec jam ſæuus apertam
In rabiem verti cœpit jocus. & per honeſtas
Ire minax impune domos. doluere cruento
Dente laceſſiti. fuit intactis quoque cura
Conditione ſuper communi. quin etiam lex,

Pœna.

Pœnaque lata,malo quæ nollet carmine quemquam
Deſcribi. vertere modum, formidine fuſtis
Ad bene dicendum, delectandumque redacti.
Græcia capta, ferum victorem cepit, & arteis
Intulit agreſti Latio. ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, & graue virus
Munditiæ pepulere. ſed in longum tamen æuum
Manſerunt, hodieque manent veſtigia ruris;
Serus enim Græcis admouit acumina chartis:
Et poſt Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles,& Theſpis,&Æſchylus vtile ferrent.
Tentauit quoque rem ſi digne vertere poſſet:
Et placuit ſibi; natura ſublimis, & acer.
Nam ſpirat tragicum ſatis: & feliciter audet:
Sed turpem putat in ſcriptis, metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res arceſſit, habere
Sudoris minimum ; ſed habet Comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus. adſpice, Plautus
Quo pacto parteis tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis vt inſidioſi:
Quantus ſit Dorſennus edacibus in paraſitis:
Quam non adſtricto percurrat pulpita ſocco.
Geſtit enim nummum in loculos demittere,poſt hoc
Securus, cadat an recto ſtet fabula talo.
Quem tulit ad ſcenam ventoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat.
Sic leue, ſic paruum eſt, animum quod laudis auarum
Subruit aut reficit. valeat res ludicra, ſi me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc, terretque poëtam:
Quod numero plures, virtute & honore minores,
Indocti, ſtolidique, & depugnare parati,
Si diſcordet eques media inter carmina poſcunt
Aut vrſum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verum equitis quoq; jam migrauit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia vana.

Quattuor aut plureis aulæa premuntur in horas:
Dum fugiunt equitum turmæ,peditumque cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis:
Eſſeda feſtinant, pilenta, petorrita, naues:
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus; ſeu
Diuerſum confuſa genus panthera camelo,
Siue elephas albus vulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipſis,
Vt ſibi præbentem mimo ſpectacula plura:
Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam ſurdo. nam quæ peruincere voces
Eualuere ſonum, referunt quem noſtra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuſcum:
Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, & artes,
Diuitiæque peregrinæ. quibus oblitus actor
Cum ſtetit in ſcena, concurrit dextera læuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil ſane. quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne forte putes, me, quæ facere ipſe recuſem,
Cum recte tractent alii, laudare maligne;
Ille per extentum funem mihi poſſe videtur
Ire poëta: meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,
Vt magus: & modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, & his, qui ſe lectori credere malunt,
Quam ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,
Curam redde breuem, ſi munus Apolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar:
Vt ſtudio majore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala ſæpe poëtæ,
(Vt vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
Sollicito damus, aut feſſo: cum lædimur, vnum
Si quis amicorum eſt auſus reprendere verſum:
Cum loca jam recitata reuoluimus irreuocati:
Cum lamentamur non apparere labores

Noſtros.

Noſtros, & tenui deducta poëmata filo:
Cum ſperamus eo rem venturam, vt ſimul atque
Carmina reſcieris nos fingere; commodus vltro
Arceſſas, & egere vetes, & ſcribere cogas.
Sed tamen eſt operæ pretium cognoſcere, qualeis
Æditu os habeat, belli ſpectata domique
Virtus; indigno non committenda poëtæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui verſibus, & male natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.
Sed veluti tractata notam labemque remittunt
Atramenta, fere ſcriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit;
Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra;
Fortis Alexandri vultum ſimulantia. quod ſi
Iudicium ſubtile videndis artibus, illud
Ad libros, & ad hæc Muſarum dona vocares,
Bœotum in craſſo jurares aëre natum.
At neque dedecorant tua de ſe judicia atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius, Variuſque poëtæ.
Nec magis expreſſi vultus per ahenea ſigna,
Quam per vatis opus, mores animiqúe virorum
Clarorum apparent. nec Sermones ego mallem
Repenteis per humum, quam res componere geſtas:
Terrarumque ſitus, & flumina dicere, & arceis
Montibus impoſitas, & barbara regna, tuiſque
Auſpiciis totum confecta duella per orbem,
Clauſtraque cuſtodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam, (uum
Si quantum cuperem, poſſem quoque. ſed neque par-
Carmen majeſtas recipit tua, nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent.
Sedulitas autem, ſtulte quem diligit, vrget,
Præci-

Præcipue cum ſe numeris commendat, & arte.
Diſcit enim citius, meminitque libentius illud,
Quod quis deridet,quam quod probat & veneratur.
Nil moror officium, quod me grauat: ac neque ficto
In pejus vultu proponi cereus vſquam,
Nec praue factis decorari verſibus opto.
Ne rubeam pingui donatus munere: & vna
Cum ſcriptore meo capſa porrectus aperta,
Deferar in vicum vendentem thus, & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM. EP. II.

FLORE, bono, claroque fidelis amice Neroni.
Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure, vel Gabiis; & tecum ſic agat: hîc &
Candidus, & talos a vertice pulcer ad imos,
Fiet, eritque tuus, nummorum millibus octo;
Verna miniſteriis ad nutus aptus herileis,
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argilla quiduis imitaberis vda:
Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti.
Multa fidem promiſſa leuant, vbi plenius æquo
Laudat venaleis, qui vult extrudere, merces.
Res vrget me nulla, meo ſum pauper in ære. (me
Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temere a
Quiuis ferret idem. ſemel hic ceſſauit, &, vt fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te ſi fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea ſæuus
Iurgares ad te quod epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc, etiam, quod
Exſpe-

Exſpectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat, poſt hoc vehemens lupus,& ſibi,& hoſti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer;
Præſidium regale loco dejecit, vt ajunt.
Summe munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis:
Accipit & bis dena ſuper ſeſtertia nummum.
Forte ſub hoc tempus caſtellum euertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis,quæ timido quoque poſſent addere mentem:
I bone, quo virtus tua te vocat; i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantumuis ruſticus, Ibit,
Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri,
Iratus Grajis quantum nocuiſſet Achilles.
Adjecere bonæ paullo plus artis Athenæ:
Scilicet vt poſſem curuo dignoſcere rectum,
Atque inter ſiluas Academi quærere verum.
Dura ſed emouere loco me tempora grato:
Ciuiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Vnde ſimul primum me dimiſere Philippi
Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris, & fundi; paupertas impulit audax,
Vt verſus facerem. ſed, quod non deſit, habentem,
Quæ poterunt vnquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quam ſcribere verſus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere jocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poëmata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis;
Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro.

Tres mihi conuiuæ prope diſſentire videntur,
Poſcentes vario multum diuerſa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu quod iubet alter.
Quod petis, id ſane eſt inuiſum, acidumque duobus.
Præter cætera. me Romæne poëmata, cenſes
Scribere poſſe inter tot curas, totque labores?
Hic ſponſum vocat: hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini:
Hic extremo in Auentino: viſendus vterque.
Interualla vides humane commoda. verum
Puræ ſunt plateæ, nihil vt meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis, geruliſque redemtor.
Torquet nunc lapidē, nunc ingens machina tignum:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis, hac lutulenta ruit ſus.
I nunc, & verſus tecum meditare canoros.
Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit vrbeis,
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis, & vmbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, & contracta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium, ſibi quod vacuas deſumſit Athenas.
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuitque
Libris, & curis: ſtatua taciturnius exit
Plerunque, & riſu populum quatit. heic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempeſtatibus vrbis
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?
De ſeq. 58. ver. qui huc nō faciunt, vide notas HEINSI.
Frater erat Romæ conſulti rhetor: vt alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus vt hic illi foret: hic vt Mucius illi.
Qui minus argutos vexat furor iſte poëtas?
Carmina compono; hic elegos, mirabile viſu,
Cælatumque nouem Muſis opus. adſpice primum,
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
Spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam, ſi forte vacas, ſequere, & procul audi,

Quid

Quid ferat: & quare ſibi nectat vterque coronam.
Cædimur: & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere viſus,
Fit Mimnermus, & optiuo cognomine creſcit.
Multa fero, vt placem genus irritabile vatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto.
Idem, finitis ſtudiis, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aureis.
Ridentur mala qui componunt carmina: verum
Gaudent ſcribentes, & ſe venerantur; & vltro,
Si taceas, laudant, quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poëma,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt.
Et ſine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba, mouere loco: quamuis inuita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
Obſcurata diu populo, bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum,
Quæ priſcis memorata Catonibus, atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta vetuſtas.
Adſciſcet noua, quæ genitor produxerit vſus:
Vehemens, & liquidus, puroque ſimillimus amni,
Fundet opes, Latiumque beabit diuite lingua:
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Læuabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit, & torquebitur, vt qui
Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa mouetur.
Prætulerim ſcriptor delirus, inerſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
Quam ſapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos;
In vacuo lætus ſeſſor plauſorque theatro:
Cætera qui vitæ ſeruaret munia recto

More

More: bonus ſane vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in vxorem, poſſet qui ignoſcere ſeruis,
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem, & puteum vitare patentem.
Hic vbi cognatorum opibus curiſque refectus,
Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
Et redit ad ſeſe: Pol me occidiſtis, amici,
Non ſeruaſtis, ait: cui ſic extorta voluptas;
Et demtus per vim mentis gratiſſimus error.
* * * * * * * * * * * *
Nimirum ſapere eſt abjectis vtile nugis,
Et tempeſtiuum pueris concedere ludum.
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis:
Sed veræ numeroſque modoſque ediſcere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacituſque recordor
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ;
Narrares medicis: quod quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi monſtrata radice vel herba
Non fieret leuius, fugeres radice vel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem dî donarent. illi diſcedere prauam
Stultitiam, & cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es, tamen vteris monitoribus iiſdem?
At ſi diuitiæ prudentem reddere poſſent,
Si cupidum timidumque minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te ſi quis auarior vno.
Si proprium eſt, quod quis libra mercatur, & ære,
Quædam (ſi credis conſultis) mancipat vſus,
Qui te paſcit ager, tuus eſt, & villicus Orbi
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus
Te dominum ſentit. das nummos: accipis vuam,
Pullos, oua, cadum temeti; nempe modo iſto
Paullatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra nummorum millibus emtum.
Quid refert, viuas numerato nuper, an olim?

Emtor

Emtor Aricini quondam, Vejentis & arui,
Emtum cœnat olus (quamuis aliter putat) emtis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat vſque ſuum, qua populus adſita certis
Limitibus vicina refugit jurgia ; tanquam
Sit proprium quidquam,puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece,nunc pretio,nunc vi,nũc ſorte ſuprema,
Permutet dominos, & cedat in altera jura.
Sic quia perpetuus nulli datur vſus, & hæres
Hæredem alterius, velut vnda ſuperuenit vndam;
Quid vites proſunt, aut horrea ? quidue Calabris
Saltibus adjecti Lucani , ſi metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas,
Argentum, veſteis Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant, eſt qui non curet habere.
Cur alter fratrum, ceſſare, & ludere, & vngi
Præferat Herodis palmetis pinguibus ; alter
Diues, & importunus, ad vmbram lucis ab ortu,
Sylueſtrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit Genius, natale comes qui temperat aſtrum;
Naturæ deus humanæ , mortalis in vnum-
Quodque caput ; vultu mutabilis, albus, & ater.
Vtar, & ex modico, quantum res poſcet, aceruo
Tollam : nec metuam, quid de me judicet hæres,
Quod non plura datis inuenerit. & tamen idem
Scire volam, quantum ſimplex, hilariſque nepoti
Diſcrepet : & quantum diſcordet parcus auaro.
Diſtat enim,ſpargas tua prodigus,an neque ſumtum
Inuitus facias, neque plura parare labores:
Ac potius, puer vt feſtis Quinquatribus, olim
Exiguo, gratoque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul abſit.ego,vtrum
Naue ferar magna an parua, ferar vnus, & idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone ſecundo:
Non tamen aduerſis ætatem ducimus Auſtris.

Viribus, ingenio, ſpecie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis vſque priores.
Non es auarus: abi. quid, cætera jam ſimul iſto
Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos Lemures, portentaque Theſſala rides?
Nataleis grate numeras? ignoſcis amicis?
Lenior, & melior ſis accedente ſenecta?
Quid te exemta iuuat ſpinis de pluribus vna?
Viuere ſi recte neſcis, decede peritis.
Luſiſti ſatis, ediſti ſatis, atque bibiſti:
Tempus abire tibi eſt: ne potum largius æquo
Rideat, & pulſet laſciua decentius ætas.

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

AD PISONES.

HVMANO capiti ceruicem pictor equinam
Iungere ſi velit, & varias inducere plumas,
Vndique collatis membris, vt turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperne;
Spectatum admiſſi riſum teneatis amici?
Credite, Piſones, iſti tabulæ fore librum
Perſimilem, cujus, velut ægri ſomnia, vanæ
Fingentur ſpecies: vt nec pes, nec caput vni
Reddatur formæ. pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, & hanc veniam petimuſque damuſque viciſſim:
Sed non vt placidis coeant immitia, non vt

Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Incœptis grauibus plerumque & magna profeſſis,
Purpureus, late qui ſplendeat, vnus, & alter
Aſſuitur pannus: cum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius deſcribitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortaſſe cupreſſum
Scis ſimulare. quid hoc, ſi fractis enatat exſpes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Inſtitui: currente rota cur vrceus exit?
Denique ſit, quod vis, ſimplex duntaxat, & vnum.
Maxima pars vatum, pater, & juuenes patre digni,
Decipimur ſpecie recti. breuis eſſe laboro,
Obſcurus fio. ſectantem læuia, nerui
Deficiunt animique: profeſſus grandia, turget:
Serpit humi, tutus nimium, timiduſque procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter vnam;
Delphinum ſyluis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.
Æmilium circa ludum faber imus & vngueis
Exprimet, & molleis imitabitur ære capillos;
Infelix operis ſumma, quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me, ſi quid componere curem,
Non magis eſſe velim, quam prauo viuere naſo,
Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam
Viribus: & verſate diu, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit, & Venus, aut ego fallor,
Vt jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præſens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.
In verbis etiam tenuis cautuſque ſerendis;
Dixeris egregie, notum ſi callida verbum
Reddiderit junctura nouum. ſi forte neceſſe eſt

Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum;
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturque licentia ſumta pudenter.
Et noua, fictaque nuper habebunt verba fidem, ſi
Græco fonte cadent, parce detorta. quid autem
Cœcilio, Plautoque dabit Romanus, ademtum
Virgilio, Varioque? ego, cur, acquirere pauca
Si poſſum, inuideor; cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit. licuit, ſemperque licebit
Signatum præſente nota producere nomen.
Vt ſyluæ foliis pronos mutantur in annos;
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas;
Et juuenum ritu florent modo nata, vigentque.
Debemur morti nos, noſtraque; ſiue receptus
Terra Neptunus claſſeis Aquilonibus arcet,
Regis opus; ſteriliſue diu palus, aptaque remis
Vicinas vrbeis alit, & graue ſentit aratrum:
Seu curſum mutauit iniquum frugibus amnis;
Doctus iter melius. mortalia facta peribunt,
Nedum ſermonum ſtet honos, & gratia viuax.
Multa renaſcentur, quæ jam cecidere: cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet vſus,
Quem penes arbitrium eſt, & jus, & norma loquẽdi.
Res geſtæ regumque, ducumque, & triſtia bella
Quo ſcribi poſſent numero monſtrauit Homerus.
Verſibus impariter junctis querimonia primum,
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant: & adhuc ſub judice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc ſocci cepere pedem, grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, & populareis
Vincentem ſtrepitus, & natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus diuos, pueroſque deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primum,

Et juuenum curas, & libera vina referre.
Deſcriptas ſeruare vices, operumque colores,
Cur ego, ſi nequeo, ignoroque, poëta ſalutor?
Cur neſcire, pudens praue, quam diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item priuatis, ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ:
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit:
Iratuſque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerunque dolet ſermone pedeſtri.
Telephus, & Peleus: cum pauper, & exſul vterque,
Projicit ampullas, & ſeſquipedalia verba,
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulcra eſſe poëmata, dulcia ſunto:
Et quocunque volent animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident, ita flentibus adflent
Humani vultus. ſi vis me flere, dolendum eſt
Primum ipſi tibi: tunc tua me infortunia lædent,
Telephe, vel Peleu. male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. triſtia mœſtum
Vultum verba decent: iratum plena minarum,
Ludentem laſciua, ſeuerum ſeria dicta.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: juuat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit.
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
Intererit multum, Dauusne loquatur, an heros
Maturuſne ſenex, an adhuc florente juuenta
Feruidus; an matrona potens, an ſedula nutrix;
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli:
Colchus, an Aſſyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere, aut ſibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum ſi forte reponis Achillem;

Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget ſibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox inuictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.
Si quid inexpertum ſcenæ committis, & audes
Perſonam formare nouam, ſeruetur ad imum,
Qualis ab incœpto proceſſerit, & ſibi conſtet.
Difficile eſt proprie communia dicere: tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam ſi proferres ignota, indictaque primus.
Publica materies priuati juris erit, ſi
Nec circa vilem patulumque moraberis orbem:
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres: nec deſilies imitator in arctum,
Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec ſic incipies, vt ſcriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes, naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte!
Dic mihi muſa virum, captæ poſt tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit, & vrbeis.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat. vt ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllamq;, & cum Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ouo.
Semper ad euentum feſtinat, & in medias res,
Non ſecus ac notas, auditorem rapit: & quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu quid ego & populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, & vſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat;
Ætatis cujuſque notandi ſunt tibi mores,

Mobi-

Mobilibuſque decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui voces jam ſcit puer, & pede certo
Signat humum; geſtit paribus colludere, & iram
Colligit ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbis juuenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibuſque, & aprici gramine campi:
Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper,
Vtilium tardus prouiſor, prodigus æris,
Sublimis, cupiduſque, & amata relinquere pernix.
Conuerſis ſtudiis, ætas, animuſque virilis
Quærit opes, & amicitias, inſeruit honori:
Commiſiſſe cauet quod mox mutare laboret.
Multa ſenem circumueniunt incommoda, vel quod
Quærit, & inuentis miſer abſtinet, ac timet vti:
Vel quod res omneis timide, gelideque miniſtrat,
Dilator, ſpe longus, iners, auiduſque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, cenſor, caſtigatorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda ſecum;
Multa recedentes adimunt. ne forte ſeniles
Mandentur juueni partes, pueroque viriles.
Semper in adjunctis, æuoque morabimur aptis.
Aut agitur res in ſcenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demiſſa per aurem,
Quam quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ
Ipſe ſibi tradit ſpectator. non tamen intus
Digna geri, promes in ſcenam: multaque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præſens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque oſtendis mihi ſic, incredulus odi.
Neue minor, neu ſit quinto productior actu
Fabula, quæ poſci vult, & ſpectata reponi.
Nec deus interſit, niſi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.

Actoris partes chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non propoſito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faueatque, & conſilietur amicis:
Et regat iratos, & amet peccare timenteis.
Ille dapes laudet menſæ breuis: ille ſalubrem
Iuſtitiam, legeſque, & apertis otia portis.
Ille tegat commiſſa, deoſque precetur, & oret,
Vt redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non, vt nunc, orichalco vincta, tubæque
Æmula; ſed tenuis, ſimplexque foramine pauco
Adſpirare, & adeſſe choris erat vtilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu.
Quo ſane populus numerabilis, vt pote parcus,
Et frugi, caſtuſque, verecunduſque coïbat.
Poſtquam cœpit agros extendere victor, & vrbem
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius feſtis impune diebus;
Acceſſit numeriſque, modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet liberque laborum,
Ruſticus vrbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumque & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita veſtem.
Sic etiam fidibus voces creuere ſeueris,
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps:
Vtiliumque ſagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum,
Mox etiam agreſteis Satyros nudauit, & aſper
Incolumi grauitate jocum tentauit, eo quod
Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator, functuſque ſacris, & potus, & exlex.
Verum ita riſores, ita commendare dicaceis
Conueniet Satyros, ita vertere ſeria ludo,
Ne, quicunque deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conſpectus in auro nuper, & oſtro,

Mi-

Migret in obſcuras humili ſermone tabernas:
Aut, dum vitat humum, nubeis & inania captet.
Effutire leueis indigna tragœdia verſus,
Vt feſtis matrona moueri juſſa diebus,
Intererit Satyris paullum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina ſolum,
Verbaque, Piſones, Satyrorum ſcriptor, amabo:
Nec ſic enitar tragico differre colori,
Vt nihil interſit, Dauuſne loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum,
An cuſtos, famuluſque dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar, vt ſibi quiuis
Speret idem. ſudet multum, fruſtraque laboret
Auſus idem. tantum ſeries, juncturaque pollet:
Tantum de medio ſumtis accedit honoris.
Syluis deducti caueant, me judice, Fauni,
Ne velut innati triuiis, ac pœne forenſes,
Aut nimium teneris juuenentur verſibus vnquam,
Aut immunda crepent, ignominioſaque dicta.
Offenduntur enim, quibus eſt equus, & pater, & res:
Nec ſi quid fricti ciceris probat, & nucis emtor,
Æquis accipiunt animis, donantue corona.
Syllaba longa breui ſubjecta, vocatur iambus,
Pes citus: vnde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen iambeis, cum ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridem,
Tardior vt paullo, grauiorque veniret ad aureis:
Spondeos ſtabileis in jura paterna recepit
Commodus & patiens; non vt de ſede ſecunda
Cederet, aut quarta ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis videt immodulata poemata judex:
Et data Romanis venia eſt indigna poetis.

Idcircone vager, ſcribamque licenter? an omneis
Viſuros peccata putem mea, tutus, & intra
Spem veniæ cautus? vitaui denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Græca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At noſtri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere ſales: nimium patienter vtrumque,
Ne dicam ſtulte, mirati: ſi modo ego & vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto:
Legitimumque ſonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inueniſſe Camœnæ.
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poëmata Theſpis:
Quæ canerent agerentque peruncti fæcibus ora:
Poſt hunc perſonæ, pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtrauit pulpita tignis,
Et docuit, magnumque loqui, nitique cothurno.
Succeſſit vetus his comœdia, non ſine multa
Laude: ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi. lex eſt accepta, choruſque
Turpiter obticuit, ſublato jure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poëtæ,
Nec minimum meruere decus; veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta,
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clariſue potentius armis,
Quam lingua, Latium, ſi non offenderet vnum-
Quemque poëtarum limæ labor, & mora. vos o,
Pompilius ſanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coërcuit, atque
Præſectum decies non caſtigauit ad vnguem.
Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit, & excludit ſanos Helicone poëtas
Democritus; bona pars non vngueis ponere curat,
Non barbam: ſecreta petit loca, balnea vitat.
Nanciſcetur enim pretium nomenque poëtæ,
Si tribus Anticyris caput inſanabile, nunquam
Ton-

Tonſori Licino commiſerit. o ego læuus,
Qui purgor bilem ſub verni temporis horam:
Non alius faceret meliora poemata. verum
Nil tanti eſt. ergo fungar vice cotis; acutum
Reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi.
Munus, & officium, nil ſcribens ipſe, docebo.
Vnde parentur opes, quid alat formetque poetam:
Quid deceat, quid non: quo virtus, quo ferat error.
Scribendi recte, ſapere eſt & principium & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ:
Verbaque prouiſam rem non inuita ſequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis,
Quo ſit amore parens, quo frater amandus, & hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod judicis officium, quæ
Partes in bellum miſſi ducis; ille profecto
Reddere perſonæ ſcit conuenientia cuique.
Reſpicere exemplar vitæ morumque jubebo
Doctum imitatorem, & viuas hinc ducere voces.
Interdum ſpecioſa locis, morataque recte
Fabula, nullius Veneris, ſine pondere & arte,
Valdius oblectat populum, meliuſque moratur,
Quam verſus inopes rerum nugæque canoræ.
Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
Muſa loqui; præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in parteis centum diducere. dicat
Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt
Vncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe triens. Eu,
Rem poteris ſeruare tuam. redit vncia: quid fit?
Semis. at hæc animos ærugo & cura peculi
Cum ſemel imbuerit, ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda cedro, & læui ſeruanda cupreſſo?
Aut prodeſſe volunt, aut delectare poetæ:
Aut ſimul & jucunda & idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, eſto breuis: vt cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles.

Omne

Omne ſuperuacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis cauſſa, ſint proxima veris;
Nec quodcunque volet, poſcat ſibi fabula credi:
Neu pranſæ Lamiæ viuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi prætereunt auſtera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit vtile dulci;
Lectorem delectando, pariterque monendo.
Hic meret æra liber Soſiis: hic & mare tranſit,
Et longum noto ſcriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouiſſe velimus.
Nam neq; chorda ſonũ reddit, quem vult manus,&
Poſcentiq; grauem perſæpe remittit acutum, (mens:
Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verum vbi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt ſcriptor ſi peccat idem librarius vſque,
Quamuis eſt monitus, venia caret, & citharœdus
Ridetur, chorda qui ſemper oberrat eadem;
Sic mihi qui multum ceſſat, fit Chœrilus; ille,
Quem bis terque bonum, cum riſu miror: & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Vt pictura, poeſis erit, quæ, ſi proprius ſtes,
Te capiet magis, & quædam, ſi longius abſtes.
Hæc amat obſcurum: volet hæc ſub luce videri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit ſemel: hæc decies repetita placebit.
O major juuenum, quamuis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te ſapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium & tolerabile rebus
Recte concedi. conſultus juris, & actor
Cauſarum mediocris, abeſt virtute diſerti
Meſſallæ, nec ſcit quantum Caſcellius Aulus:
Sed tamen in pretio eſt. mediocribus eſſe poetis

Non

Non dî, non homines, non conceſſere columnæ.
Vt gratas inter menſas ſymphonia diſcors,
Et craſſum vnguentum,& Sardo cum melle papauer
Offendunt; poterat duci quia cœna ſine iſtis:
Sic animis natum inuentumque poema juuandis,
Si paullum à ſummo diſceſſit, vergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis:
Indoctuſque pilæ, diſciue, trochiue quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ:
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus; præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
Tu nihil inuita dices facieſue Mineruaſ
Id tibi judicium eſt, ea mens: ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Meti deſcendat judicis aureis,
Et patris,& noſtras:nonnumq; prematur in annum.
Membranis intus poſitis delere licebit,
Quod non edideris. neſcit vox miſſa reuerti.
Silueſtreis homines ſacer, interpreſque deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus;
Dictus ob hoc lenire tigreis, rapidoſque leones.
Dictus & Amphion, Thebanæ conditor arcis,
Saxa mouere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quo vellet. fuit hæc ſapientia quondam;
Publica priuatis ſecernere, ſacra profanis:
Concubitu prohibere vago: dare jura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis vatibus, atque
Carminibus venit. poſt hos inſignis Homerus,
Tyrtæuſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes:
Et vitæ monſtrata via eſt:& gratia regum
Pieriis tentata modis: luduſque repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi Muſa lyræ ſollers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,

Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine diuite vena,
Nec rude quid proſit video ingenium. alterius ſic
Altera poſcit opem res, & conjurat amice.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer: ſudauit, & alſit:
Abſtinuit Venere & vino. qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe, Ego mira poemata pango:
Occupet extremum ſcabies: mihi turpe relinqui eſt,
Et quod non didici, ſane neſcire fateri.
Vt præco, ad merceis turbam qui cogit emendas,
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poëta,
Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis.
Si vero eſt, vnctum qui recte ponere poſſit,
Et ſpondere leui pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum; mirabor, ſi ſciet inter-
Noſcere mendacem verumque beatus amicum.
Tu ſeu donaris, ſeu quid donare voles cui,
Nolito ad verſus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim, Pulchre, bene, recte:
Palleſcet ſuper his: etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem; ſaliet, tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo; ſic
Deriſor vero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis vrgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes,
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quinctilio ſi quid recitares, Corrige, ſodes,
Hoc, ajebat, & hoc. melius te poſſe negares,
Bis, terque expertum fruſtra; delere jubebat.
Et male tornatos incudi reddere verſus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles, (nem,
Nullum vltra verbum, aut operam inſumebat ina-
Quin ſine riuali teque & tua ſolus amares.

Vir bonus & prudens, verſus reprehendet inerteis,
Culpabit duros, incomtis allinet atrum
Tranſuerſo calamo ſignum, ambitioſa recidet
Ornamenta, parum claris lucem dare coget,
Arguet ambigue dictum, mutanda notabit:
Fiet Ariſtarchus, nec dicet, Cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ ſeria ducent
In mala deriſum ſemel, exceptumque ſiniſtre.
Vt mala quem ſcabies aut morbus regius vrget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
Veſanum tetigiſſe timent fugiuntque poëtam,
Qui ſapiunt: agitant pueri, incautique ſequuntur.
Hic, dum ſublimeis verſus ructatur, & errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueamue; licet, Succurrite, longum
Clamet, io ciues; non ſit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem,
Qui ſcis, an prudens huc ſe dejecerit, atque
Seruari nolit? dicam; Siculique poëtæ
Narrabo interitum. deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
Inſiluit. ſit jus, liceatque perire poetis.
Inuitum qui ſeruat, idem facit occidenti.
Nec ſemel hoc fecit, nec ſi retractus erit, jam
Fiet homo, & ponet famoſæ mortis amorem.
Nec ſatis apparet, cur verſus factitet; vtrum
Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
Mouerit inceſtus. certe furit. ac velut vrſus,
Objectos caueæ valuit ſi frangere clathros,
Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirudo.

FINIS.

LIBERTÉ ET PATRIE